

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

**ΠΜΣ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ –
MANAGEMENT ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**«Η Διαχρονική Ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Τουρισμού
στην Ελλάδα. Μελέτη Περίπτωσης : Αφίξεις Ευρωπαίων
Τουριστών στην Ελλάδα – Προβλέψεις »**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ Α.Μ. ΔΕΜΤ-2207

ΜΑΙΟ, 2024

Βεβαίωση Εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας

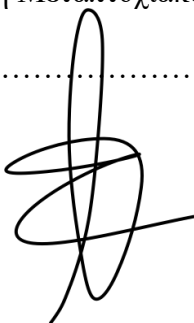
«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη Διοίκηση Επιχειρήσεων – Μάνατζμεντ Τουρισμού» με τίτλο:

«Η Διαχρονική Ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Τουρισμού στην Ελλάδα. Μελέτη Περίπτωσης : Αφίξεις Ευρωπαίων Τουριστών στην Ελλάδα – Προβλέψεις»

έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου»

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή Ονοματεπώνυμο

.....

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργασία με τίτλο «Η Διαχρονική Ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Τουρισμού στην Ελλάδα. Μελέτη Περίπτωσης : Αφίξεις Ευρωπαίων Τουριστών στην Ελλάδα – Προβλέψεις», πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιά στη Διοίκηση Επιχειρήσεων – Μάνατζμεντ Τουρισμού, του τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης του Πανεπιστημίου Πειραιώς

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον καθηγητή μου κ. Μιχαήλ Σφακιανάκη για τη συμβολή του στην εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας και την αμέριστη συμπαράστασή του καθ' όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Επιπλέον, θα ήθελα να εκφράσω ιδιαίτερες ευχαριστίες προς την οικογένειά μου, Νίκος – Βατούλα – Γιώργος, για τη στήριξη και την ανέκφραστη αγάπη τους κατά τη διάρκεια των σπουδών μου και της εκπόνησης της εργασίας αυτής.

Περίληψη

Οι διακοπές στο εξωτερικό έχουν αυξημένη απήχηση και αποτελούν πρωταρχική επιλογή των Ευρωπαίων. Μια από τις πρωταρχικές τους επιλογές είναι η Ελλάδα κυρίως εξαιτίας του γεωμορφολογικού, αρχαιολογικού και πολιτισμικού υποβάθρου που έχει.

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να μελετήσει την Ευρώπη και ειδικότερα τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις σχέσεις της με την Ελλάδα, να προσδιορίσει τα χαρακτηριστικά του εξερχόμενου τουρισμού της.

Οι αφίξεις από την ΕΕ 27 αναλύονται στο ερευνητικό μέρος λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία από το πρώτο τρίμηνο του 2005 το δεύτερο τρίμηνο του 2023. Αναλυτικότερα, οι επίσημοι αριθμοί που έχει η Τράπεζα της Ελλάδος στο σύστημά της αντιπροσωπεύουν τον αριθμό κατοίκων της ΕΕ27 που έφτασαν στη χώρα μας κατά τη διάρκεια καθενός από τα τέσσερα τρίμηνα από τον Ιανουάριο του 2005 και συνεχίζοντας έως τον Ιούνιο του 2023 αντίστοιχα.

Λέξεις κλειδιά: Τουρισμός, Ευρωπαϊκή Ένωση, Προβλέψεις, Αφίξεις, Στατιστική

Abstract

Holidays abroad have increased appeal and are a primary choice of Europeans. One of their primary choices is Greece mainly because of its geomorphological, archaeological and cultural background.

The object of this thesis is to study Europe and in particular the countries of the European Union and its relations with Greece, to determine the characteristics of its outbound tourism.

Arrivals from the EU27 are analyzed in the research part taking into account data from the first quarter of 2005 to the second quarter of 2023. More specifically, the official numbers that the Bank of Greece has in its system represent the number of EU27 residents who arrived in the country us during each of the four quarters from January 2005 and continuing through June 2023 respectively.

Keywords: Tourism, European Union, Predictions, Arrivals, Statistics

Περιεχόμενα

Βεβαίωση Εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας.....	2
Ευχαριστίες.....	3
Περίληψη	4
Abstract.....	5
Εισαγωγή	13
ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	15
1.1 Ο Ελληνικός Τουρισμός: Χαρακτηριστικά-Υποδομές & Χορηγήσεις.....	15
1.2 Η Συμβολή του Τουρισμού στην Ελληνική & Διεθνή Οικονομία.....	16
1.3 Η Επίδραση του COVID-19 στον Τουρισμό	20
1.4 Νέες Τάσεις στον Ελληνικό Τουρισμό	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΛΑΟΙ ΤΗΣ	26
2.1 Ιστορική Αναδρομή της Συγκρότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης	26
2.2 Ο Διαχωρισμός της Ευρώπης- Το δίπτυχο «Βορράς - Νότος»	43
2.3 Γεωμορφολογικά Χαρακτηριστικά των Λαών της Ευρώπης.....	48
2.4 Δημογραφικά Στοιχεία των Λαών της Ευρώπης	50
2.5 Οικονομικά Μεγέθη, Παραγωγική Δραστηριότητα και Ανισότητες.....	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΤΩΝ 2010-2021 – ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΤΑΞΙΔΙΩΤΩΝ	52
3.1 Ταξιδιωτική Συμπεριφορά	52
3.2.1 Συχνότητα Ταξιδιού.....	53
3.2.2 Προτιμήσεις Διαμονής.....	54
3.2.3 Επιπτώσεις της Πανδημίας COVID-19 στην Ταξιδιωτική Συμπεριφορά ..	57
3.2.4 Ετοιμότητα για Αλλαγή των Ταξιδιωτικών Συνηθειών –Στροφή στην Βιωσιμότητα	59

3.3 Προτιμώμενα Κανάλια Κρατήσεων και Πηγές Πληροφοριών για την Οργάνωση Ταξιδιών	61
3.4 Βασικοί Λόγοι για την Επιλογή Προορισμού	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	70
4.1 Σχέσεις Ελλάδας με την Υπόλοιπη Ευρώπη	70
4.2 Διαχρονική Εξέλιξη Αφίξεων Ευρωπαίων Τουριστών στην Ελλάδα για το διάστημα 2010-2021	71
4.3 Μέση Διάρκεια Παραμονές Ευρωπαίων Τουριστών Στην Ελλάδα και Τουριστική Δαπάνη	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΟΝΟΣΕΙΡΩΝ	79
5.1 Εισαγωγή.....	79
5.2 Ανάλυση χρονολογικών σειρών	79
5.2.1 Θεωρία της χρονολογικής σειράς γεγονότων	79
5.3 Στοιχεία χρονολογικής σειράς.....	81
5.4 Επιδράσεις πρόσθετων μεταβλητών στη συμπεριφορά των χρονοσειρών	83
5.5 Μέθοδοι πρόβλεψης μελλοντικών αποτελεσμάτων: Αξιολόγηση της επιλεγμένης μεθόδου	84
5.6 Συμβατικές μέθοδοι μελέτης μεθοδολογίας χρονοσειρών	85
5.7 Μέθοδοι για τον προσδιορισμό της συνολικής τροχιάς του προτύπου εκτεταμένης διάρκειας	87
5.8 Διάφορες μεθοδολογίες για την ανάπτυξη εποχιακού πλαισίου	88
5.9 Στατιστική ανάλυση χρονοσειρών	88
5.10 Το χρονικό εύρος της πρόβλεψης	90
5.11 Στοχαστική Διαδικασία.....	92
5.12 Η προσέγγιση Box-Jenkins	92
5.13 Εποχιακό μοτίβο ARIMA (SARIMA).....	94
5.14 Μέθοδος Box-Jenkins για Ανάλυση χρονοσειρών	96
5.15 Τα διαδοχικά βήματα της μεθόδου BOX-JENKINS	96

5.16 Η μέθοδος Box-Jenkins και οι περιορισμοί της	98
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ.....	100
6.1 Βήματα	100
6.2 Αποδεκτό Μοντέλο	103
6.3 Πίνακας προβλέψεων	112
Model: ARIMA (2,0,1) x (1,0,2) 4 with constant.....	113
Ερμηνεία του Αποδεκτού Μοντέλου.....	118
Ο εξωτερικός παράγοντας COVID-19	120
Συμπεράσματα	122
Βιβλιογραφία	124
Ελληνική	124
Διεθνής	125

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1: Οικονομικός αντίκτυπος τουρισμού 2018 (Πηγή: WTTC).....	17
Εικόνα 2: Εισερχόμενος τουρισμός 2019 (Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ).....	18
Εικόνα 3: Οικονομική συνεισφορά τουρισμού στην οικονομία (Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ)	19
Εικόνα 4: Διεθνείς τουριστικές αφίξεις 2020 (ΠΗΓΗ: UNTWO).....	22
Εικόνα 5: Τα megatrends στον Ελληνικό Τουρισμό (Πηγή: https://www.tovima.gr/2021/12/10/finance/tourismos-oi-taseis-pou-diamorfonoun-tis-ekselikseis-ston-pagkosmio-touristiko-xarti-meleti-tou-insete/)	25
Εικόνα 6:Οι Χώρες της ΕΕ την δεκαετία 1945-1959 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_el)	30
Εικόνα 7: Οι Χώρες της ΕΕ την δεκαετία 1970-79 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1970-79_el)	34
Εικόνα 8: Οι Χώρες της ΕΕ την δεκαετία 1980-89 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1980-89_el)	37
Εικόνα 9: Οι Χώρες της ΕΕ την δεκαετία 1990-99 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1990-99_el)	39
Εικόνα 10: Οι Χώρες της ΕΕ την δεκαετία 2000-09 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2000-09_el)	41
Εικόνα 12: Πριν από την πανδημία COVID-19, πόσο συχνά ταξιδεύατε για αναψυχή ή δουλειά; (% ανά χώρα) (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)	54
Εικόνα 13: Προτιμήσεις Διαμονής (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)	55
Εικόνα 14: Πιθανότεροι Τύποι Διαμονής ανά χώρα (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)	56

Εικόνα 15: Μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της πανδημίας του COVID-19 στην ταξιδιωτική συμπεριφορά των Ευρωπαίων (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)	58
Εικόνα 16: Ετοιμότητα για αλλαγή των ταξιδιωτικών και τουριστικών συνηθειών υπό το πρίσμα της βιωσιμότητας (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)	60
Εικόνα 17: Μέθοδος Οργάνωσης των ταξιδιωτικών και τουριστικών δραστηριοτήτων (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report).....	62
Εικόνα 18: Ιεραρχία στην σημαντικότερη πηγή πληροφοριών για την επιλογή του προορισμού ταξιδιού (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)	63
Εικόνα 19: Σημαντικότητα Πηγής Πληροφοριών για Ταξίδια ανά χώρα (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)	65
Εικόνα 20: Κριτήρια επιλογής ενός προορισμού για επίσκεψη (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)	67
Εικόνα 21: Κριτήρια επιλογής ενός προορισμού για επίσκεψη ανά χώρα (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)	69
Εικόνα 22: Εξέλιξη του Ελληνικού Τουρισμού 2014-2015 (Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ 2015),..	72
Εικόνα 23: Αφίξεις Τουριστών στα Περιφερειακά Αεροδρόμια (Ποσοστιαία Μεταβολή %) (Πηγή : ΙΝΣΕΤΕ 2015)	73

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1: Οι 27 Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ιδία Επεξεργασία).....	26
Πίνακας 2: Ειρήνη στην Ευρώπη και απαρχές συνεργασίας— 1945-59 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_el)	28
Πίνακας 3: Η «ανθηρή δεκαετία του '60» — περίοδος οικονομικής ανάπτυξης Ένωσης — 1960-69 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1960-69_el)	30

Πίνακας 4: Μια διευρυνόμενη Κοινότητα — Προσχώρηση των πρώτων νέων μελών— 1970-79 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1970-79_el)	32
Πίνακας 5: Η Ευρώπη αλλάζει πρόσωπο — Η κατάρρευση του κομμουνισμού — 1980-89 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1980-89_el)	35
Πίνακας 6: Μια Ευρώπη χωρίς σύνορα- 1990-99 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1990-99_el)	38
Πίνακας 7: Περαιτέρω επέκταση- 2000-09 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2000-09_el)	39
Πίνακας 8: Μια δεκαετία προκλήσεων 2010-2019 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2010-19_el)	42
Πίνακας 9: Ιανουάριος 2020 — Κοινή αντίδραση της ΕΕ στη νόσο COVID-19- από το 2020 έως σήμερα (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2020-today_el)	43
Πίνακας 10: Προφίλ ανά χώρα Της ΕΕ (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles_el?page=1)	45
Πίνακας 11: Μορφολογία και Κλίμα Ευρώπης (Πηγή: Βαρβαρέσος Σ. (2000)	49
Πίνακας 12: Τουριστικά Στοιχεία για το 2015 (Πηγή: Τράπεζας της Ελλάδος, 2015)	72
Πίνακας 13: Τουριστικά Στοιχεία για το 2014-2015 (Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ ,201)	74
Πίνακας 14: Ταξιδιωτική Δαπάνη Τουριστών στην Ελλάδα (Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδας)	75
Πίνακας 15: Τουριστικά Στοιχεία για το 2016 (Πηγή: Τράπεζας της Ελλάδος, 2015)	77
Πίνακας 16: Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2022 (Ικκος,2021)	78
Πίνακας 17: Estimation Period	104
Πίνακας 18: ARIMA Model Summary	109
Πίνακας 19: Forecast Table for EE27	113
Πίνακας 20: Προβλεπόμενες Αφίξεις τουριστών από EE27	116
Πίνακας 21: Σύγκριση Δεδομένων	117

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Residual Periodogram for Italia.....	102
Διάγραμμα 2: Time Sequence Plot for EE27	110
Διάγραμμα 3: Residual Autocorrelations for adjusted EE27	110
Διάγραμμα 4: Residual Partial Autocorrelations for adjusted EE27	110
Διάγραμμα 5: Residual Periodogram for adjusted EE27	111
Διάγραμμα 6: Forecast Plot for EE27	117

Εισαγωγή

Ο κλάδος του τουρισμού γενικά αποτελεί βασική πηγή εισοδήματος για την εκάστοτε χώρα κι ως εκ τούτου είναι αλληλένδετος με τους περισσότερους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Πρόκειται για έναν πολυσύνθετο κλάδο που λαμβάνει υπόψη και ταυτόχρονα επηρεάζεται από πολλούς κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, οι οποίοι καθορίζουν το πεδίο δράσης των εμπλεκόμενων μερών του. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η επίδραση της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 αλλά και της υγειονομικής κρίσης του 2020 λόγω της πανδημίας του COVID-19 , δύο αλληπάλλληλες κρίσεις που επηρέασαν το σύνολο της ανθρώπινης και οικονομικής δραστηριότητας σε παγκόσμια εμβέλεια. Ανεπηρέαστος δεν έμεινε κι ο τουρισμός, όμως το γεγονός ότι εξακολουθεί να αποτελεί έναν τους πιο επικερδείς κλάδους της οικονομίας υπογραμμίζει την σπουδαιότητα και ανθεκτικότητα του παρά τις οικονομικές αντιξοότητες (Ανδριώτης,2005).

Ειδικότερα για την Ελλάδα, εκείνη είναι μια χώρα που διαθέτει μακρά τουριστική παράδοση κυρίως λόγω των ιδιαίτερων γεωμορφολογικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών της, της πλούσιας ιστορίας της και των αρχαίων μνημείων της που εξακολουθούν να αποτελούν πόλο έλξης για πολλούς τουρίστες κάνοντας την μικρή αυτή χώρα της Μεσογείου γνωστή στα πέρατα της γης.(Βαρβαρέσος, 2000).

Ενώ τα τελευταία χρόνια υπήρχε μια τάση για μαζικό τουρισμό, εντούτοις τα τελευταία χρόνια έχουν αναδυθεί πολλές εναλλακτικές μορφές τουρισμού κυρίως αυτές που δίνουν μια πιο βιώσιμη διάσταση στα ταξίδια. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση συγκεκριμένα, θα αναλυθεί στη συνέχεια της εργασίας αν μεγάλη μερίδα Ευρωπαίων έχουν στραφεί πιο συνειδητά στην βιωσιμότητα κι αν τα ταξίδια τους καθορίζονται από αυτή την τάση.

Αρχικά ενώ γίνεται μια αναφορά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των χωρών της ΕΕ ως προς τα γεωμορφολογικά, πολιτιστικά κτλ χαρακτηριστικά της παρατίθενται στοιχεία από πρόσφατες έρευνες που μαρτυρούν η στάση των ευρωπαίων απέναντι στον τουρισμό σε διάστημα ετών 2010-2021 , όπου αναλύονται χαρακτηριστικά που σχετίζονται με την ταξιδιωτική συμπεριφορά των πολιτών της ΕΕ και ειδικότερα γίνεται αναφορά στην συχνότητα του ταξιδιού, στις προτιμήσεις διαμονής των πολιτών της ΕΕ , στον αν η πανδημία επηρέασε την ταξιδιωτική συμπεριφορά, ποια είναι τα προτιμώμενα κανάλια κρατήσεων και ποιες οι πηγές πληροφοριών για την Οργάνωση Ταξιδιών και ποιοι οι βασικοί λόγοι για την επιλογή του προορισμού.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Ο Ελληνικός Τουρισμός: Χαρακτηριστικά-Υποδομές & Χορηγήσεις

Η ανθρωπότητα αντιμετώπισε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης όπως εκείνη εκδηλώθηκε από την υγειονομική κρίση λόγω του κορωνοϊού (COVID-19) κι ο τουρισμός είναι ένας από τους κλάδους που δέχτηκε τα σημαντικότερα πλήγματα. Η οικονομία της Ελλάδας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το τουριστικό προϊόν (Ανδριώτης,2005). Όπως αναφέρεται στις προτάσεις του Υπουργείου Τουρισμού, σε προτεραιότητα οφείλει να βρίσκεται η διαφύλαξη του εθνικού τουριστικού προϊόντος μέσα από μια σειρά ενεργειών που βοηθούν στην προσέλκυση τουριστών (Ζιγκιρίδης,2008). Υπό το πρίσμα αυτό θα πρέπει να θεσμοθετηθούν τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο μια σειρά από τρόπους που θα συμβάλουν στο να ευδοκιμήσει η συνεργασία του τουρισμού με άλλους κλάδους με σκοπό να ενισχυθούν οι εναλλακτικές μορφές του τουρισμού (Βαρβαρέσος, 2000).

Η συμβολή του κλάδου του τουρισμού στην ελληνική οικονομία είναι δεσπόζουσας σημασίας, καθώς αποτελεί σημαντικό πυλώνα οικονομικής σταθεροποίησης της οικονομίας και γενικότερα οδηγεί σε κοινωνική συνοχή και ευημερία. Τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά γνωρίσματα της Ελλάδας συνδράμουν σε περαιτέρω εξέλιξη του κλάδου αυτού, καθώς η παγκοσμιοποίηση έχει οδηγήσει στην μετατροπή του τουρίστα σε ταξιδιώτη, φέρνοντας στο προσκήνιο πολλές εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Κοκκώσης, Τσάρτας & Γκρίμπα, 2011). Η μοναδικότητα της Ελλάδας και του ελληνικού τουρισμού έγκειται στο γεγονός πως μπορεί να συνδυάζει τις περισσότερες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, αφού η χώρα ενδείκνυται για ορεινό, πεζοπορικό τουρισμό λόγω του τεράστιου φυσικού πλούτου του, για γαστρονομικό λόγω των

ιδιαίτερων γεύσεων που βρίσκει κανείς στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας κτλ (Ανδριώτης, 2005).

Αναφορικά με το προφίλ της επιχειρηματικής δραστηριότητας της Ελλάδας , εκείνη απαρτίζεται από πολλές μικρές επιχειρήσεις που κατά κανόνα είναι οικογενειακές και αυξάνει την ποικιλία των επιλογών του τουρίστα.(Βαρβαρέσος Σ., Σωτηριάδης Μ., 2002). Όμως η πλειοψηφία των μικρομεσαίων αυτών οικονομικών μονάδων χαρακτηρίζονται από ελλιπή οργάνωση σε θέματα προβολής, αφού δεν ακολουθούν κάποια συγκεκριμένη στρατηγική μάρκετινγκ για να αναδειχθούν περαιτέρω με αποτέλεσμα να μην έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων των αλυσίδων με παγκόσμιο βεληνεκές. Επίσης δεν αξιοποιούν την τεχνολογία όσο θα έπρεπε και έχουν ανεπαρκή οργάνωση σε θέματα ανταγωνισμού (Ηγουμενάκης και Κραβαρίτης, 2004).

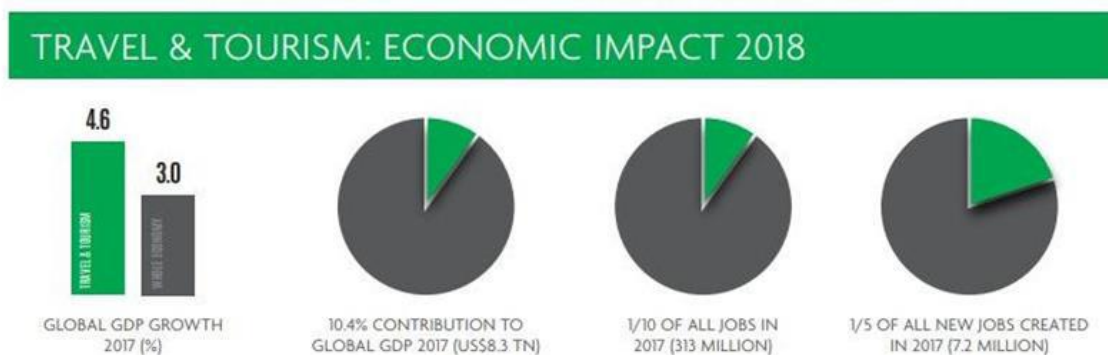
Σταθμός στην βελτίωση των υποδομών της Ελλάδας που συνεισφέρουν και στον τουρισμό διευκολύνοντας τους τουρίστες ήταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 στην Ελλάδα. Μετά από αυτό το γεγονός, η χώρα κέντρισε το ενδιαφέρον όλο και περισσότερων τουριστών, έγινε το επίκεντρο της τουριστικής αγοράς και γνώρισε πολύ υψηλή επισκεψιμότητα. Η χώρα διαθέτει ένα άρτιο οδικό σύστημα που ενώνει την Βόρεια με την Νότια Ελλάδα σε σχετικά ,μικρό χρονικό διάστημα. Η Εγνατία Οδός είναι από τα σημαντικότερα έργα μεταφοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση που συνδέει την Ανατολή με τη Δύση, από του ελληνοτουρκικά σύνορα, μέχρι την Ηγουμενίτσα. Επίσης, σημαντικός δρόμος είναι η Ιόνια Οδός που συνδέει την Πάτρα με την Ηγουμενίτσα και έχει αναβαθμίσει το οδικό δίκτυο της περιοχής. Η Αττική Οδός, είναι μια σημαντική οδική αρτηρία για την εφοδιαστική αλυσίδα (logistics), καθώς συνδέει το αεροδρόμιο με λιμάνια και σιδηροδρομικούς σταθμούς.

1.2 Η Συμβολή του Τουρισμού στην Ελληνική & Διεθνή Οικονομία

Ο κλάδος του τουρισμού αποδίδει σημαντικά οικονομικά οφέλη σε παγκόσμια κλίμακα. Οι περισσότερες χώρες μπορούν να αξιοποιήσουν πολιτισμικούς πόρους όπως μοναδικά αξιοθέατα που διαθέτουν , ώστε να μπορέσουν να αποκομίσουν σημαντικά οικονομικά έσοδα. Απαραίτητη ωστόσο προϋπόθεση για να μετατραπεί

ένας πόρος σε οικονομικό έσοδο και τουριστικό προϊόν είναι να υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές για να στηρίξουν το εγχείρημα αυτό και νέες θέσεις απασχόλησης. Η επιρροή του τουρισμού στην διεθνή κι εγχώρια διεθνή σκηνή αποτελεί γεγονός και πλέον φαίνεται να εμφανίζει μια επεκτατική τάση κυρίως λόγω της εμφάνισης εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Οι εναλλακτικές μορφές υποκινούνται από την μετατροπή του παραδοσιακού τουρίστα σε σύγχρονο ταξιδιώτη –εξερευνητή κι ως εκ τούτου οδηγούν στην δημιουργία νέων τουριστικών προϊόντων και δραστηριοτήτων.

Στην συνέχεια θα γίνει μια γρήγορη αναδρομή στο επίπεδο που επωφελείται η διεθνής οικονομία λίγα χρόνια πριν την εμφάνιση της υγειονομικής κρίσης. Γενικά να σημειωθεί πως σε διεθνές επίπεδο, παρατηρούνται υψηλά ποσοστά, σε μεγαλύτερη ή μικρότερη κλίμακα ανά περιοχή. Με βάση στατιστικά στοιχεία του 2018, σύμφωνα με τον WTTC, φαίνεται πως ο κλάδος του τουρισμού συνεισέφερε πάνω από 7 τρισεκατομμύρια στην παγκόσμια οικονομία, δημιούργησε περίπου 250 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας και συγκέντρωσε περίπου το 4,5% των επενδυτικών κεφαλαίων.

Εικόνα 1: Οικονομικός αντίκτυπος τουρισμού 2018 (Πηγή: WTTC)

Η επαναφορά του τουρισμού και η επανάκτηση της εμπιστοσύνης του τουριστικού προϊόντος ήταν μια δύσκολη υπόθεση κυρίως μετά την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 που έπληξε την παγκόσμια οικονομία. Με βάση τον IATA, το 2017 στις ευρωπαϊκές αεροπορικές εταιρίες παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της τάξης του 8 % ανά επιβάτη. Τα δεδομένα αυτά υπογραμμίζουν την σημαντικότητα του τουριστικού προϊόντος στην οικονομία των χωρών σε παγκόσμια εμβέλεια. οικονομία πολλών χωρών διεθνώς. Στην Ελλάδα, συγκεκριμένα, για το έτος 2019 παρατηρήθηκε μια πρωτοφανής αύξηση των αφίξεων και το σύνολο των εισπράξεων ξεπέρασε τα 17 δισεκατομμύρια. Με βάση τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα, υπογραμμίζεται η

σημαντικότητα του ελληνικού ήλιου και της θάλασσας, αφού το ρεκόρ αφίξεων κι αντίστοιχα των εισροών παρατηρείται κατά τους θερινούς μήνες με έναρξη από τον Μάιο (Varvaressos, S. & Sotiriadis, 2015) . Επίσης, στην συγκεκριμένη έρευνα, τα έσοδα αφορούν αποκλειστικά χρήματα που καταναλώθηκαν μετά την άφιξή τους στη χώρα και κατά τη διάρκεια της διαμονής τους σε αυτήν.

Εισερχόμενος Τουρισμός, 2019				
	Αφίξεις	%	Έσοδα (€)	%
Ιαν	659.982	2,1%	231.401.062	1,3%
Φεβ	503.540	1,6%	208.764.856	1,2%
Μαρ	772.507	2,5%	313.374.643	1,8%
Απρ	982.084	3,1%	505.454.000	2,8%
Μαι	2.386.667	7,6%	1.547.083.840	8,7%
Ιουν	4.102.215	13,1%	2.547.206.902	14,3%
Ιούλ	5.673.265	18,1%	3.579.139.035	20,1%
Αυγ	6.761.996	21,6%	4.109.640.000	23,1%
Σεπ	5.111.116	16,3%	2.790.246.507	15,7%
Οκτ	2.773.322	8,8%	1.376.952.112	7,7%
Νοε	929.502	3,0%	288.813.000	1,6%
Δεκ	692.183	2,2%	285.919.459	1,6%
Σύνολο	31.348.379	100%	17.783.995.416	100%
Αεροπορικώς	20.712.856	66%		
Οδικώς	9.588.263	31%		
Σιδηρ/μικώς	6.765	0%		
Θαλασσίως	1.040.495	3%		

Πηγή: ΤτΕ-Επεξεργασία INSETE Intelligence
Τα στοιχεία εσόδων για το 2019 υπόκεινται σε αλλαγή.

Εικόνα 2: Εισερχόμενος τουρισμός 2019 (Πηγή: INSETE)

Η οικονομική συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας άμεσα και έμμεσα, το 2019, υπολογίζεται περίπου στο 30,3% (ΕΛΣΤΑΤ). «Το ΑΕΠ παρουσιάζει αύξηση περίπου 1,5% από το προηγούμενο έτος, πράγμα που αποδεικνύει πόσο σημαντικό κομμάτι της οικονομίας αποτελεί ο τουρισμός. Ακόμη, παρατηρούμε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των εσόδων από τον τουρισμό, προέρχεται από το εξωτερικό, κάτι το οποίο

τον διαμορφώνει σε προϊόν εξαγωγής. Το 2019, σύμφωνα με έρευνα του WTTC η Ελλάδα συγκεντρώνει παρόμοια ποσοστά, όπου αρκετό ενδιαφέρον παρουσιάζει το ποσό των θέσεων εργασίας στο χώρο του τουρισμού, το οποίο αγγίζει τις 846.200 και αντιστοιχεί στο 21,7% της συνολικής εργασιακής απασχόλησης» (INΣETE,2021,σελ 25).

Κατηγορία Δαπάνης	2018, € εκ.	2019, € εκ.	%Δ
Δαπάνη Εισερχόμενων Τουριστών	€15.653	€17.784	13,6%
Δαπάνη Τουριστών Κρουαζιέρας	433	457	5,7%
Δαπάνη Εταιρειών Κρουαζιέρας	120	127	5,7%
Αερομεταφορές	1.715	1.914	11,6%
Θαλάσσιες Μεταφορές	98	96	-2,0%
Εγχώριος Τουρισμός	1.715	1.886	10,0%
Επενδύσεις	1.411	1.178	-16,5%
Άμεση Επίπτωση Τουρισμού	€21.143	€23.442	10,9%
ως % ΑΕΠ	11,4%	12,5%	9,3%
πολλαπλασιαστής ΙΟΒΕ	2,2	2,2	0,0%
Έμμεσο και Άμεσο Αποτέλεσμα	€46.515	€51.573	10,9%
ως % ΑΕΠ	25,2%	27,5%	9,3%
πολλαπλασιαστής ΚΕΠΕ	2,65	2,65	0,0%
Έμμεσο και Άμεσο Αποτέλεσμα	€56.030	€62.122	10,9%
ως % ΑΕΠ	30,3%	33,1%	9,3%
ΑΕΠ	€184.714	€187.456	1,5%

Πηγή: INΣETE Intelligence

Τα στοιχεία του ΑΕΠ υπόκεινται σε αλλαγή

Εικόνα 3: Οικονομική συνεισφορά τουρισμού στην οικονομία (Πηγή: INΣETE)

Ο ρόλος που διαδραματίζουν επίσης τα επενδυτικά κεφάλαια είναι εξίσου σημαντικός διότι σε αυτόν αποδίδεται ο βαθμός αλληλεπίδρασης μεταξύ του κλάδου του τουρισμού και της οικονομίας. Δεδομένης της ανάπτυξης του κλάδου του τουρισμού παρατηρούνται συχνές και συνεχόμενες επενδύσεις σε υποδομές με έντονο ρυθμό .

αυτό συμβαίνει διότι τα τουριστικά προϊόντα και οι σχετιζόμενες με αυτόν τουριστικές υπηρεσίες, επιχειρήσεις και δραστηριότητες προσφέρουν σημαντικά κέρδη.

1.3 Η Επίδραση του COVID-19 στον Τουρισμό

Παρόλα αυτά, μπορεί ο κλάδος του τουρισμού να ξεπέρασε την υγειονομική κρίση του 2008 και να επανήλθε δριμύτερος όπως αποδεικνύουν τα προηγούμενα δεδομένα, εντούτοις η υγειονομική κρίση του 2019 με την εμφάνιση της πανδημίας, πάγωσε την παγκόσμια οικονομία και συμπαρέσυρε πολλούς κλάδους, συμπεριλαμβανομένου και του τουρισμού σε στασιμότητα.

Τον Ιανουάριο του 2020 η ανθρωπότητα δεν μπορούσε να διανοηθεί τον δρόμο που κλήθηκε να περπατήσει και μου έμελλε να αλλάξει τις συνήθειες και πολλές παραμέτρους της υφιστάμενης νοοτροπίας της. Αν και στην Ελλάδα το πρώτο κρούσμα έφτασε τον Φεβρουάριο του 2020, εντούτοις δεν άργησε να εξαπλωθεί σε όλη την ελληνική επικράτεια λίγον καιρό μάλιστα πριν ξεκινήσει η έναρξη της τουριστικής σεζόν.

Έτσι σε διεθνή κλίμακα, ήδη από τις αρχές του 2020 είχαν τεθεί προβληματισμοί σχετικά με το ποιοι προορισμοί είναι ασφαλείς, ώστε να μην νοσήσει ο πληθυσμός και να μην εξαπλωθεί ο ιός. Όμως λόγω της ταχείας εξάπλωσης του ιού κρίθηκε απαραίτητο να υπάρξει ολιστική διακοπή των ταξιδιών προς και από περιοχές που σημείωναν πολλά κρούσματα και η ανακοίνωση μέτρων για τον τρόπο που θα διεξάγονται πλέον τα ταξίδια, κανονισμοί για το πώς θα διεξάγονται πτήσεις ή θαλάσσιες μεταφορές αλλά και κανονισμοί που πρέπει να τηρούν όσοι ταξιδεύουν.

Ο παγκόσμιος οργανισμός ταξιδιών υποστηρίζει πως η διακοπή των ταξιδιών έπληξε σοβαρά κι ανεπανόρθωτα την οικονομία, αλλά δεν οδήγησε προβλήματα μόνο σε αυτό τον κλάδο, καθώς λόγω των απαγορεύσεων πολλές ανθρώπινες ζωές κινδύνευσαν λόγω μη έγκαιρης ιατρικής βοήθειας προς κάποιο μέρος που έχει ανάγκη. Δηλαδή στην προσπάθεια του να προστατευτούν ανθρώπινες ζωές, κινδύνευσαν για άλλους λόγους άλλες.

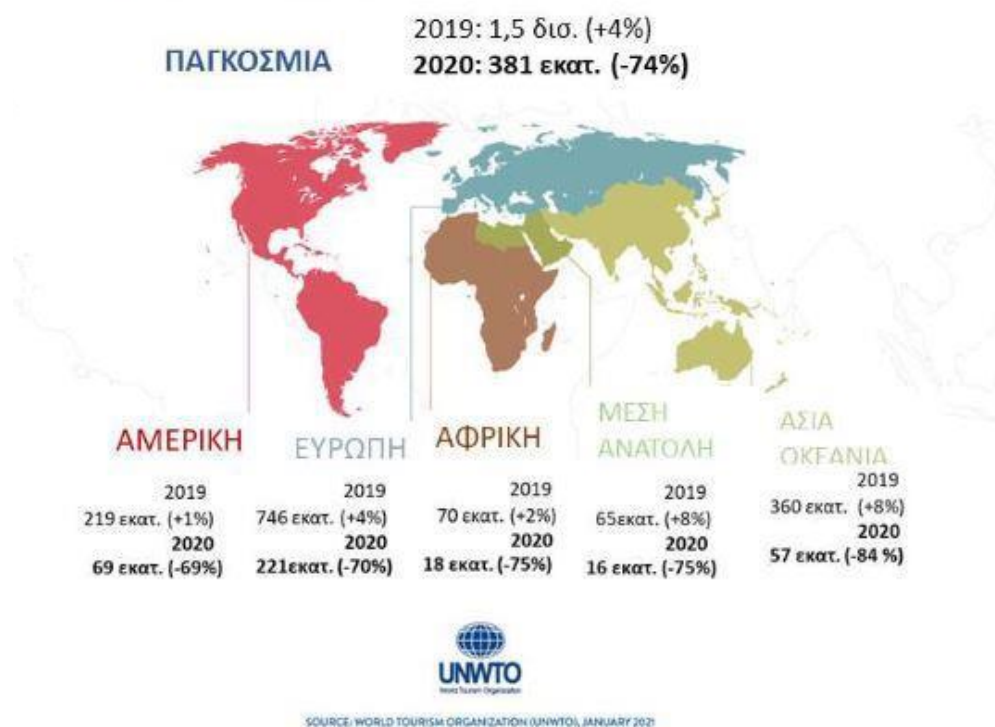
Οι αεροπορικές εταιρίες, δέχθηκαν ένα σφοδρό πλήγμα από την πανδημία και τους περιορισμούς των ταξιδιών. Μεγάλο μέρος αεροπορικών εταιριών αναγκάστηκαν να προβούν σε οικονομική ενίσχυση από τις κυβερνήσεις τους όπως συνέβη και με την περίπτωση της αεροπορικής εταιρίας Lufthansa Group, προκειμένου να μην κηρύξουν χρεοκοπία. Το πλήγμα στην ρευστότητα ήταν τόσο μεγάλο στις μεγάλες αεροπορικές που τέθηκε θέμα για συνέχιση της λειτουργίας τους, κάτι που δεν φάνηκε να συμβαίνει στις low cost αεροπορικές εταιρίες, όπως η Wizz Air, οι οποίες παραδόξως δεν αντιμετώπισαν το ίδιο πρόβλημα.

Η συντριπτική πλειοψηφία των τουριστών δεν κατάφερε να ταξιδέψει στους προορισμούς που είχε κανονίσει και πολλές φορές προπληρώσει. Αυτό συνέβαλε σε περαιτέρω ένταση και αναταραχή στα τουριστικά πρακτορεία, οι οποίοι δεν μπορούσαν να εξυπηρετήσουν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, αποτέλεσμα να αντιμετωπίσουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα παρά τις ελαφρύνσεις των οικονομικών μέτρων που έλαβαν κάποιες κυβερνήσεις με δυνατή οικονομία. Οι πελάτες τους οδηγήθηκαν αναγκαστικά σε μαζική ακύρωση των κρατήσεων τους λόγω φόβου, αλλά και στις περιπτώσεις που κάποιοι ήταν πιο θαρραλέοι δεν μπορούσαν να ταξιδέψουν λόγω των μέτρων περί απαγόρευσης που έλαβαν οι κυβερνήσεις για την προστασία της δημόσιας υγείας. Έτσι ζητούσαν να λάβουν πίσω το συνολικό ποσό αν είχε αποπληρωθεί όλο ή το μέρος της προκαταβολής αν είχε δοθεί μόνο αυτό. Φυσικά η περίπτωση της συνολική επιστροφής των χρημάτων ήταν οικονομικά δυσβάσταχτη να γίνει και πολλά ταξιδιωτικά εξέδωσαν τη νομοθεσία του Voucher. Με βάση αυτή, επειδή η ακύρωση δεν ήταν με υπαιτιότητα του τουρίστα, αλλά λόγω της τεταμένης κατάστασης, τα ταξιδιωτικά γραφεία, οι ξενοδοχειακές μονάδες, οι αεροπορικές και ακτοπλοϊκές γραμμές, είχαν τη δυνατότητα να εκδώσουν voucher στους πελάτες που λόγω ταξιδιωτικών περιορισμών και καραντίνας που οφείλεται στον κορονοϊό δεν μπορούν να ταξιδέψουν, με το ποσό το οποίο είχαν ήδη καταβάλει και περιθώριο δεκαοχτώ μηνών να αναπρογραμματίσουν. Αυτή η μεταρρύθμιση έδωσε ανάσα στην αγορά του τουρισμού και ταυτόχρονα βοήθησε τους καταναλωτές-τουρίστες στην μη απώλεια των χρημάτων τους.

2020

Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις

Ιανουάριος – Δεκέμβριος

Εικόνα 4: Διεθνείς τουριστικές αφίξεις 2020 (ΠΗΓΗ: UNWTO)

Επιπρόσθετα, αναφορικά με την επίδραση του Covid 19 στα ταξίδια και στον τουρισμό, στον καθίσταται σαφές με βάση τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα πως το έτος 2020, το οποίο ήταν ο σταθμός έναρξης της πανδημίας και της καραντίνας, παρατηρήθηκε πρωτόγνωρη πτώση των τουριστικών αφίξεων σε ποσοστό πάνω από το 70% λόγω φυσικά των περιορισμών στα ταξίδια.

Στην Ελλάδα, όπου ο τουρισμός είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομία, με βάση τα στοιχεία που παρουσιάζει ο ΣΕΤΕ, «οι διεθνείς αφίξεις στην Ελλάδα είχαν και αυτές καθοδική πορεία, σημειώνοντας πτώση 72,5% με άφιξη 5,9 εκατομμυρίων τουριστών σε αντιπαραβολή με το 2019 όπου οι διεθνείς αφίξεις στην Ελλάδα ήταν 21,5 εκατομμύρια τουρίστες. Επομένως, τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε τοπικό επίπεδο, ο Covid 19 ήταν ανασταλτικός παράγοντας για τα ταξίδια και την τουριστική κινητικότητα» (ΣΕΤΕ,2015,σελ 55-56).

Κλείνοντας, ο κλάδος του τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο επηρεάστηκε ανεπανόρθωτα από τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς, την πανδημία και γενικότερα την ρευστή οικονομική κατάσταση που επιδεινώθηκε πολύ γρήγορα. Αν προστεθεί σε

αυτά και το συναισθηματικό κομμάτι του φόβου και της αβεβαιότητας, οι τουρίστες δίστασαν να μετακινηθούν το 2020 (ΙΝΣΕΤΕ ,2015) .

Αν και μπορεί να ευνοήθηκε ο εσωτερικός , εγχώριος τουρισμός σε μεμονωμένες περιπτώσεις, πολλές τουριστικές επιχειρήσεις δεν κατάφεραν να ανταπεξέλθουν οικονομικά κι αναγκάστηκαν να παύσουν την λειτουργία τους, δημιουργώντας ένα ντόμινο αλλαγών που βύθισε την παγκόσμια οικονομία σε μια δεύτερη οικονομική κρίση.

1.4 Νέες Τάσεις στον Ελληνικό Τουρισμό

Ο διαρκώς μεταβαλλόμενος κόσμος και οι νέες συνθήκες που δημιουργούνται συμβάλουν στην εξέλιξη του κλάδου του τουρισμού σε παγκόσμιο κι εγχώριο επίπεδο. Οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι οικονομικές αλλαγές που συντελούνται μεταβάλλουν τα τουριστικά στερεότυπα και τείνουν να αναδιαμορφώνουν πολλές τουριστικές παραμέτρους προκειμένου να επιβιώσει ο κλάδος.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο χαρακτηρισμός του ίδιου του σύγχρονου τουρίστα, ο οποίος δεν μπορεί να συσχετιστεί σε καμία περίπτωση με τον τουρίστα των προηγούμενων δεκαετιών από την μεταπολίτευση και μετά. Η ταυτότητα του τουρίστα έχει αλλάξει και πλέον έχει ονομαστεί ως ταξιδιώτης που επιθυμεί να γνωρίσει νέους και διαφορετικούς τουριστικούς προορισμούς χωρίς να επιλέγει παραδοσιακά το τρίπτυχο ήλιος-θάλασσα-ξαπλώστρα. Οι «διακοπές» του παραδοσιακού Έλληνα τουρίστα έχουν μετατραπεί σε ένα «ταξίδι εξερεύνησης» και σε αυτό σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η ηλικία και η επιρροή στην νοοτροπία των νεότερων ανθρώπων λόγω των δικτύων κοινωνικής δικτύωσης.

Η αλλαγή στην νοοτροπία αυτή έχει οδηγήσει επίσης στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού ,αφού ο σύγχρονος ταξιδιώτης είναι κατά κανόνα απαιτητικός ως προς την ποιότητα των υπηρεσιών που επιθυμεί να λάβει από έναν προορισμό, κι ως εκ τούτου χαρακτηρίζεται ως «ατομιστής», αφού επιδιώκει να βρει την ικανοποίηση των δικών του ιδιαίτερων ενδιαφερόντων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα εναλλακτικών μορφών τουρισμών που κερδίζουν διαρκώς έδαφος κι αποτελούν πόλο έλξης και για

ξένους τουρίστες είναι ο οινοτουρισμός που μπορεί να συνδυαστεί με τον γαστρονομικό τουρισμού εξαιτίας του πρωτογενή τομέα και των οινοποιείων της Ελλάδας, ο τουρισμός περιπέτειας που θα μπορούσε να συνδυαστεί με τον αθλητικό τουρισμό λόγω του πλούσιου φυσικού πλούτου, των βουνών κτλ της Ελλάδας. Επίσης, ο τουρισμός υγείας και φυσικά ο πολιτιστικός τουρισμός λόγω του αέναου πολιτιστικού πλούτου και των αρχαιολογικών χώρων της Ελλάδας. Έτσι, ο μαζικός τουρισμός σταδιακά αντικαθίσταται από τον επιλεκτικό ή ανεξάρτητο τουρισμό κι από τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Λόγω των συχνών τρομοκρατικών ενεργειών υπάρχει έντονη μέριμνα για την ασφάλεια της σωματικής ακεραιότητας και ψυχικής υγείας των ατόμων που επισκέπτονται μια χώρα. Σε αυτό έρχεται να προστεθεί κι ο φόβος της εξάπλωσης κάποιου ιού ως απόρροια της υγειονομικής κρίσης του κορονοϊού το 2019. Μπορεί η πανδημία να ανήκει στο παρελθόν, τα κατάλοιπα όμως που άφησε έμειναν ανεξίτηλα στην τουριστική νοοτροπία των ανθρώπων είτε ανήκουν στο ρόλο του οικοδεσπότη είτε στον ρόλο του φιλοξενούμενου. Κι αν σε αυτό ληφθεί υπόψη κι η διαχρονική αξία της φιλοξενίας στην Ελλάδα, τότε καθίσταται σαφής η αυξανόμενη ανησυχία για θέματα όπως η ασφάλεια των πολιτών.

Επιπλέον, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι η μετάβαση των σύγχρονων πολιτισμών προς θεμελιώδεις αρχές και η επιτακτική ανάγκη αντιμετώπισης κοινωνικών και περιβαλλοντικών ανησυχιών αλλάζει επίσης το πλαίσιο του τουρισμού και δημιουργεί νέες τάσεις. Ο αειφόρος τουρισμός έχει προκύψει για να αντιμετωπίσει το ζήτημα της τουριστικής μεταφορικής ικανότητας. Αυτό αναφέρεται στον μέγιστο αριθμό ατόμων που μπορούν να επισκεφθούν έναν τουριστικό προορισμό χωρίς να προκαλέσουν μόνιμη βλάβη στο φυσικό, οικονομικό και κοινωνικο-πολιτιστικό περιβάλλον και χωρίς να διακυβεύεται η ικανοποίηση των επισκεπτών. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, αυτή η ιδέα είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ποιότητας των τουριστικών εμπειριών (Navarro Jurado et al., 2011, σελ. 1337-1346)..

Οι μεγάλες τάσεις είναι οι κυρίαρχες συνιστώσες που διαμορφώνουν ένα πλαίσιο που καθορίζει τις εξελίξεις στον τουριστικό κλάδο τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε ελληνικό επίπεδο. Οι μεγάλες τάσεις περιλαμβάνουν διάφορους παράγοντες όπως ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η βιώσιμη ανάπτυξη, ο υπερτουρισμός, η οικονομία του

διαμοιρασμού, οι κοινωνικές και δημογραφικές αλλαγές, οι αναπτυσσόμενοι προορισμοί, η ασφάλεια και η διαχείριση κρίσεων και η επιδημία Covid. Αυτές οι τάσεις απεικονίζονται στην παρακάτω εικόνα.

Εικόνα 5: Τα megatrends στον Ελληνικό Τουρισμό (Πηγή: <https://www.tovima.gr/2021/12/10/finance/tourismos-oi-taseis-pou-diamorfonoun-tis-ekselikseis-ston-pagkosmio-touristiko-xarti-meleti-tou-insete/>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΛΑΟΙ ΤΗΣ

2.1 Ιστορική Αναδρομή της Συγκρότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει την ύπαρξη της αρχικά στην δημιουργία της Ευρώπης. Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι 27 και παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα μαζί με τις πρωτεύουσες τους.

Πίνακας 1: Οι 27 Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ιδία Επεξεργασία)

ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ
ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΙΕΝΝΗ
ΒΕΛΓΙΟ	ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΣΟΦΙΑ
ΓΑΛΛΙΑ	ΠΑΡΙΣΙ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΒΕΡΟΛΙΝΟ
ΔΑΝΙΑ	ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ
ΕΛΛΑΔΑ	ΑΘΗΝΑ
ΕΣΘΟΝΙΑ	ΤΑΛΙΝ
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΔΟΥΒΛΙΝΟ
ΙΣΠΑΝΙΑ	ΜΑΔΡΙΤΗ
ΙΤΑΛΙΑ	ΡΩΜΗ
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ-ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ
ΚΡΟΑΤΙΑ	ΖΑΓΚΡΕΜΠ
ΚΥΠΡΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΛΕΤΩΝΙΑ	ΡΙΓΑ
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΒΙΛΝΙΟΥΣ
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
ΜΑΛΤΑ	ΒΑΛΕΤΤΑ
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ

ΠΟΛΩΝΙΑ	ΒΑΡΣΟΒΙΑ
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΛΙΣΣΑΒΟΝΑ
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΜΠΡΑΤΙΣΛΑΒΑ
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΛΙΟΥΜΠΛΙΑΝΑ
ΣΟΥΗΔΙΑ	ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ
ΤΣΕΧΙΑ	ΠΡΑΓΑ
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΕΛΣΙΝΚΙ

Οι οραματιστές ηγέτες και ηγέτιδες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούνται από αγωνιστές και αγωνίστριες της αντίστασης αλλά και επιζήσαντες του Ολοκαυτώματος αλλά σε αυτούς περιλαμβάνονται επίσης μεταξύ άλλων και πολλοί πολιτικοί αλλά και κινηματογραφικοί αστέρες που λόγω της δημοσιότητας τους κατάφεραν να εμπνεύσουν το ευρύ κοινό και την κοινή γνώμη. Η πλειοψηφία αυτών των προσώπων αντιμετώπισαν τις φρικαλεότητες των δύο παγκόσμιων πολέμων και για την προώθηση της ειρήνης και της αλληλεγγύης. Οι ίδιοι με το έργο τους οδήγησαν τόσο στην δημιουργία των απαραίτητων συστημάτων που συνέβαλαν στην οικονομική σταθερότητα και στη δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος με κοινό νόμισμα αλλά και στην πλούσια πολιτιστική ιστορία και τη γλωσσική πολυμορφία της Ευρώπης.

- Ειρήνη στην Ευρώπη και απαρχές συνεργασίας— 1945-59

Προκειμένου να δοθεί ένα οριστικό τέλος στον ΄Β Παγκόσμιο Πόλεμο και να εξαπλωθεί ειρήνη, πολιτικοί της ευρωπαϊκής ηπείρου της εποχής αποφασίζουν να θέσουν τα θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, η οποία δημιουργήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1950 αποτέλεσε το θεμέλιο λίθο για την εξασφάλιση της ειρήνης στα ευρωπαϊκά σύνορα. Το 1957 μάλιστα με την υπογραφή της Συνθήκης της Ρώμης δημιουργήθηκε η ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και έτσι σταδιακά ξεκίνησε ένα πλαίσιο στενότερης συνεργασίας στην Ευρώπη.

Πίνακας 2: Ειρήνη στην Ευρώπη και αρχές συνεργασίας— 1945-59 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_el)

8 Μαΐου 1945 — Λήγει ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος στην Ευρώπη	Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος τερματίζεται στην Ευρώπη. Η ήπειρος έχει καταστραφεί. Εκατομμύρια είναι οι νεκροί, οι τραυματίες και οι εκτοπισμένοι.
4 Απριλίου 1949 — Ιδρύεται το ΝΑΤΟ	Ιδρύεται ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), μια διακυβερνητική συμμαχία για την ασφάλεια, που συνάπτεται μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών, του Καναδά και 10 χωρών της Δυτικής Ευρώπης. Το 2020 το ΝΑΤΟ αριθμεί 30 μέλη, στα οποία συμπεριλαμβάνονται 21 χώρες της ΕΕ.
5 Μαΐου 1949 — Ιδρύεται το Συμβούλιο της Ευρώπης	10 χώρες της Δυτικής Ευρώπης ιδρύουν το Συμβούλιο της Ευρώπης για την προώθηση της δημοκρατίας και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου.
9 Μαΐου 1950 — Σχέδιο νέας πολιτικής συνεργασίας στην Ευρώπη	Ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν παρουσιάζει ένα σχέδιο βαθύτερης συνεργασίας. Προτείνει την ολοκλήρωση των βιομηχανιών άνθρακα και χάλυβα της Δυτικής Ευρώπης. Αργότερα, η 9η Μαΐου καθιερώνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως «Ημέρα της Ευρώπης».
18 Απριλίου 1951 — Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ανθρακα και Χάλυβα	Με βάση το σχέδιο Σουμάν, έξι χώρες υπογράφουν Συνθήκη για κοινή διαχείριση της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα. Με τον τρόπο αυτό, καμία χώρα δεν μπορεί να κατασκευάσει πολεμικά όπλα και να στραφεί εναντίον των άλλων, όπως συνέβη στο παρελθόν. Οι έξι αυτές χώρες είναι η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ανθρακα και Χάλυβα ιδρύεται το 1952.
25 Μαρτίου 1957 — Συνθήκες της Ρώμης	Με βάση την επιτυχία που είχε η Συνθήκη Ανθρακα και Χάλυβα, οι 6 ιδρυτικές χώρες επεκτείνουν τη συνεργασία τους και σε άλλους οικονομικούς τομείς. Επισημοποιούν τη συνεργασία αυτή με την υπογραφή δύο Συνθηκών, με τις οποίες ιδρύονται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ). Οι δύο Κοινότητες δημιουργούνται την 1η Ιανουαρίου 1958.
19 Μαρτίου 1958 — Γέννηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Η πρώτη σύνοδος της Ευρωπαϊκής Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, προδρόμου του σημερινού Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, πραγματοποιήθηκε στο Στρασβούργο της Γαλλίας με εκλεγμένο πρόεδρο τον Ρομπέρ Σουμάν. Αντικαθιστά την Κοινή Συνέλευση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ανθρακα και Χάλυβα και μετονομάζεται σε Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 30 Μαρτίου 1962.

Εικόνα 6: Οι Χώρες της ΕΕ την δεκαετία 1945-1959 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_el)

- Η «ανθηρή δεκαετία του '60» — περίοδος οικονομικής ανάπτυξης Ένωσης — 1960-69

Στη συνέχεια η δεκαετία του 1960 αποτελεί περίοδο σταθμό, αφού παρατηρείται η πρώτη ουσιαστική ανάπτυξη μετά τον πόλεμο. Η ανάπτυξη είναι αποτέλεσμα τελωνειακών δασμών στις εμπορικές συναλλαγές που αναπτύσσονται μεταξύ τους και αποφέρουν πολλά έσοδα στις χώρες και οικονομική ευμάρεια.

Πίνακας 3: Η «ανθηρή δεκαετία του '60» — περίοδος οικονομικής ανάπτυξης Ένωσης — 1960-69 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1960-69_el)

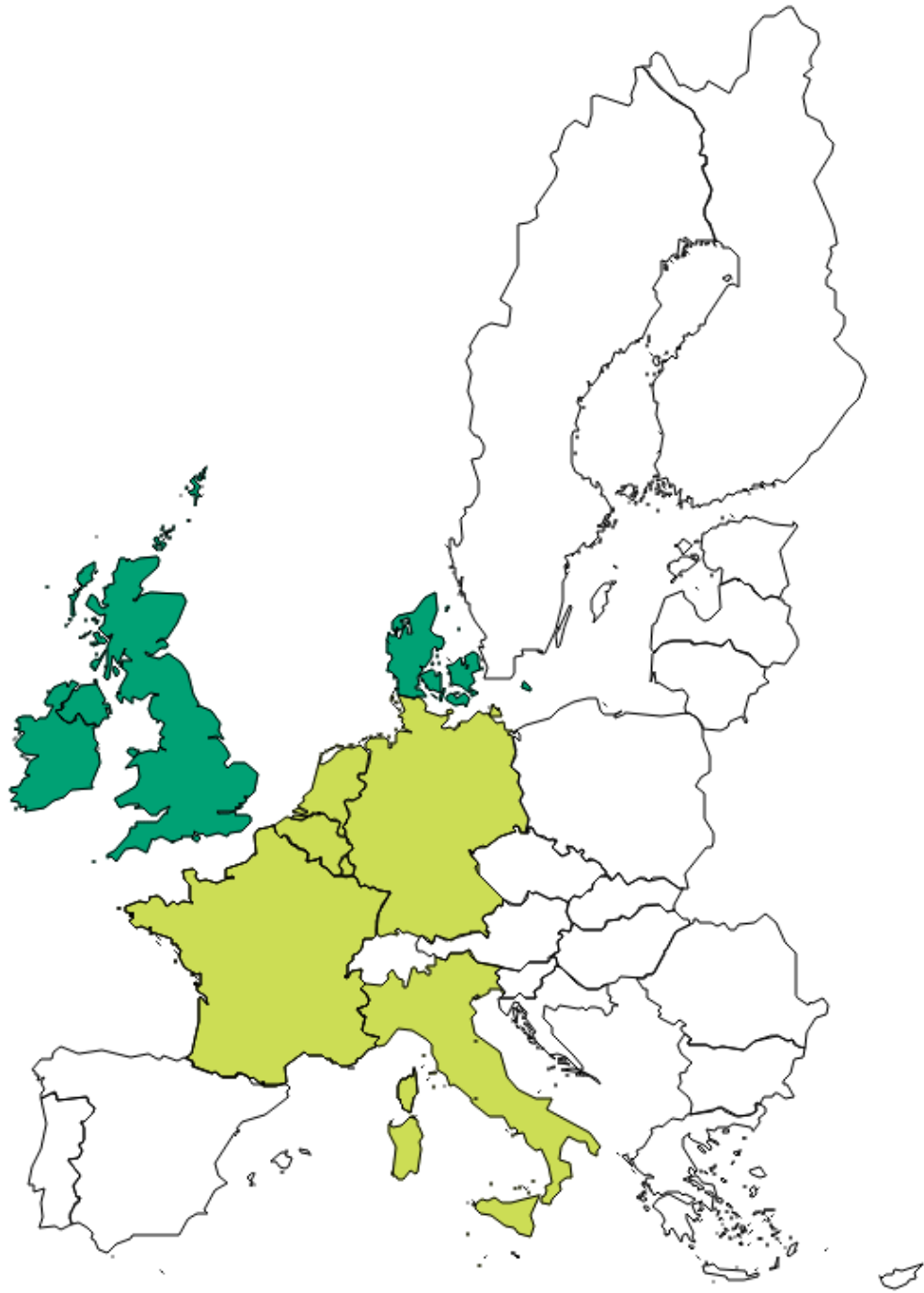
3 Μαΐου 1960 — Δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών	Δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), με σκοπό την προώθηση των ελεύθερων συναλλαγών και της οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ ορισμένων χωρών που δεν ανήκουν στην ΕΟΚ: Αυστρία, Δανία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σουηδία, Ελβετία και Ηνωμένο Βασίλειο. Το 2020 τα μέλη της ΕΖΕΣ είναι η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ελβετία.
Αύγουστος 1961 — Κατασκευή του Τείχους του Βερολίνου	Η κομμουνιστική κυβέρνηση στην Ανατολική Γερμανία χτίζει ένα τείχος που διασχίζει το Βερολίνο. Το τείχος γίνεται το σύμβολο της διαίρεσης μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου.
30 Ιουλίου 1962 — Η πρώτη Κοινή Γεωργική Πολιτική	Η πρώτη κοινή γεωργική πολιτική δίνει στις χώρες της ΕΟΚ τον κοινό έλεγχο της παραγωγής τροφίμων. Τα τρόφιμα επαρκούν για όλο τον κόσμο και οι αγρότες αμείβονται καλά. Η ανεπιθύμητη παρενέργεια είναι η υπερπαραγωγή, με τεράστια πλεονάσματα προϊόντων. Από τη δεκαετία του 1990, τίθενται ως προτεραιότητες η μείωση των πλεονασμάτων, η βελτίωση της ποιότητας των τροφίμων και η προώθηση της βιωσιμότητας.
20 Ιουλίου 1963 — Η ΕΟΚ υπογράφει την πρώτη της μεγάλη διεθνή συμφωνία	Τα 6 κράτη μέλη υπογράφουν τη Σύμβαση του Γιαουντέ για την προώθηση της συνεργασίας και του εμπορίου με 18 πρώην αποικίες στην Αφρική. Σήμερα, η ΕΕ έχει μια τέτοιου είδους ειδική σχέση με 79 χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) και καταβάλλει προσπάθειες για την οικοδόμηση ισχυρότερης εταιρικής σχέσης με την Αφρική για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων για τις δύο ηπείρους.
Μάιος 1968 — Φοιτητική εξέγερση στο Παρίσι	Οι διαδηλώσεις φοιτητών και εργατών στη Γαλλία κλονίζουν τα ίδια τα θεμέλια του κράτους. Ηπιότερες διαμαρτυρίες φοιτητών γίνονται σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Εκφράζουν απογοήτευση για τις κυβερνήσεις, καθώς και διαμαρτυρία για τον πόλεμο στο Βιετνάμ και για τον ανταγωνισμό στον πυρηνικό εξοπλισμό.
1 Ιουλίου 1968 — Έναρξη της τελωνειακής ένωσης	Τα 6 κράτη μέλη της ΕΟΚ καταργούν τους τελωνειακούς δασμούς στα αγαθά. Εφαρμόζουν επίσης τους ίδιους δασμούς στις εισαγωγές τους από τρίτες χώρες. Το εμπόριο μεταξύ αυτών των 6 κρατών μελών και μεταξύ αυτών και του υπόλοιπου κόσμου αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς.

- Μια διευρυνόμενη Κοινότητα — Προσχώρηση των πρώτων νέων μελών— 1970-

Αυτή η περίοδος είναι κρίσιμη καθώς η Ευρώπη αντιμετωπίζει με επιτυχία και ανατρέπει τα ολοκληρωτικά καθεστώτα που είχαν ανθίσει την προηγούμενη εποχή. Ως εκ τούτου, υπάρχει μια αισθητή και ταχεία επέκταση της δημοκρατίας στη Γηραιά Ήπειρο, με τη συμπερίληψη της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου ως πιθανές νέες χώρες. Στο πλαίσιο της περιφερειακής στρατηγικής, διατίθενται σημαντικά χρηματικά ποσά για τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και την ανάπτυξη υποδομών στις πιο μειονεκτούσες οικονομικά περιοχές. Οι εναρκτήριες άμεσες εκλογές για την επιλογή εκπροσώπων για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έγιναν το 1979..

Πίνακας 4: Μια διευρυνόμενη Κοινότητα — Προσχώρηση των πρώτων νέων μελών— 1970-79 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1970-79_el)

1η Ιανουαρίου 1973 — Από 6 κράτη μέλη σε 9	Τα 6 μέλη γίνονται 9, όταν η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο προσχωρούν επίσημα στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.
1973 — Η πετρελαϊκή κρίση πλήττει την Ευρώπη	Μετά τον αραβοϊσραηλινό πόλεμο τον Οκτώβριο, οι πετρελαιοπαραγωγές χώρες της Μέσης Ανατολής επιβάλλουν μεγάλες αυξήσεις τιμών και περιορίζουν τις πωλήσεις σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες. Η κίνηση αυτή δημιουργεί οικονομικά προβλήματα σε ολόκληρη την ΕΟΚ.
10 Δεκεμβρίου 1974 — Μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών	Οι ηγέτες της ΕΟΚ, σε μια ένδειξη αλληλεγγύης, συμφωνούν να δημιουργήσουν ένα σημαντικό νέο ταμείο στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής. Σκοπός του ταμείου αυτού είναι η μεταφορά κονδυλίων από πλούσιες σε φτωχές περιφέρειες, με σκοπό τη βελτίωση των υποδομών, την προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης ιδρύεται το επόμενο έτος.
1974-75 — Νέες δημοκρατίες στην Πορτογαλία, την Ελλάδα και την Ισπανία	Η ανατροπή του καθεστώτος Σαλαζάρ στην Πορτογαλία και η κατάρρευση του στρατιωτικού καθεστώτος στην Ελλάδα το 1974, σε συνδυασμό με τον θάνατο του στρατηγού Φράνκο στην Ισπανία το 1975, σηματοδοτούν το τέλος αυτών των δικτατοριών στην Ευρώπη. Οι 3 χώρες δεσμεύονται για την εγκαθίδρυση δημοκρατικής κυβέρνησης — ένα σημαντικό βήμα για τη μελλοντική προσχώρησή τους στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.
Ιούνιος του 1979 Διενεργούνται οι πρώτες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	Για πρώτη φορά οι Ευρωπαίοι πολίτες εκλέγουν άμεσα τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στο παρελθόν, διορίζονταν από τα εθνικά κοινοβούλια. Οι βουλευτές συμμετέχουν σε πανευρωπαϊκές πολιτικές ομάδες και όχι σε εθνικές ομάδες.

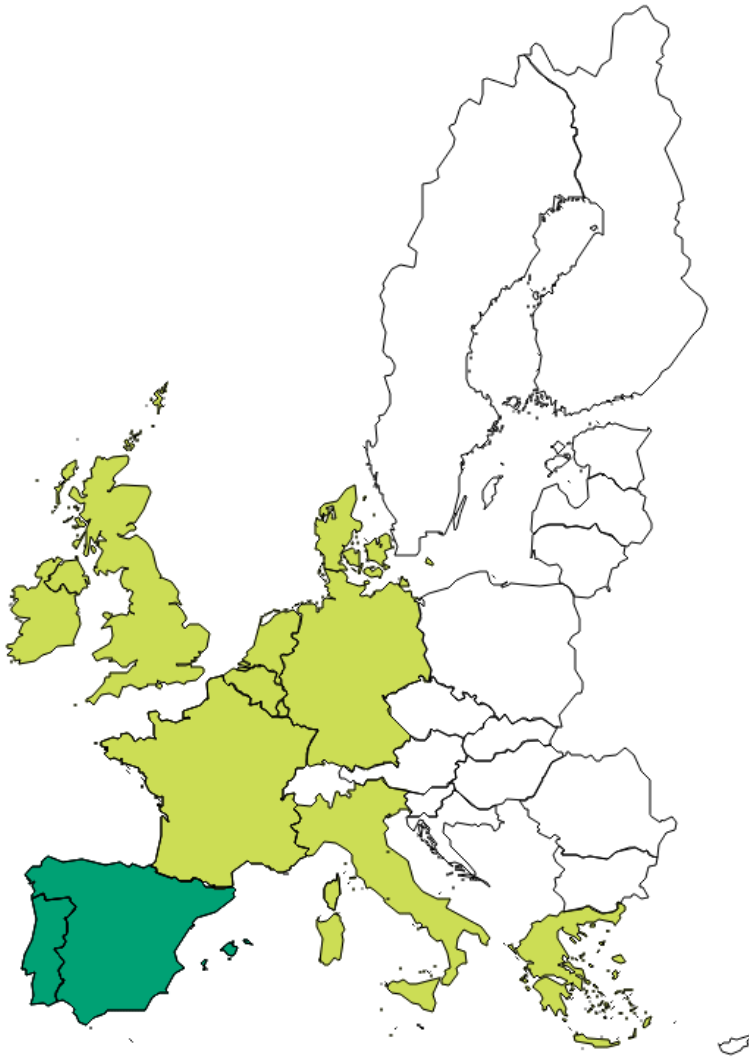
Εικόνα 7: Οι Χώρες της ΕΕ την δεκαετία 1970-79 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1970-79_el)

- Η Ευρώπη αλλάζει πρόσωπο — Η κατάρρευση του κομμουνισμού — 1980-89

Η Ευρώπη κατά την δεκαετία του 1980-1989 γνώρισε πολλές αλλαγές στο κομμάτι του πολιτεύματος των χωρών. Το πιο χαρακτηριστικό στοιχείο είναι η κατάρρευση του κομμουνιστικού καθεστώτος σε Χώρες της Κεντρικής αλλά και Ανατολικής Ευρώπης, η οποία ήταν επηρεασμένη από την Ρωσία και το κομμουνιστικό πολίτευμα που έμεινε περισσότερο στην ιστορία. Σημαντικός σταθμός για την Ελλάδα ήταν το 1981, όπου και εντάχθηκε στην Ενωμένη Ευρώπη, γίνοντας το 10ο μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με την Ισπανία και η Πορτογαλία να ακολουθούν 5 χρόνια αργότερα.

Πίνακας 5: Η Ευρώπη αλλάζει πρόσωπο — Η κατάρρευση του κομμουνισμού — 1980-89 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1980-89_el)

Αύγουστος του 1980 — Απεργίες στα ναυπηγεία για τα δικαιώματα των εργαζομένων	Οι εργαζόμενοι στο ναυπηγείο της πολωνικής πόλης του Γκντανσκ, με επικεφαλής τον Λεχ Βαλέσα, απεργούν ζητώντας περισσότερα δικαιώματα. Ακολουθούν και άλλες απεργίες σε όλη τη χώρα. Η κυβέρνηση συνθηκολογεί και τον Σεπτέμβριο ιδρύεται η ανεξάρτητη συνδικαλιστική οργάνωση Solidarność. Η κυβέρνηση ανακτά σταδιακά την εξουσία της και επιβάλλει στρατιωτικό νόμο τον Δεκέμβριο του 1981, τερματίζοντας τη σύντομη συνένωση της Πολωνίας με τη λαϊκή εξουσία. Ωστόσο, ο σπόρος έχει ήδη πέσει.
1η Ιανουαρίου 1981 — Η Ελλάδα γίνεται το 10ο κράτος μέλος	Η Ελλάδα προσχωρεί στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Ήταν επιλέξιμη για προσχώρηση μετά την ανατροπή του στρατιωτικού καθεστώτος και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 1974.
28 Φεβρουαρίου 1984 — Το πρώτο ευρωπαϊκό πρόγραμμα έρευνας	Οι υπολογιστές και η αυτοματοποίηση αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο ζούμε και εργαζόμαστε. Για να παραμείνουμε στην αιχμή της καινοτομίας, το πρόγραμμα «Esprit» εγκαινιάζει, το 1984, το πρώτο από τα πολλά προγράμματα έρευνας και καινοτομίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
1η Ιανουαρίου 1986 — Δύο νέα μέλη: η Ισπανία και η Πορτογαλία	Η Ισπανία και η Πορτογαλία προσχωρούν στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, αυξάνοντας τον αριθμό των μελών σε 12.
Φεβρουάριος του 1986 — Προς μια ενιαία αγορά	Παρόλο που οι τελωνειακοί δασμοί καταργήθηκαν το 1968, οι εμπορικές ροές δεν είναι ελεύθερες μεταξύ των συνόρων των χωρών μελών. Τα κύρια εμπόδια είναι οι διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη εγκαινιάζει ένα τεράστιο δετές πρόγραμμα για την αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων και, επομένως, τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς. Η πράξη, η οποία άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 1987, δίνει επίσης πιο σημαίνοντα ρόλο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ενισχύει τις αρμοδιότητες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος.
13 Ιουνίου 1987 — Έναρξη του προγράμματος Erasmus	Το πρόγραμμα Erasmus εγκαινιάζεται για να χρηματοδοτήσει φοιτητές πανεπιστημίου που επιθυμούν να σπουδάσουν σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα. Έκτοτε, το πρόγραμμα έχει δώσει σε περισσότερα από 10 εκατομμύρια άτομα την ευκαιρία να σπουδάσουν, να καταρτιστούν, να προσφέρουν εθελοντική εργασία ή να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία στο εξωτερικό.
9 Νοεμβρίου 1989 — Πτώση του Τείχους του Βερολίνου	Το Τείχος του Βερολίνου πέφτει και τα σύνορα μεταξύ Ανατολής και Δύσης ανοίγουν για πρώτη φορά μετά από 28 χρόνια. Η Γερμανία ενώνεται έπειτα από 40 και πλέον χρόνια, και το ανατολικό τμήμα της προσχωρεί στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα τον Οκτώβριο του 1990.

Εικόνα 8: Οι Χώρες της ΕΕ την δεκαετία 1980-89 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1980-89_el)

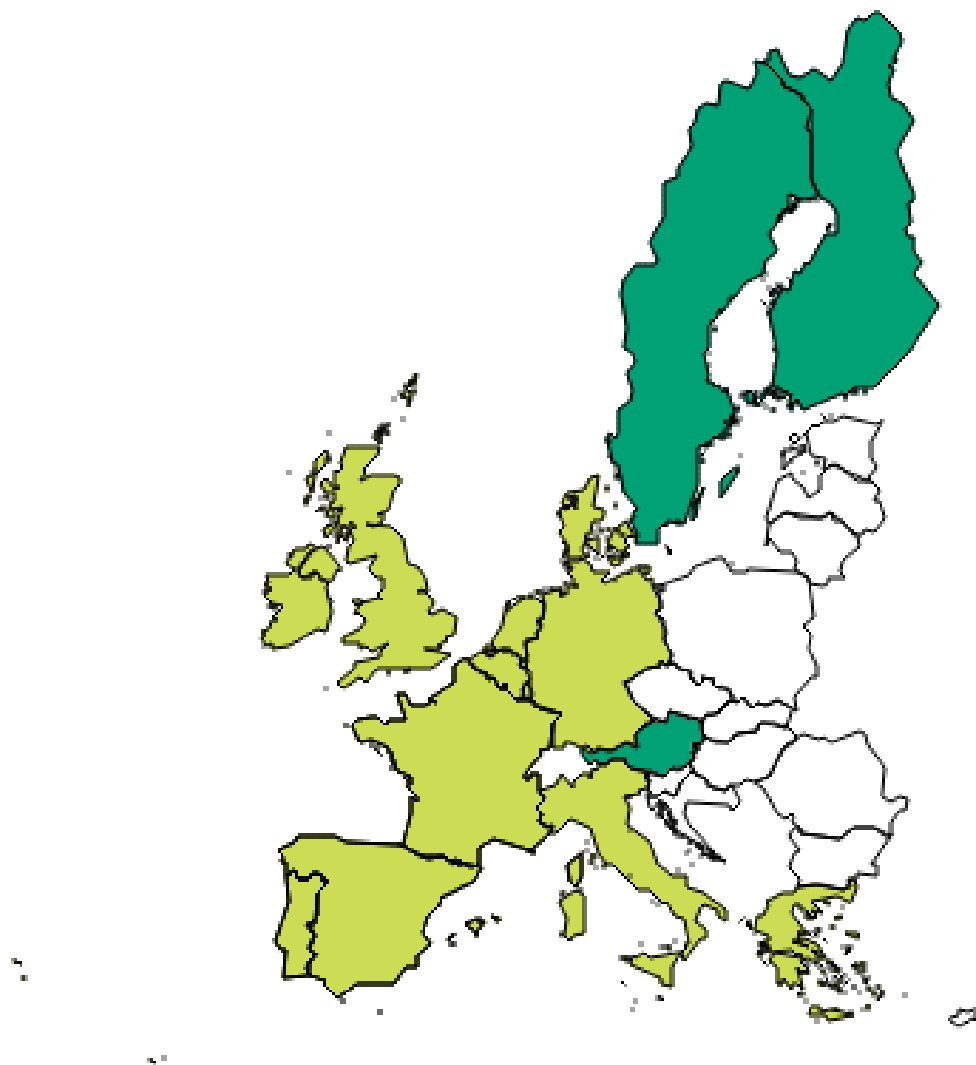
- Μια Ευρώπη χωρίς σύνορα- 1990-99

Η δεκαετία του 1990 θεωρείται συχνά ως η πιο φιλελεύθερη δεκαετία, που χαρακτηρίζεται από την εγκαθίδρυση της ενιαίας αγοράς και την εισαγωγή των «4 ελευθεριών»: απεριόριστη κυκλοφορία ατόμων, προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Στη δεκαετία του 1990, δύο σημαντικές συνθήκες υπογράφηκαν στην Ευρώπη: η Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1993 και η Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1999. Αυτές οι συνθήκες σηματοδοτούν σημαντικά επιτεύγματα για την Ευρώπη και τους πολίτες της. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, ιδίως το 1995, τρεις σημαντικές χώρες, δηλαδή η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία, έγιναν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτές οι χώρες ήταν μεταξύ των υπολοίπων σκανδιναβικών χωρών που προσχώρησαν στην ΕΕ.

Πίνακας 6:Μια Ευρώπη χωρίς σύνορα- 1990-99 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1990-99_el)

1991 — Διάλυση της Γιουγκοσλαβίας	Στα Βαλκάνια, η Γιουγκοσλαβία αρχίζει να διαλύεται. Οι πόλεμοι που ακολουθούν προκαλούν δεκάδες χιλιάδες απώλειες και διαρκούν για μεγάλο μέρος της επόμενης δεκαετίας.
7 Φεβρουαρίου 1992 — Συνθήκη του Μάαστριχτ	Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση υπογράφεται στο Μάαστριχτ, στις Κάτω Χώρες. Πρόκειται για ένα σημαντικό ορόσημο, δεδομένου ότι θεσπίζει σαφείς κανόνες για το μελλοντικό ενιαίο νόμισμα και για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, καθώς και για τη στενότερη συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Η «Ευρωπαϊκή Ένωση» δημιουργείται επίσημα με τη Συνθήκη, η οποία τίθεται σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993.
1η Ιανουαρίου 1993 — Έναρξη της ενιαίας αγοράς	Καθιερώνονται η ενιαία αγορά και οι 4 ελευθερίες της — η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Από το 1986 έχουν εκδοθεί εκατοντάδες νομοθετικές πράξεις για τη φορολογική πολιτική, τις επιχειρήσεις, τα επαγγελματικά προσόντα και άλλα εμπόδια στο άνοιγμα των συνόρων. Ωστόσο, η ελεύθερη κυκλοφορία ορισμένων υπηρεσιών καθυστερεί.
1η Ιανουαρίου 1995 — Η ΕΕ αποκτά 3 νέα μέλη: την Αυστρία, τη Σουηδία και τη Φινλανδία.	Η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία προσχωρούν στην ΕΕ. Τα 15 κράτη μέλη καλύπτουν πλέον το σύνολο σχεδόν της Δυτικής Ευρώπης.
26 Μαρτίου 1995 — Τα ταξίδια χωρίς σύνορα γίνονται πραγματικότητα σε 7 χώρες	Η συμφωνία του Σένγκεν τίθεται σε εφαρμογή σε 7 χώρες: Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο και Πορτογαλία. Οι ταξιδιώτες μπορούν να ταξιδεύουν μεταξύ αυτών των χωρών χωρίς ελέγχους διαβατηρίων στα σύνορα. Μέχρι το 2021 ο απαλλαγμένος από ελέγχους διαβατηρίων χώρος Σένγκεν θα αποτελείται από 26 χώρες, μεταξύ των οποίων η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ελβετία.
1η Ιανουαρίου 1999 — Γεννιέται το ευρώ	Το ευρώ καθιερώνεται σε 11 χώρες μόνο για εμπορικές και χρηματοπιστωτικές συναλλαγές. Τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα του ευρώ θα κυκλοφορήσουν αργότερα. Οι πρώτες χώρες της ευρωζώνης είναι η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες, το Λουξεμβούργο, η Πορτογαλία και η Φινλανδία. Η Δανία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο αποφασίζουν να μείνουν, προσωρινά, εκτός ευρωζώνης.

Εικόνα 9: Οι Χώρες της ΕΕ την δεκαετία 1990-99 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1990-99_el)

- Περαιτέρω επέκταση- 2000-09

Το 2001 ήρθε στο προσκήνιο ένα νέο νόμισμα που σηματοδοτεί την εξέλιξη και ενδυνάμωση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης κι αυτό δεν ήταν άλλο από το ευρώ. Η 11η Σεπτεμβρίου 2001 αποτελεί μια εξαιρετικά σημαντική ημερομηνία καθώς ταυτίζεται με τη διεθνή τρομοκρατία, και παρόλο που δεν συνέβη σε κάποια χώρα της Ευρωπαϊκής ένωσης, εντούτοις την επηρέασε βαθιά, καθώς όλες οι χώρες της ΕΕ ξεκινούν να συνεργάζονται στενότερα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και γενικότερα των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας με μεγάλο κοινωνικό αντίκτυπο.

Πίνακας 7: Περαιτέρω επέκταση- 2000-09 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2000-09_el)

26 Φεβρουαρίου 2001 — Συνθήκη της Νίκαιας	Οι ηγέτες της ΕΕ υπογράφουν τη Συνθήκη της Νίκαιας. Στόχος της είναι η μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων ώστε να μπορεί η ΕΕ να λειτουργεί αποτελεσματικά, έχοντας πλέον 25 κράτη μέλη, και να προετοιμαστεί για την επόμενη μεγάλη ομάδα νέων μελών που θα προσχωρήσουν. Τίθεται σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003.
11 Σεπτεμβρίου 2001 — τρομοκρατικές επιθέσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες	Αεροσκάφη στα οποία έχει γίνει αεροπειρατεία προσκρούουν στους δίδυμους πύργους του World Trade Center στην Νέα Υόρκη και στο κτίριο του Πενταγώνου στην Ουάσιγκτον. Περίπου 3 000 άτομα χάνουν τη ζωή τους. Οι χώρες της ΕΕ συντάσσονται με τις Ηνωμένες Πολιτείες στον αγώνα κατά της διεθνούς τρομοκρατίας.
1 Ιανουαρίου 2002 — τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα του ευρώ κυκλοφορούν σε 12 χώρες	Τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα του ευρώ καθίστανται το νόμιμο νόμισμα σε 12 χώρες της ΕΕ (η Ελλάδα προσχώρησε στη ζώνη του ευρώ το 2001 ενώ ακολουθούν και άλλες χώρες μετά το 2002). Η εκτύπωση, η κοπή και η διανομή τους αποτελεί τεράστιο εγχείρημα από υλικοτεχνική άποψη. Τα χαρτονομίσματα είναι τα ίδια για όλες τις χώρες. Τα κέρματα έχουν μια τυποποιημένη όψη, ενώ η άλλη φέρει εθνικό έμβλημα.
31 Μαρτίου 2003 — ειρηνευτικές επιχειρήσεις στα Βαλκάνια	Στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας της, η ΕΕ δραστηριοποιείται σε ειρηνευτικές επιχειρήσεις στα Βαλκάνια, πρώτα στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (πλέον Βόρεια Μακεδονία) και στη συνέχεια στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη. Και στις δύο περιπτώσεις, δυνάμεις υπό την ηγεσία της ΕΕ αντικαθιστούν τις μονάδες του ΝΑΤΟ.
1 Μαΐου 2004 — 10 νέες χώρες	Η Κύπρος και η Μάλτα προσχωρούν στην ΕΕ μαζί με 8 χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης — Τσεχία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβακία και Σλοβενία — τερματίζοντας τελικά τη διαίρεση της Ευρώπης μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.
1 Ιανουαρίου 2007 — η ΕΕ καλωσορίζει τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία	Δύο ακόμη χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η Βουλγαρία και η Ρουμανία, προσχωρούν στην ΕΕ, αυξάνοντας τον αριθμό των κρατών μελών σε 27.
Σεπτέμβριος 2008 — παγκόσμια οικονομική κρίση	Σοβαρή οικονομική κρίση πλήττει την παγκόσμια οικονομία. Τα προβλήματα ξεκινούν από τα ενυπόθηκα δάνεια στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αρκετές ευρωπαϊκές τράπεζες αντιμετωπίζουν επίσης δυσκολίες. Η κρίση οδηγεί σε στενότερη οικονομική συνεργασία μεταξύ των χωρών της ΕΕ.

Εικόνα 10: Οι Χώρες της ΕΕ την δεκαετία 2000-09 (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2000-09_el)

Με κόκκινο χρώμα απεικονίζονται οι Υποψήφιες χώρες και δυνάμει υποψήφιες χώρες: Βουλγαρία, Ρουμανία, Τουρκία και με το έντονο πράσινο απεικονίζονται οι νέες χώρες και συγκεκριμένα η Τσεχία, Κύπρος, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβενία, Σλοβακία

- Μια δεκαετία προκλήσεων 2010-2019

Η συγκεκριμένη δεκαετία κλήθηκε να αντιμετωπίσει την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και η λήξη της έφερε και την υγειονομική κρίση που εκδηλώθηκε βέβαια στις αρχές του 2020. Αναλυτικότερα, η παγκόσμια οικονομική κρίση δημιούργησε ένα ντόμινο εξελίξεων σε οικονομικό πλαίσιο και ταυτόχρονα οι αλληπάλληλες ταραχές σε διάφορες χώρες γύρω από την Ευρώπη συνέβαλαν στην στροφή των μειονεκτούντων προς την Ευρώπη. Η δυσκολία που κλήθηκε να αντιμετωπίσει η ΕΕ έγκειται στο

γεγονός πως έπρεπε να αναλάβει η ίδια τα άτομα αυτά και να τα βοηθήσει να ορθοποδήσουν σεβόμενη πάντα τα δικαιώματα και τις ανάγκες τους. Το 2013, η Κροατία εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και έγινε το 28ο μέλος της. Ωστόσο, σε δημοψήφισμα του 2016, το Ηνωμένο Βασίλειο επέλεξε να αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πίνακας 8: Μια δεκαετία προκλήσεων 2010-2019 (Πηγή: <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2010-19-el>)

2010 — η Ευρώπη αντιμετωπίζει τη χρηματοοικονομική κρίση	Μετά την οικονομική κρίση που ξέσπασε το 2008, ορισμένες χώρες έχουν προβλήματα με τα δημόσια οικονομικά. Οι 16 χώρες που χρησιμοποιούν το ευρώ διαμορφώνουν ένα σχέδιο για να αντιμετωπίσουν τα ελλείμματά τους. Η ΕΕ βοηθά ορισμένες χώρες να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες τους και θεσπίζει «τραπεζική ένωση» με σκοπό έναν ασφαλέστερο και πιο αξιόπιστο τραπεζικό τομέα.
10 Δεκεμβρίου 2012 — απονέμεται στην ΕΕ το Νόμπελ Ειρήνης	Απονέμεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση το βραβείο Νόμπελ Ειρήνης σε τελετή στο Όσλο. Με το βραβείο αυτό αναγνωρίζεται η συμβολή της ΕΕ για παραπάνω από 6 δεκαετίες στην προώθηση της ειρήνης και της συμφιλίωσης, της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
1 Ιουλίου 2013 — η Κροατία γίνεται το 28ο μέλος της ΕΕ	Η Κροατία προσχωρεί στην ΕΕ και γίνεται το 28ο μέλος της.
Νοέμβριος 2015 και μετά — τρομοκρατικό χτύπημα στην Ευρώπη	Ορισμένες ευρωπαϊκές πόλεις, όπως το Παρίσι, οι Βρυξέλλες, η Νίκαια, το Βερολίνο, το Λονδίνο και η Βαρκελώνη, καθίστανται στόχος τρομοκρατικών επιθέσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της αναλαμβάνουν δράση για την αντιμετώπιση όλων των πτυχών της τρομοκρατικής απειλής.
12 Δεκεμβρίου 2015 — συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή	Στη διάσκεψη του ΟΗΕ στο Παρίσι, 195 χώρες συνάπτουν νέα συμφωνία για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, με την ΕΕ να διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο. Η συμφωνία αυτή περιλαμβάνει σχέδιο δράσης με στόχο να συγκρατηθεί η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη αρκετά κάτω από τους 2°C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα.
23 Ιουνίου 2016 — το Ηνωμένο Βασίλειο ψηφίζει υπέρ της αποχώρησης από την ΕΕ	Σε δημοψήφισμα του Ιουνίου 2016, το 52 % των ψηφοφόρων στο Ηνωμένο Βασίλειο ψήφισαν υπέρ της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ύστερα από περισσότερα από 40 έτη που ήταν μέλος. Το Ηνωμένο Βασίλειο αναχωρεί στις 31 Ιανουαρίου 2020.
Δεκέμβριος 2019 — Προς μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη	Η ανησυχία του κοινού για την κλιματική κρίση αυξάνεται, ωθούμενη από ένα αυξανόμενο και ενεργό διεθνές κίνημα νέων. Η νέα Επιτροπή αναλαμβάνει καθήκοντα με σταθερή εστίαση στον στόχο να καταστεί η Ευρώπη κλιματικά ουδέτερη έως το 2050, μέσω μιας νέας αναπτυξιακής στρατηγικής, της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

- Ιανουάριος 2020 — Κοινή αντίδραση της ΕΕ στη νόσο COVID-19- από το 2020 έως σήμερα

Από την δεκαετία του 2020 που αποτελεί και την δεκαετία που διανύει η ανθρωπότητα σήμερα, οι χώρες της ΕΕ κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν δύο σημαντικά θέματα και συγκεκριμένα μια υγειονομική κρίση και μια περιβαλλοντική κρίση. Η διάκριση μεταξύ αυτών των δύο κρίσεων έγκειται στο γεγονός ότι ο τομέας της υγείας ακινητοποίησε την ΕΕ και τις αντίστοιχες κυβερνήσεις, ενώ η περιβαλλοντική κρίση, αν και παρούσα, μπορεί ακόμα να αναστραφεί σε κάποιο βαθμό. Κατά συνέπεια, οι ηγέτες της ΕΕ δίνουν προτεραιότητα στην πράσινη και ψηφιακή ανάκαμψη ως μέρος των προσπαθειών τους για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.

Πίνακας 9: Ιανουάριος 2020 — Κοινή αντίδραση της ΕΕ στη νόσο COVID-19- από το 2020 έως σήμερα (Πηγή: <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2020-today-el>)

31 Ιανουαρίου 2020 — το Ηνωμένο Βασίλειο αποχωρεί από την ΕΕ	Το Ηνωμένο Βασίλειο αποχωρεί από την ΕΕ μετά από 47 χρόνια που ήταν μέλος, ανοίγοντας ένα νέο κεφάλαιο στις σχέσεις του με την ΕΕ.
Απρίλιος 2021 — Έναρξη της Διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης	Η ΕΕ εγκαινιάζει την ετήσια Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης το 2021. Η άνευ προηγουμένου άσκηση συμμετοχικής δημοκρατίας προσφέρει στους πολίτες της ΕΕ μια μοναδική ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις τους και να συμβάλουν στη διαμόρφωση του μέλλοντος της ΕΕ.
Φεβρουάριος 2022 — Η Ρωσία εισβάλλει στην Ουκρανία	Η ΕΕ και οι διεθνείς εταίροι της καταδικάζουν απερίφραστα τον αδικαιολόγητο και απρόκλητο επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας. Η ΕΕ εγκρίνει σειρά σκληρών κυρώσεων κατά της Ρωσίας και παρέχει οικονομική, ανθρωπιστική, στρατιωτική και άλλη βοήθεια στην Ουκρανία.

2.2 Ο Διαχωρισμός της Ευρώπης- Το δίπτυχο «Βορράς - Νότος»

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χαρακτηρίζεται από οικονομικές κυρίως ανισότητες κι ως εκ τούτου παρατηρείται ένας διαχωρισμός σε βόριο και νότιο άξονα. Κατά κανόνα στις χώρες της ΕΕ οι οποίες βρίσκονται βορειότερα και συγκεκριμένα η Γερμανία, η Γαλλία , οι Σκανδιναβικές χώρες κτλ , οι πολίτες βρίσκονται σε καλύτερη οικονομική

κατάσταση και βιώνουν μια ευκολότερη ζωή. Αντίθετα όσο κινούμαστε νοτιότερα, οι συνθήκες δυσκολεύουν και οι πολίτες αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι Χώρες των Βαλκανίων.

Να σημειωθεί βέβαια πως υπάρχουν κι εξαιρέσεις υπό την έννοια ότι , η Ιταλία και η Ισπανία μπορεί να ανήκουν στο νοτιότερο τμήμα, εντούτοις η παραγωγική τους ικανότητα και η δυνατή τους βιομηχανία τις εντάσσει στις ισχυρές χώρες όχι μόνο της ΕΕ αλλά και της παγκόσμιας οικονομικής σκηνής. Μπορεί κατά την χρηματοπιστωτική κρίση να αντιμετώπισαν σοβαρά προβλήματα λόγω οικονομικής ύφεσης, συνεχίζουν να αποτελούν οικονομικό «γίγαντα» της ΕΕ (Kizielewicz, 2013) . Η Ελλάδα τέλος αποτελεί μια ιδιάζουσα περίπτωση, αφού η ίδια αποτελεί μαζί με την Μάλτα την νοτιότερη χώρα της ΕΕ στα σύνορα της με τις τρεις ηπείρους και ενώ βρίσκεται σε καλύτερη οικονομική θέση σε σχέση με την Βουλγαρία και την Ρουμανία, εντούτοις δεν μπορεί να συναγωνιστεί την Ισπανία και την Ιταλία ως άλλες εξίσου μεσογειακές χώρες (Lickorish and Jenkins, 1999)

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αλφαβητικά όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και παρουσιάζεται η χρονολογία που εντάχθηκε η καθεμία στην ΕΕ.

Πίνακας 10: Προφίλ ανά χώρα Της ΕΕ (Πηγή: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles_el?page=1)

ΧΩΡΕΣ	ΣΗΜΑΙΑ	
ΑΥΣΤΡΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1995, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 1997 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Αυστρίας στην ΕΕ»
ΒΕΛΓΙΟ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1958, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 1995 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή του Βελγίου στην ΕΕ»
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Βουλγαρίας στην ΕΕ»
ΓΑΛΛΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1958, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 1995 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Γαλλίας στην ΕΕ»
ΓΕΡΜΑΝΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1958, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 1995 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Γερμανίας στην ΕΕ»
ΔΑΝΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1973, ρήτρα εξαίρεσης από το ευρώ, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2001 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Δανίας στην ΕΕ»
ΕΛΛΑΔΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1981, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 2001, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2000 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Ελλάδας στην ΕΕ»
ΕΣΘΟΝΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2004, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 2011, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Εσθονίας στην ΕΕ»

ΙΡΛΑΝΔΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1973, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, ρήτρα εξαίρεσης από τον χώρο Σένγκεν και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Ιρλανδίας στην ΕΕ»
ΙΣΠΑΝΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1986, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 1995 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Ισπανίας στην ΕΕ»
ΙΤΑΛΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1958, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 1997 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Ιταλίας στην ΕΕ»
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1958, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 1995 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή των Κάτω Χωρών στην ΕΕ»
ΚΡΟΑΤΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2013, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 2023, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2023 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Κροατίας στην ΕΕ»
ΚΥΠΡΟΣ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2004, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 2008 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Κύπρου στην ΕΕ»

ΛΕΤΟΝΙΑ		<p>«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2004, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 2014, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Λετονίας στην ΕΕ»</p>
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ		<p>«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2004, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 2015, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Λιθουανίας στην ΕΕ»</p>
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ		<p>«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1958, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 1995 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή του Λουξεμβούργου στην ΕΕ»</p>
ΜΑΛΤΑ		<p>«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2004, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 2008, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Μάλτας στην ΕΕ»</p>
ΟΥΓΓΑΡΙΑ		<p>«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2004, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Ουγγαρίας στην ΕΕ»</p>
ΠΟΛΩΝΙΑ		<p>«Κράτος μέλος της ΕΕ από 2004, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Πολωνίας στην ΕΕ»</p>

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1986, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 1995 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Πορτογαλίας στην ΕΕ»
ΡΟΥΜΑΝΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Ρουμανίας στην ΕΕ»
ΣΛΟΒΑΚΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2004, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 2009, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Σλοβακίας στην ΕΕ»
ΣΛΟΒΕΝΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2004, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 2007, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Σλοβενίας στην ΕΕ»
ΣΟΥΗΔΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1995, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2001 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Σουηδίας στην ΕΕ»
ΤΣΕΧΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 2004, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2007 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Τσεχίας στην ΕΕ»
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		«Κράτος μέλος της ΕΕ από το 1995, μέλος της ζώνης του ευρώ από το 1999, μέλος του χώρου Σένγκεν από το 2001 και άλλες πληροφορίες για τη συμμετοχή της Φινλανδίας στην ΕΕ»

2.3 Γεωμορφολογικά Χαρακτηριστικά των Λαών της Ευρώπης

Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται αναλυτικά τα μορφολογικά χαρακτηριστικά των χωρών της ΕΕ και γίνεται ταυτόχρονα αναφορά και στις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν.

Πίνακας 11: Μορφολογία και Κλίμα Ευρώπης (Πηγή: Βαρβαρέσος Σ. (2000))

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ	<p>Εκτός από τα ανατολικά και την περιοχή γύρω από τη Βαλτική θάλασσα, που είναι επίπεδη και κάπως μονότονη, η υπόλοιπη Ευρώπη παρουσιάζει μια διαδοχική αλλαγή από βουνά και πεδιάδες. Ο κύριος όγκος των βουνών είναι συγκεντρωμένος στη νότια και κεντρική Ευρώπη, καθώς και στην περιοχή των Σκανδιναβικών κρατών. Στην κεντρική Ευρώπη, στις Άλπεις, που είναι από τις πιο νέες οροσειρές της Ευρώπης, βρίσκεται και το ψηλότερο σημείο, το Λευκό Όρος, που έχει ύψος 4.810 μέτρα. Την ίδια περίοδο, δημιουργήθηκαν και τα Απέννινα, οι Δειναρικές Άλπεις, τα Καρπάθια και ο Αίμος. Οι υπόλοιπες οροσειρές είναι παλιότερες. Σημαντική επίδραση στη διαμόρφωση της Ευρώπης, όπως παρουσιάζεται σήμερα, είχαν και οι παγετώνες που με τις διαβρώσεις και τις καθιζήσεις δημιούργησαν και την τελική μορφή της.</p> <p>Ανεξάρτητα από ποια αιτία δημιουργήθηκε, ανάλογη είναι και η υδρογραφική της δομή. Στα δυτικά και στα νότια, όπου τα βουνά είναι κοντά στη θάλασσα, υπάρχουν ποτάμια με μικρό μήκος, αλλά με ισχυρά ρεύματα και πορεία ζιγκ - ζαγκ. Αντίθετα, στα ανατολικά, τα ποτάμια είναι μεγάλα, βαθιά, με πολύ νερό, που κυλούν αργά μέσα από τις απέραντες πεδιάδες. Στην περιοχή αυτή βρίσκονται και μερικά από τα μεγαλύτερα ποτάμια της Ευρώπης, με μεγαλύτερα το Βόλγα και το Δούναβη. Στην Ευρώπη υπάρχουν πάρα πολλές λίμνες, αλλά όλες έχουν μικρές διαστάσεις. Οι περισσότερες είναι συγκεντρωμένες γύρω από τη Βαλτική θάλασσα και στην Αλπική περιοχή.</p>
ΚΛΙΜΑ	<p>Το κλίμα της Ευρώπης μπορεί να θεωρηθεί από τα πιο ευνοϊκά στον κόσμο. Μόνο ένα πολύ μικρό τμήμα, που ανήκει στον πολικό κύκλο, χαρακτηρίζεται από ακραίες θερμοκρασίες κατά το χειμώνα. Το μεγαλύτερο μέρος ανήκει στην εύκρατη ζώνη. Τρεις βασικοί παράγοντες συντελούν σ' αυτήν τη διαμόρφωση. Η θέση της σε συνδυασμό με τα ρεύματα του Ατλαντικού και το ότι δεν χαρακτηρίζεται από μεγάλο υψόμετρο. Το ευρωπαϊκό κλίμα χαρακτηρίζεται από τέσσερις τύπους: το κλίμα της περιοχής προς τον Ατλαντικό, το ηπειρωτικό κλίμα (περιοχές της ανατολικής Ευρώπης), το αρκτικό κλίμα (σε ένα μικρό μέρος της βόρειας Ευρώπης) και το μεσογειακό κλίμα στη νότια Ευρώπη.</p>

2.4 Δημογραφικά Στοιχεία των Λαών της Ευρώπης

Αναφορικά με τις φυλές, η Ευρώπη, αποτελεί τόπο, στον οποίο έγιναν πολλές διασταυρώσεις μεταξύ διαφόρων φυλών. Αυτό συνέβη, διότι ανέκαθεν η Ευρώπη αποτέλεσε σταυροδρόμι από το οποίο πέρασαν ή έμειναν πολλοί διαφορετικοί λαοί. . Από τις διασταυρώσεις αυτές δημιουργήθηκαν τελικά και οι σημερινές φυλές των Ευρωπαίων που μπορούμε να τις χωρίσουμε στις παρακάτω ομάδες (Σκανδαλάκης,2017,σελ. 28):

- «τη Μεσογειακή,
- την Αδριατική,
- την Αλπική,
- τη Βαλτική,
- τη Σκανδιναβική
- τη Λαπωνική»

με βάση αυτό γίνεται εμφανές πως η ΕΕ είναι ένα μωσαϊκό από φυλές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, ιδιαιτερότητες που συνθέτουν ένα μοναδικό κι ανεκτίμητης αξίας αποτέλεσμα.

Αναφορικά με την γλώσσα αξίζει να αναφερθεί πως οι περισσότερες σύγχρονες γλώσσες έχουν τις ρίζες τους στις Ρομανικές Γλώσσες, ενώ σημαντική πλεονεκτική θέση από άποψη πληθυσμού κατέχουν τόσο οι ομάδες των Γερμανικών γλωσσών όσο κι αυτή των Σλαβικών γλωσσών. Εκτός των γλωσσών αυτών, στην ευρωπαϊκή χερσόνησο κυριαρχούν κι άλλες γλώσσες όπως η Ελληνική γλώσσα οι οποίες θεωρούνται κλάδοι των Ινδοευρωπαϊκών γλωσσών.

Τέλος αναφορικά με τις θρησκείες, η πλειοψηφία των πολιτών ασπάζεται την Χριστιανική και αναλυτικότερα κατηγοριοποιείται σε επιμέρους δόγματα μεταξύ άλλων το ορθόδοξο, καθολικό αλλά και το δόγμα του Προτεσταντισμού (Σκανδαλάκης,2017,σελ. 28). **Η Βαλκανική Χερσόνησος φιλοξενεί μουσουλμανικές μειονότητες στην Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Κοσσυφοπέδιο και την Τουρκία. Επιπλέον, η Δημοκρατία της Καλμυκίας, ομοσπονδιακό υποκείμενο της Ρωσίας στην ευρωπαϊκή της ζώνη, είναι το μόνο μέρος στην Ευρώπη με βουδιστικό πληθυσμό.** (Σκανδαλάκης,2017,σελ. 28).

2.5 Οικονομικά Μεγέθη, Παραγωγική Δραστηριότητα και Ανισότητες

Κατά την περίοδο μεταξύ του 1880 και 1910, η ευρωπαϊκή οικονομία ηγείτο της παγκόσμιας οικονομίας. Ωστόσο, μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν σημείωσε άνοδο η οικονομία των ΗΠΑ, η ευρωπαϊκή οικονομία άρχισε να καταλαμβάνει δευτερεύουσα θέση. Η περίοδος του μεσοπολέμου και τα πρώτα χρόνια μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο χαρακτηρίστηκαν ιδιαίτερα από οικονομική παρακμή. Σήμερα, η ευρωπαϊκή οικονομία στο σύνολό της, χωρίς διαχωρισμό με βάση την εθνική ιδεολογία ή τον πολιτικό προσανατολισμό, έχει αρχίσει να ανεβαίνει αισθητά. Ωστόσο, ακόμη και σήμερα η ευρωπαϊκή οικονομία δεν μπορεί να συγκριθεί με την οικονομία των ΗΠΑ, αλλά εξακολουθεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην παγκόσμια οικονομία και να συμβάλλει αποφασιστικά σε ορισμένους τομείς.

Σήμερα, η οικονομία της Ευρώπης βασίζεται τόσο στη γεωργία όσο και στη βιομηχανία. Το σιτάρι, η σίκαλη, το κριθάρι και η βρώμη είναι τα σημαντικότερα προϊόντα της γεωργικής παραγωγής, ενώ η παραγωγή καλαμποκιού και ρυζιού είναι περιορισμένη. Σημαντικά καλλιεργήσιμα προϊόντα είναι επίσης οι πατάτες, τα ζαχαρότευτλα, ο καπνός, οι ηλιόσποροι, το βαμβάκι, το λάδι και τα εσπεριδοειδή. Τα δάση παρέχουν μεγάλες ποσότητες ξύλου, χαρτοπολτού και κυτταρίνης. Η κτηνοτροφία διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο, κυρίως η βοοτροφία και η χοιροτροφία, ενώ στα Βαλκάνια σημαντική είναι η εκτροφή αιγοπροβάτων. Η γεωργική παραγωγή σε ορισμένα μέρη της Ευρώπης χαρακτηρίζεται από υψηλές αποδόσεις λόγω ορθολογικών συστημάτων, μηχανικών μέσων και χρήσης χημικών λιπασμάτων. Σε γενικές γραμμές, η ευρωπαϊκή γεωργία είναι η πιο προηγμένη στον κόσμο (Σκανδαλάκης, 2017, σελ. 28).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΤΩΝ 2010-2021 – ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΤΑΞΙΔΙΩΤΩΝ

3.1 Ταξιδιωτική Συμπεριφορά

Πριν από την πανδημία COVID-19, η πλειοψηφία των πολιτών της ΕΕ ταξίδευαν για αναψυχή ή εργασία. Συγκεκριμένα οκτώ στους δέκα ερωτηθέντες λένε ότι το έκαναν «αρκετές φορές το χρόνο» (43%) ή «μία ή δύο φορές το χρόνο»(37%). Ένα επιπλέον 9% λέει ότι ταξίδευε «μία φορά κάθε λίγα χρόνια» (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021) .

Κατά τον προγραμματισμό των διακοπών, οι τύποι καταλυμάτων είναι πιο πιθανό να κάνουν οι πολίτες της ΕΕ θεωρούνται εμπορικά καταλύματα (ξενοδοχείο ή B&B) με διατροφή (42%), ιδιωτικά διαμονή (εξοχική κατοικία ή διαμέρισμα) που έγινε απευθείας κράτηση από τον ιδιοκτήτη (33%) και διαμονή σε έναν φίλο ή συγγενή (30%).

Η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών της ΕΕ αναμένει ότι η πανδημία COVID-19 θα έχει κάποιο είδος των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων στην ταξιδιωτική τους συμπεριφορά – το 21% δεν αναμένει καμία μακροπρόθεσμη επίδραση.

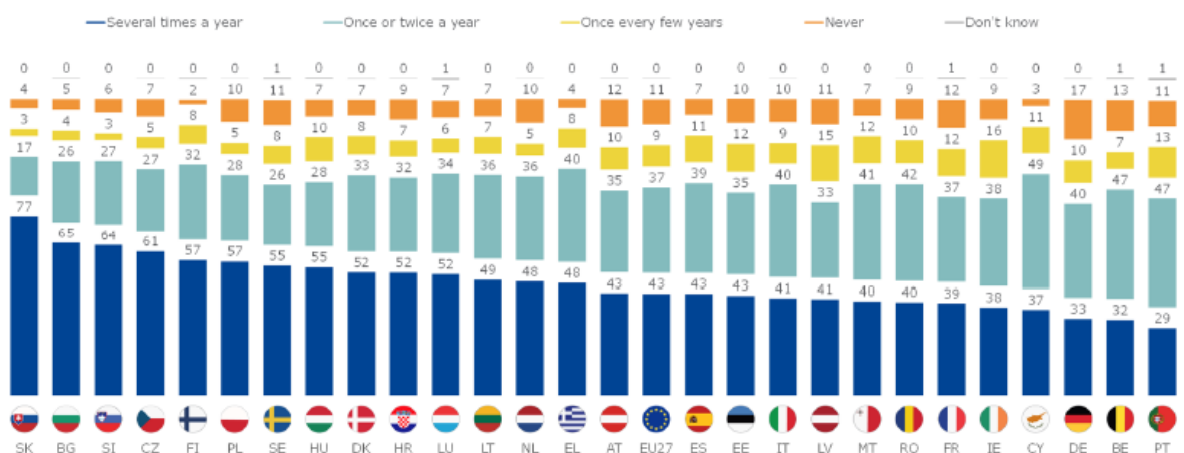
Οι ερωτηθέντες είναι ιδιαίτερα πιθανό να πιστεύουν ότι η πανδημία θα τους οδηγήσει στο να έχουν περισσότερα προσοχή για μέτρα υγιεινής και ασφάλειας (49%), ώστε να έχουν περισσότερες διακοπές μόνοι τους χώρα (38%) και σε αυτούς που ταξιδεύουν λιγότερο συνολικά (34%) (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

3.2.1 Συχνότητα Ταξιδιού

Πριν από την πανδημία COVID-19, η πλειονότητα των πολιτών της ΕΕ ταξίδευε για αναψυχή ή εργασία. Οκτώ στους δέξα ερωτηθέντες λένε ότι το έκαναν «αρκετές φορές το χρόνο» σε ποσοστό 43% ή «μία ή δύο φορές το χρόνο» σε ποσοστό 37%. Ένα επιπλέον 9% υποστηρίζει ότι ταξίδευε «μία φορά κάθε λίγα χρόνια». Το 11 % υποστηρίζει πως πριν από την πανδημία, «ποτέ» δεν ταξίδεψαν για αναψυχή ή δουλειά (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

Το μερίδιο των «συχνών ταξιδιωτών» ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Το ποσοστό των ερωτηθέντων που, πριν από την πανδημία του COVID-19, ταξίδεψαν για δουλειά ή αναψυχή κυμαίνεται από 29% στην Πορτογαλία έως 77% στη Σλοβακία. Εκτός από τη Σλοβακία, υπάρχουν και πολλοί ερωτηθέντες που ταξίδεψαν πολλές φορές το χρόνο στη Βουλγαρία (65%) και στη Σλοβενία (64%).

Ανάμεσα στις χώρες με τους λιγότερο συχνούς ταξιδιώτες, η Πορτογαλία προηγείται του Βελγίου και της Γερμανίας. Αναλυτικότερα, πριν την πανδημία COVID-19, ένας στους τρεις ερωτηθέντες (32%-33%) σε αυτές τις δύο χώρες ταξίδεψε για εργασία ή αναψυχή πολλές φορές το χρόνο. Το ποσοστό των ερωτηθέντων που λένε ότι, πριν από την πανδημία, «ποτέ» δεν ταξίδεψαν για αναψυχή ή εργασία κυμαίνεται μεταξύ 2% στη Φινλανδία και 17% στη Γερμανία (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

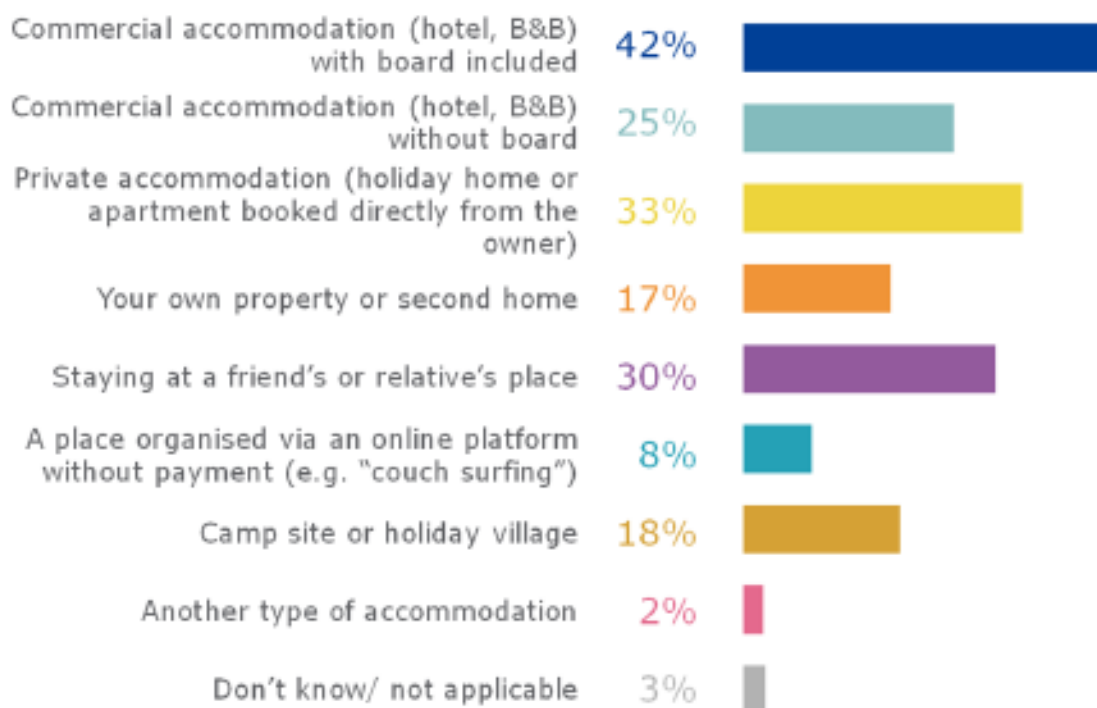
Εικόνα 11: Πριν από την πανδημία COVID-19, πόσο συχνά ταξιδεύατε για αναψυχή ή δουλειά; (% ανά χώρα) (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)

Η κοινωνικοδημογραφική ανάλυση δείχνει ότι οι άνδρες ερωτηθέντες είναι πιο πιθανό να αναφέρουν ότι, πριν από την πανδημία COVID-19, ταξίδευαν αρκετές και περισσότερες φορές τον χρόνο (48 % των άνδρες έναντι 39% των γυναικών) σε σχέση με τις γυναίκες. Αντιστρόφως, οι γυναίκες ερωτηθέντες είναι πιο πιθανό να αναφέρουν πως συνήθιζαν να ταξιδεύουν μία ή δύο φορές το χρόνο (39% των γυναικών έναντι 35% των ανδρών), μία φορά κάθε λίγα χρόνια (10% έναντι 8%) ή ποτέ (12% έναντι 9%) σε σχέση με τους άνδρες (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021). Να σημειωθεί πως ηλικιακά οι πιο συχνόι ταξιδιώτες βρίσκονται στις ηλικιακές ομάδες 25-39 και 40-54 και τα ποσοστά τους κυμαίνονται σε 50% και 47% αντίστοιχα. Όσοι ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 55+ είναι πιο πιθανό να πουν ότι ταξίδευαν μία ή δύο φορές το χρόνο .

3.2.2 Προτιμήσεις Διαμονής

Κατά τον προγραμματισμό των διακοπών, τα είδη των καταλυμάτων που είναι πιο πιθανό να εξετάσουν οι πολίτες της ΕΕ είναι είτε τα εμπορικά καταλύματα με διατροφή, δηλαδή τα ξενοδοχεία σε ποσοστό 42% (επιλεγμένα από το 42%) είτε την «ιδιωτική διαμονή (εξοχική κατοικία ή διαμέρισμα με κράτηση απευθείας από τον ιδιοκτήτη)» σε ποσοστό 33% είτε την διαμονή στο σπίτι κάποιου φίλου ή συγγενή σε ποσοστό 30% (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism,

2021).

Εικόνα 12: Προτιμήσεις Διαμονής (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι στο Flash Ευρωβαρόμετρο για τις «Προτιμήσεις των Ευρωπαίων προς τον τουρισμό», από τον Ιανουάριο του 2016, σε σύγκριση με την τρέχουσα έρευνα, παρόμοια αναλογία ερωτηθέντων είχε προτίμηση για εμπορικά καταλύματα, αλλά σε μικρότερο ποσοστό (λιγότερο από ένα στους πέντε για όλους τους τύπους ταξιδιών) προτιμούν ιδιωτικά καταλύματα (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

Ωστόσο, αυτές οι διαφορές πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή λόγω αλλαγών στον τρόπο που τέθηκε η ερώτηση αλλά και λοιπών παραμέτρων που διαφοροποιούνται από έτος σε έτος. Τα εμπορικά καταλύματα συμπεριλαμβανομένης διατροφής είναι ο τύπος του καταλύματος που είναι δημοφιλέστερος και στα 23 από τα 27 κράτη της ΕΕ. Τα υψηλότερα ποσοστά αυτού του τύπου καταλύματος βρίσκονται στην Κύπρο (63%), τη Σλοβακία (58%), τη Ρουμανία και τη Σουηδία (και οι δύο 56%).

Σε δύο κράτη μέλη και συγκεκριμένα στην Κροατία και τη Σλοβενία, η κράτηση των ιδιωτικών καταλυμάτων γίνεται απευθείας από τον ιδιοκτήτη που αποτελεί και τον πιο δημοφιλή τύπο καταλύματος (αναφέρεται κατά 44% και 51%, αντίστοιχα). Στην Αυστρία, οι ερωτηθέντες προτιμούν τα εμπορικά καταλύματα χωρίς διατροφή

(επιλέχθηκαν από το 32%). Στη Γαλλία, σε ποσοστό 41%, οι ερωτηθέντες επιλέγουν την διαμονή στο σπίτι ενός φίλου ή συγγενή (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

		Commercial accommodation (hotel, B&B) with board included	Commercial accommodation (hotel, B&B) without board	Private accommodation (booked directly from the owner)	Your own property or second home	Staying at a friend's or relative's place	A place organised via an online platform without payment (e.g. "couch surfing")	Camp site or holiday village	Another type of accommodation
EU27		42	25	33	17	30	8	18	2
BE		43	15	27	12	22	5	15	3
BG		34	15	25	19	27	4	13	3
CZ		52	15	38	22	34	9	21	2
DK		51	42	23	12	22	3	10	3
DE		51	23	36	15	31	16	26	4
EE		54	12	23	19	30	6	11	1
IE		36	30	34	13	19	11	17	3
EL		50	31	35	44	38	6	10	1
ES		44	30	35	22	26	2	13	1
FR		26	27	30	20	41	6	23	3
HR		24	7	44	20	32	4	7	2
IT		34	25	22	14	16	11	15	2
CY		63	25	29	24	32	12	6	2
LV		44	14	33	12	35	3	20	2
LT		43	15	33	12	29	4	11	2
LU		43	30	39	35	39	10	18	1
HU		47	22	33	13	32	5	12	1
MT		36	28	19	16	18	14	3	13
NL		41	20	37	11	22	3	30	2
AT		29	32	29	18	23	16	16	3
PL		50	20	41	11	31	4	13	1
PT		32	16	25	7	26	4	11	2
RO		56	32	39	16	34	6	13	1
SI		43	14	51	12	19	9	19	2
SK		58	14	51	17	39	12	18	1
FI		52	36	27	22	31	2	12	1
SE		56	39	26	35	47	5	22	1

Εικόνα 13: Πιθανότεροι Τύποι Διαμονής ανά χώρα (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)

Η κοινωνικοδημογραφική ανάλυση δείχνει ότι οι γυναίκες και οι άνδρες ερωτηθέντες έχουν σε γενικές γραμμές παρόμοιες προτιμήσεις στην διαμονή που επιλέγουν. Είναι βέβαια ορατή η μεγαλύτερη ποικιλία όταν γίνεται εξέταση σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες. Σε σύγκριση με όλους τους νεότερους ερωτηθέντες, εκείνοι της μεγαλύτερης ηλικιακής ομάδας είναι λιγότερο πιθανό να σκεφτούν εμπορική διαμονή (ξενοδοχείο, B&B) χωρίς διατροφή (20% των ατόμων ηλικίας 55+ θεωρούν αυτό το κατάλυμα τύπου, σε σύγκριση με το 26%-28% των ατόμων ηλικίας 15-24, 25-39 ή 40-54 ετών) ή ιδιωτικά καταλύματα (εξοχική κατοικία ή διαμέρισμα) κράτηση απευθείας από τον ιδιοκτήτη (28% έναντι 35%-37% στους νεότερους τρεις ηλικιακές ομάδες) (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

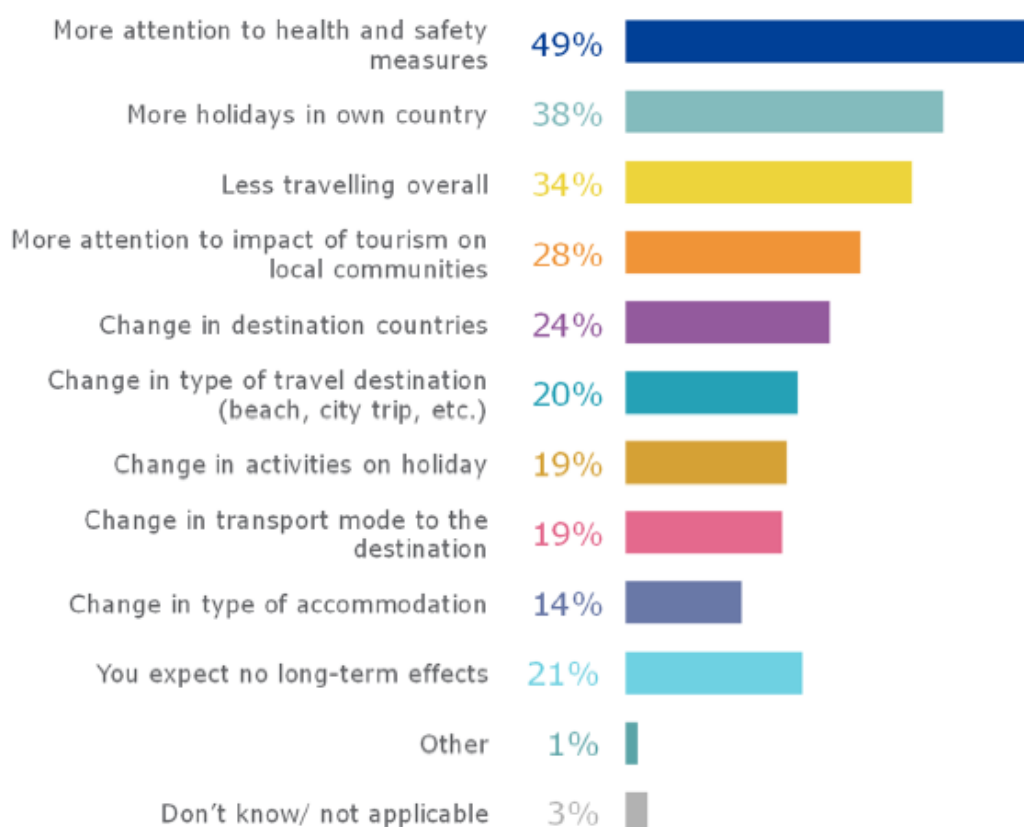
Όσο νεότεροι είναι οι ερωτηθέντες, τόσο πιο πιθανό είναι να σκεφτούν να μείνουν σε ένα φίλο ή συγγενή αλλά και σε χώρους κατασκήνωσης ή σε μέρος που οργανώνεται μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας χωρίς πληρωμή (όπως το «couch surfing»). Για παράδειγμα, το 41% των ατόμων ηλικίας 15-24 ετών και το 33% των ατόμων ηλικίας 25-39 ετών τάσσονται υπέρ της διαμονής σε ένα φίλο ή συγγενή, σε σύγκριση με το 26% και των δύο ατόμων ηλικίας 40-54 ή 55+ (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

3.2.3 Επιπτώσεις της Πανδημίας COVID-19 στην Ταξιδιωτική Συμπεριφορά

Σχεδόν οκτώ στους δέκα πολίτες της ΕΕ (76%) υποστήριξαν ότι η πανδημία COVID-19 είχε μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην ταξιδιωτική τους συμπεριφορά, ενώ το 21% δεν συνάντησε μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι η πανδημία τους οδήγησε στο να έχουν περισσότερη προσοχή για μέτρα υγιεινής και ασφάλειας (49%) από ότι πριν την εξάπλωσή του. Σύμφωνα με αυτά τα αποτελέσματα, ένα σημαντικό μερίδιο πιστεύει ότι η πανδημία επηρέασε την επιλογή των χωρών προορισμού σε ποσοστό 24% ή του τύπου των ταξιδιωτικών προορισμών (20%) (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

Να σημειωθεί πως μεγαλύτερη προσοχή δόθηκε στον αντίκτυπο του τουρισμού στις τοπικές κοινωνίες, αφού αναφέρεται ότι το 28% των ερωτηθέντων συμφώνησε στην

αναμενόμενη επίδραση της πανδημίας στην ταξιδιωτική τους συμπεριφορά, ενώ το 19% εκτίμησε ότι θα αλλάξει τον τρόπο μεταφοράς τους στον προορισμό επιλογής τους.

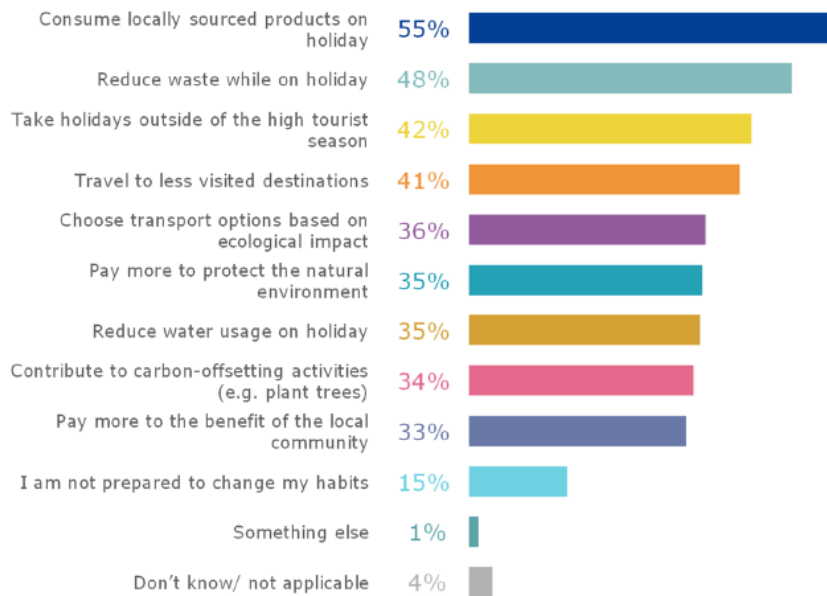
Εικόνα 14: Μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της πανδημίας του COVID-19 στην ταξιδιωτική συμπεριφορά των Ευρωπαίων (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)

Σε 19 κράτη μέλη της ΕΕ, οι ερωτηθέντες είναι πιο πιθανό να αναφέρουν «περισσότερη προσοχή για την υγεία και μέτρα ασφαλείας» ως μακροπρόθεσμη επίδραση που αναμένουν να έχει η πανδημία COVID-19 στα ταξίδια τους. Σε δύο επιπλέον χώρες (Γερμανία και Λετονία), αυτό το αποτέλεσμα βρίσκεται στην πρώτη θέση, ενώ στις τελευταίες θέσεις βρέθηκαν η Αυστρία, ηΕσθονία και Λιθουανία. Στη Βουλγαρία, οι ερωτηθέντες αναμένουν συνήθως την ίδια μακροπρόθεσμη επίδραση της πανδημίας COVID-19. Στο Βέλγιο και τη Δανία, από την άλλη πλευρά, οι ερωτηθέντες υποστήριξαν ότι δεν είχαν μακροπρόθεσμες επιπτώσεις (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

3.2.4 Ετοιμότητα για Αλλαγή των Ταξιδιωτικών Συνήθειών –Στροφή στην Βιωσιμότητα

Η πλειοψηφία των πολιτών της ΕΕ στην συντριπτική πλειοψηφία του 82% δηλώνουν διατεθειμένοι να αλλάξουν τουλάχιστον μερικές από τις ταξιδιωτικές και τουριστικές τους συνήθειες, ώστε ταξίδια τους να χαρακτηριστούν περισσότερο βιώσιμα. Το 15% όμως δηλώνει ότι δεν είναι έτοιμο προβεί σε τέτοιες κινήσεις περί βιωσιμότητας. Αναφορικά με τις ενέργειες που είναι πιο πρόθυμοι να κάνουν οι ερωτηθέντες, η δημοφιλέστερη είναι να καταναλώνουν τοπικά προϊόντα στις διακοπές τους σε ποσοστό 55%, να μειώσουν τον όγκο των απορριμμάτων κατά τη διάρκεια διακοπών (48%), να υλοποιήσουν ταξίδια εκτός της υψηλής τουριστικής περιόδου (42%) και τέλος να ταξιδεύουν σε λιγότερο επισκέψιμους προορισμούς (41%).

Περίπου το ένα τρίτο των ερωτηθέντων είναι έτοιμοι να αλλάξουν τις ταξιδιωτικές και τουριστικές τους συνήθειες κι ασπάζονται τις προस्ताγές της βιωσιμότητας είτε γιατί ευαισθητοποιούνται για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (35%) είτε γιατί επιθυμούν να λάβει το όφελος η τοπική κοινωνία (33%). Παρόμοια ποσοστά εμφανίζονται και όταν οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν αν είναι διατεθειμένοι να αλλάξουν τα ταξίδια και τις τουριστικές τους συνήθειες για να θεωρηθούν περισσότερο βιώσιμες. Έτσι διαπιστώθηκε πως το 36% είναι διατεθειμένο να επιλέξει μεταφορικές συνήθειες με βάση τις οικολογικές επιπτώσεις (36%), κάποιιοι άλλοι μειώνοντας τη χρήση νερού στις διακοπές σε ποσοστό 35% ή συνεισφέροντας σε δραστηριότητες αντιστάθμισης του άνθρακα, όπως η φύτευση δέντρων (34%) (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

Εικόνα 15: Ετοιμότητα για αλλαγή των ταξιδιωτικών και τουριστικών συνηθειών υπό το πρίσμα της βιωσιμότητας (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)

Στα κράτη μέλη της ΕΕ, το ποσοστό των ερωτηθέντων που είναι διατεθειμένο να αλλάξει τουλάχιστον μερικές από τις ταξιδιωτικές του συνήθειες για να είναι πιο βιώσιμο το ταξίδι και φιλικό προς το περιβάλλον είναι πάντα πάνω από τα δύο τρίτα. Ειδικότερα το ποσοστό που ρητά δεν είναι διατεθειμένο να προβεί σε βιώσιμες πρακτικές και προσωπικές ενέργειες κυμαίνεται από 1% στη Μάλτα έως 28% στην Κύπρο.

Σε 17 κράτη μέλη, η «κατανάλωση προϊόντων τοπικής προέλευσης στις διακοπές» είναι η πιο συχνή και δημοφιλής απάντηση ,ενώ σε άλλα δύο κράτη μέλη και συγκεκριμένα στην Ουγγαρία και την Σλοβακία αυτή η δράση βρίσκεται στην πρώτη θέση, μαζί με τη μείωση των απορριμμάτων . Η τελευταία μάλιστα περί μείωσης απορριμμάτων είναι η πιο δημοφιλής δράση σε τέσσερα κράτη μέλη (Βέλγιο, Βουλγαρία, Κροατία και Ρουμανία) (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

Επίσης, το ποσοστό των ερωτηθέντων που δηλώνει έτοιμο να καταναλώσει προϊόντα τοπικής προέλευσης στις διακοπές κυμαίνεται μεταξύ 15% στη Μάλτα και 86% στη Ρουμανία, ενώ το μερίδιο που είναι πρόθυμο να πληρώσει περισσότερα για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος κυμαίνεται μεταξύ 12% στη Βουλγαρία και 74% στη Ρουμανία.

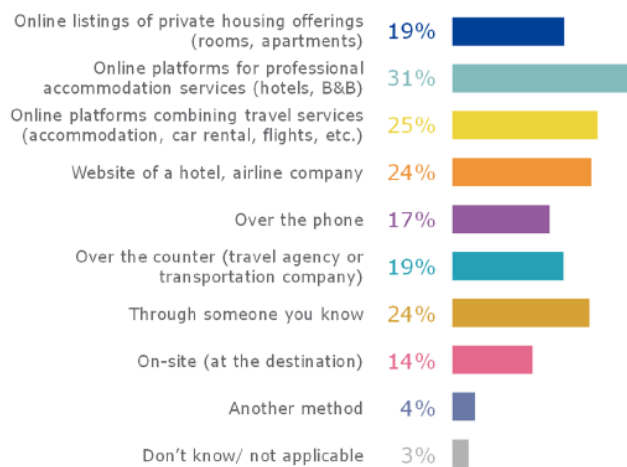
Η κοινωνικοδημογραφική ανάλυση δείχνει ότι σε σύγκριση με τους άντρες οι γυναίκες είναι κάπως πιο πρόθυμες να αλλάξουν τις ταξιδιωτικές και τουριστικές τους συνήθειες για να είναι περισσότεροι βιώσιμες λαμβάνοντας τις διάφορες δράσεις που περιγράφονται. Για παράδειγμα, το 58% των γυναικών ερωτηθέντων είναι έτοιμο να καταναλώσει προϊόντα τοπικής προέλευσης στις διακοπές, σε σύγκριση με το 53% των ανδρών ερωτηθέντων. Επίσης το 37% των γυναικών τείνει να επιλέξει επιλογές μεταφοράς με βάση τις οικολογικές επιπτώσεις, σε σύγκριση με το 34% των ανδρών (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

Σε σύγκριση με τους νεότερους συνομηλικούς τους, οι μεγαλύτεροι ερωτηθέντες είναι λιγότερο έτοιμοι να αλλάξουν το ταξίδι τους και τις τουριστικές τους συνήθειες ώστε να είναι πιο βιώσιμες. Από τα άτομα ηλικίας 55+, το 18% δηλώνει ότι δεν είναι έτοιμο να προσαρμόσει τις ταξιδιωτικές και τουριστικές του συνήθειες, σε σύγκριση με το 15% των ατόμων ηλικίας 40-54 ετών και το 11% των δύο ηλικιακών ομάδων 15-24 ή 25-39 ετών. Αντίστοιχα, οι νεότεροι ερωτηθέντες είναι πιο πρόθυμοι να κάνουν στροφή σε βιωσιμότερες πρακτικές. Για παράδειγμα, το 41% των ατόμων ηλικίας 15-25 ετών και το 39% των ατόμων ηλικίας 26-39 ετών είναι έτοιμο να επιλέξει επιλογές μεταφοράς με βάση τις οικολογικές επιπτώσεις, σε σύγκριση με το 34% των ατόμων ηλικίας 40-54 ετών και το 32% των ατόμων της ηλικίας 55+ (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

3.3 Προτιμώμενα Κανάλια Κρατήσεων και Πηγές Πληροφοριών για την Οργάνωση Ταξιδιών

Όταν οργανώνουν τις ταξιδιωτικές και τουριστικές τους δραστηριότητες, οι πολίτες της ΕΕ είναι πιο πιθανό να χρησιμοποιήσουν τα διαδικτυακά κανάλια κρατήσεων. Οι ερωτηθέντες χρησιμοποιούν συχνότερα διαδικτυακές πλατφόρμες για την εύρεση επαγγελματικής στέγασης (ξενοδοχεία, B&B), κι ακολουθούν διαδικτυακές πλατφόρμες που συνδυάζουν ταξιδιωτικές υπηρεσίες (διαμονή, αυτοκίνητο ενοικίαση, πτήσεις, κ.λπ.) σε ποσοστό 31% και 25% των ερωτηθέντων χρησιμοποιούν αυτές τις δύο μεθόδους, αντίστοιχα (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

Ωστόσο, οι πιο παραδοσιακές μέθοδοι για την οργάνωση ταξιδιωτικών και τουριστικών δραστηριοτήτων παραμένουν σταθερά σε ποσοστό 24% όπου οι ερωτηθέντες είναι περισσότερο πιθανό να οργανώσουν τις ταξιδιωτικές και τουριστικές τους δραστηριότητες μέσω κάποιου που γνωρίζει, ενώ το 19% είναι πιο πιθανό να κάνει κράτηση «over the counter» σε ένα ταξιδιωτικό πρακτορείο ή μια μεταφορική εταιρεία. Ένα ελαφρώς μικρότερο ποσοστό των ερωτηθέντων προτιμά να κάνει κράτηση για το ταξίδι του «τηλεφωνικά» (17%) ή «επί τόπου» (14%) (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

Εικόνα 16: Μέθοδος Οργάνωσης των ταξιδιωτικών και τουριστικών δραστηριοτήτων (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)

Οι διαδικτυακές πλατφόρμες για την κράτηση επαγγελματικών υπηρεσιών διαμονής είναι το προτιμώμενο κανάλι κρατήσεων σε 16 από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες που συνδυάζουν ταξιδιωτικές υπηρεσίες (διαμονή, πτήσεις, κ.λπ.) είναι η προτιμώμενη μέθοδος για την οργάνωση ταξιδιών σε τέσσερις χώρες (Δανία, Φινλανδία, Ισπανία και Σουηδία). Στο Βέλγιο, στη Γαλλία και στην Ολλανδία, οι ερωτηθέντες είναι πιο πιθανό να το κάνουν μέσα από την αξιοποίηση του ιστοτόπου ενός ξενοδοχείου ή μιας αεροπορικής εταιρείας. Στην Κροατία, την Τσεχία και τη Λετονία, οι ερωτηθέντες είναι περισσότερο πιθανό να οργανώσουν ταξιδιωτικές και τουριστικές δραστηριότητες μέσω κάποιου που γνωρίζουν (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021). Στη Σλοβενία, οι ερωτηθέντες προτιμούν τη χρήση διαδικτυακών καταχωρήσεων προσφορών ιδιωτικής κατοικίας (δωμάτια, διαμερίσματα).

Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (56%) βασίζονται σε «συστάσεις από φίλους, συναδέλφους ή συγγενείς», όταν καλούνται να αποφασίσουν για τα

ταξιδιωτικά τους σχέδια, γεγονός που το καθιστά μακράν τη σημαντικότερη πηγή πληροφοριών. Στη δεύτερη θέση έρχεται η «προσωπική εμπειρία» σε ποσοστό 37%, ακολουθούμενη από «ιστοσελίδες που συλλέγουν κριτικές και αξιολογήσεις από ταξιδιώτες» (34%) (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021). Άλλες πηγές πληροφοριών για την κατάρτιση ταξιδιωτικών σχεδίων αναφέρονται λιγότερο συχνά. Έτσι, περίπου ένας στους πέντε ή λιγότεροι ερωτηθέντες αναφέρουν τον «ιστότοπο ή τη σελίδα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του παρόχου υπηρεσιών» (21%), στη συνέχεια «πληροφορίες από ταξιδιωτικά γραφεία» (15%), «πληροφορίες από τουριστικά γραφεία» (13%), «εφημερίδα, ραδιόφωνο, TV» (12%), «πληρωμένος για οδηγούς και περιοδικά» (9%), «online influencers και blogs» (9%) και τέλος «εκστρατείες προώθησης προορισμού» σε χαμηλότερο ποσοστό της τάξης του 5% όπως φαίνεται και στην παρακάτω εικόνα.

Εικόνα 17: Ιεραρχία στην σημαντικότερη πηγή πληροφοριών για την επιλογή του προορισμού ταξιδιού (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)

Οι συστάσεις από φίλους, συναδέλφους ή συγγενείς είναι η πιο συχνά αναφερόμενη πηγή πληροφοριών κατά την κατάρτιση ταξιδιωτικών σχεδίων σε 23 από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ. Αναλυτικότερα, στην Αυστρία, αυτή η πηγή έρχεται στην πρώτη θέση μαζί με την «προσωπική εμπειρία». Στην Ιρλανδία, οι ερωτηθέντες είναι πιο πιθανό να

αναφέρουν τους ιστότοπους για την συλλογή κριτικών και αξιολογήσεων από ταξιδιώτες ως την πιο σημαντική πηγή πληροφοριών. Η Ιρλανδία είναι επίσης η χώρα όπου οι λιγότεροι ερωτηθέντες αναφέρουν ότι «συστάσεις από φίλους, συναδέλφους ή συγγενείς» είναι μια σημαντική πηγή πληροφοριών όταν κάνουν ταξιδιωτικά σχέδια σε ποσοστό 30% ,σε σύγκριση με το συντριπτικό 78% των ερωτηθέντων στη Σουηδία (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

	Recommendations from friends, colleagues or relatives	Personal experience	Websites collecting reviews and ratings from travellers	Website or social media page of the service provider	Information from travel agencies	Information from tourism offices	Newspaper, radio, TV	Paid for guidebooks and magazines	Online influencers and blogs	Destination promotion campaigns	Other
EU27	56	37	34	21	15	13	12	9	9	5	2
BE	34	39	22	15	14	12	12	7	9	4	3
BG	66	32	29	17	10	7	5	2	7	6	3
CZ	73	51	50	26	8	11	7	7	7	3	1
DK	49	37	37	22	12	4	8	6	5	5	4
DE	47	52	20	24	23	17	21	11	14	6	1
EE	61	37	42	24	17	11	6	6	9	6	3
IE	30	27	36	30	8	12	13	7	19	4	1
EL	67	38	44	27	14	11	12	11	10	5	1
ES	63	32	41	18	20	11	9	6	7	7	1
FR	54	31	29	20	12	20	11	15	6	4	4
HR	66	42	28	12	11	10	8	5	4	3	1
IT	52	25	41	18	15	8	7	7	5	3	1
CY	58	42	37	40	16	13	11	11	11	4	1
LV	73	32	44	19	13	14	7	2	7	4	1
LT	61	34	35	23	16	7	6	4	12	3	2
LU	49	45	31	23	15	19	14	17	7	9	2
HU	58	38	36	28	15	6	7	12	13	6	2
MT	38	31	36	29	20	9	6	9	12	6	0
NL	53	40	39	29	16	8	11	6	7	4	1
AT	43	43	25	20	18	14	12	11	16	4	0
PL	67	39	47	20	4	11	7	12	15	4	1
PT	53	16	28	17	15	8	8	5	4	5	1
RO	65	39	40	21	18	16	15	9	8	9	1
SI	66	45	35	30	14	9	11	4	7	4	1
SK	70	46	54	29	14	7	10	9	12	5	1
FI	60	41	47	31	13	7	9	8	12	4	1
SE	78	46	42	21	12	8	15	11	8	5	1

Εικόνα 18: Σημαντικότητα Πηγής Πληροφοριών για Ταξίδια ανά χώρα (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)

Η κοινωνικοδημογραφική ανάλυση δείχνει ότι οι γυναίκες ερωτώμενες είναι πιο πιθανό από τους άντρες συνομηλικούς τους να βασίσουν τα ταξιδιωτικά τους σχέδια στις συστάσεις φίλων, συναδέλφων ή συγγενών. Το 58% των γυναικών το αναφέρουν ως

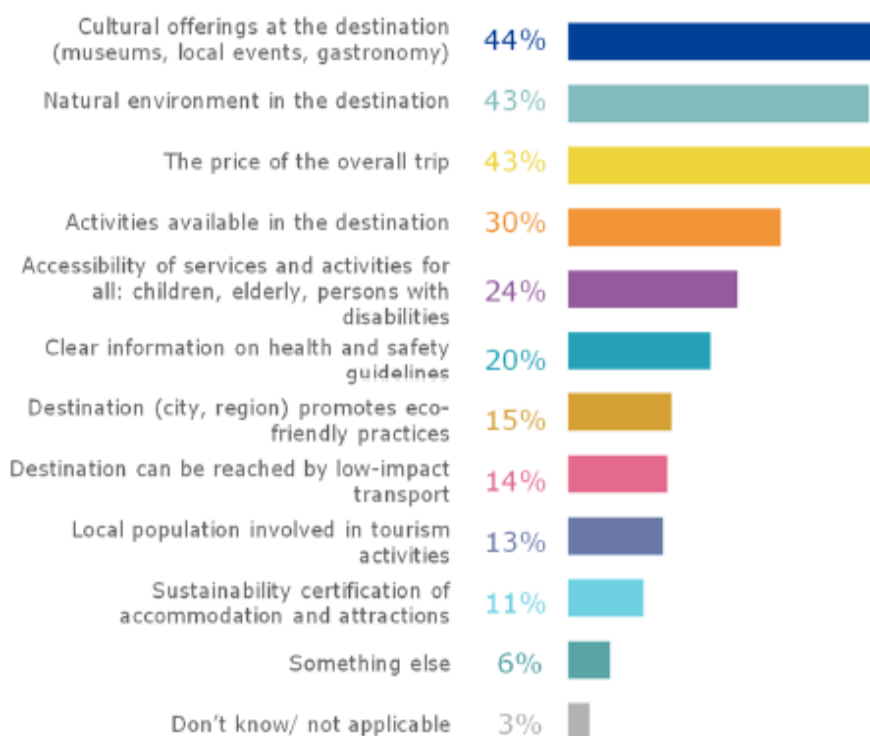
σημαντική πηγή πληροφοριών, σε σύγκριση με το 54% των ανδρών. Οι άντρες ερωτηθέντες, από την άλλη πλευρά, είναι πιο πιθανό από τις γυναίκες να αναφέρουν την προσωπικά εμπειρία ως σημαντικό κριτήριο επιλογής (39% των ανδρών έναντι 36% των γυναικών) ή τον ιστότοπο ή τη σελίδα κοινωνικής δικτύωσης της υπηρεσίας παρόχου (23% έναντι 20%) ως σημαντικές πηγές πληροφοριών κατά την πραγματοποίηση των ταξιδιωτικών ρυθμίσεων (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία ερωτηθέντες είναι λιγότερο πιθανό να βασίσουν τα ταξιδιωτικά τους σχέδια σε διαδικτυακές πηγές πληροφοριών. Για παράδειγμα, το 23% των ατόμων ηλικίας 55+ αναφέρει την επιλογή «ιστοσελίδες που συλλέγουν κριτικές και αξιολογήσεις από ταξιδιώτες» ως την πιο σημαντική πηγή πληροφοριών κατά την πραγματοποίηση ταξιδιωτικών σχεδίων, σε σύγκριση με το 40%-45% αυτών που ανήκουν στις ηλικιακές ομάδες 15-24, 25-39 ή 40-54 ετών. Ομοίως, μόλις το 15% των ατόμων ηλικίας 55+ βασίζουν τα ταξιδιωτικά τους σχέδια στην επιλογή «ιστότοπος ή σελίδα κοινωνικής δικτύωσης του παρόχου υπηρεσιών», σε σύγκριση με το 24%-29% των νεότερων τριών ηλικιακών ομάδων και συγκεκριμένα όσους βρίσκονται μεταξύ 15-24, 25-39 ή 40-54 ετών. Οι μεγαλύτεροι επίσης σε ηλικία ερωτηθέντες είναι, από την άλλη πλευρά, πιο πιθανό να βασίσουν τα ταξιδιωτικά τους σχέδια σε πηγές πληροφοριών «εκτός διαδικτύου» (το 20% των ατόμων ηλικίας 55+ το κάνει, έναντι του 10%-14% των ατόμων ηλικίας 15-24, 25-39 ή 40-54 ετών) (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

3.4 Βασικοί Λόγοι για την Επιλογή Προορισμού

Αναφορικά με αυτό που κάνει τους πολίτες της ΕΕ να αποφασίζουν ποιον προορισμό θα επισκεφτούν επισημαίνεται πως συνολικά, τα τρία πιο σημαντικά κριτήρια επιλογής είναι το πολιτιστικό υπόβαθρο (44%), το κόστος του συνολικού ταξιδιού και το φυσικό περιβάλλον στην χώρα προορισμού (και οι δύο 43%). Στην συνέχεια ακολουθούν οι «διαθέσιμες δραστηριότητες στον προορισμό» (30%), η «προσβασιμότητα των υπηρεσιών και των δραστηριοτήτων για όλους» (24%) και τέλος οι «σαφείς πληροφορίες σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την υγεία και την ασφάλεια»

(20%) (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021). Στα λιγότερο δημοφιλή κριτήρια που βασίζουν την απόφασή τους οι ερωτηθέντες είναι αν ο προορισμός (πόλη, περιοχή) προωθεί πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον σε ποσοστό 15%, αν ο προορισμός μπορεί να επιτευχθεί με χαμηλές επιπτώσεις στις μεταφορές σε ποσοστό 14%, αν ο τοπικός πληθυσμός συμμετέχει σε τουριστικές δραστηριότητες σε ποσοστό 13%. Το 6% των ερωτηθέντων βασίζει την απόφασή του σε «κάτι άλλο» με βάση τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα.

Εικόνα 19: Κριτήρια επιλογής ενός προορισμού για επίσκεψη (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)

Σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, οι πολιτιστικές προσφορές στον προορισμό, η τιμή του συνολικού ταξιδιού και το φυσικό περιβάλλον του προορισμού αποτελούν τις πιο σημαντικές πτυχές σε επίπεδο ΕΕ. Οι πολιτιστικές προσφορές στον προορισμό είναι η πιο σημαντική πτυχή σε δέκα χώρες, το φυσικό περιβάλλον του προορισμού είναι επίσης ο πιο σημαντικός λόγος σε δέκα χώρες και η τιμή του συνολικού ταξιδιού αποτελεί το βασικότερο κριτήριο σε εννέα χώρες. Το ποσοστό των ερωτηθέντων που επιλέγουν «πολιτιστικές προσφορές στον προορισμό» μεταξύ των περισσότερων χωρών είναι μεταξύ 20% στη Μάλτα και 54% στην Εσθονία. Η αναλογία που αναφέρει το «φυσικό περιβάλλον στον προορισμό» ως βασικό λόγο κυμαίνεται μεταξύ 29% στη Δανία και 62% στη Σλοβενία. Το υψηλότερο ποσοστό που αναφέρεται στην τιμή του

συνολικού ταξιδιού βρίσκεται ανάμεσα στους κύριους λόγους που παρατηρείται στην Κύπρο (65%), ενώ το χαμηλότερο ποσοστό συναντάται για αυτόν τον λόγο στη Μάλτα (31%) (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021).

	Cultural offerings at the destination	Natural environment in the destination	The price of the overall trip	Activities available in the destination	Accessibility of services and activities for all	Clear information on health and safety guidelines	Destination promotes eco-friendly practices	Destination can be reached by low-impact transport	Local population involved in tourism activities	Sustainability certification of accommodation and attractions	Something else
EU27 	44	43	43	30	24	20	15	14	13	11	6
BE 	28	53	41	24	16	14	17	12	12	7	7
BG 	45	40	40	20	16	22	15	11	7	9	11
CZ 	53	41	30	42	39	22	11	12	11	9	7
DK 	37	35	29	27	13	13	6	10	11	6	20
DE 	45	36	48	44	19	29	21	19	20	22	5
EE 	54	47	54	33	24	21	8	6	10	6	5
IE 	28	45	33	30	22	22	20	11	11	13	11
EL 	50	57	57	25	27	27	12	17	11	12	2
ES 	51	49	49	24	21	20	17	11	8	6	4
FR 	39	47	36	26	20	12	19	15	14	8	9
HR 	39	46	48	24	25	17	10	8	9	6	7
IT 	48	40	39	20	23	14	6	12	10	5	4
CY 	47	65	48	30	25	37	16	16	11	17	3
LV 	42	49	35	33	39	23	8	10	10	4	5
LT 	49	43	34	22	31	19	8	9	6	6	5
LU 	38	47	36	35	22	26	25	21	21	16	6
HU 	50	46	43	29	30	24	12	10	12	13	8
MT 	20	31	42	30	23	26	13	9	11	8	19
NL 	33	45	54	27	21	16	9	11	10	9	5
AT 	31	32	41	34	12	23	20	15	19	11	5
PL 	43	40	38	37	38	17	9	13	13	11	6
PT 	44	51	34	18	25	15	11	6	11	9	1
RO 	45	43	38	30	38	38	16	19	17	8	3
SI 	45	47	62	34	23	20	16	7	16	6	5
SK 	45	46	61	29	35	16	15	16	22	11	4
FI 	39	49	45	36	29	26	15	10	12	11	7
SE 	45	44	52	36	29	17	13	22	14	11	4

Εικόνα 20: Κριτήρια επιλογής ενός προορισμού για επίσκεψη ανά χώρα (Πηγή: Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021-Report)

Η κοινωνικοδημογραφική ανάλυση δείχνει ότι η ηλικία των ερωτηθέντων σχετίζεται με τους λόγους επιλογής του προορισμού για επίσκεψη. Οι κύριες διαφορές μπορούν να παρατηρηθούν μεταξύ της ηλικιακής ομάδας 15-24 ετών, από τη μια και των τριών μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων, από την άλλη. Για όσους ανήκουν στη μικρότερη ηλικιακή ομάδα, το φυσικό περιβάλλον είναι κατά μέσο όρο μια λιγότερο σημαντική παράμετρος για να επιλέξουν τον προορισμό του ταξιδιού τους (Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism, 2021) . Από την άλλη πλευρά, η τιμή του ταξιδιού είναι μια πολύ πιο σημαντική πτυχή για τους νεότερους ερωτηθέντες, ειδικά σε σύγκριση με εκείνους ηλικίας 55 ετών και άνω. Ειδικότερα, το 54% της ηλικίας 15-24 ετών αναφέρουν αυτή την πτυχή, σε σύγκριση με το 35% των ατόμων της μεγαλύτερης ηλικιακής ομάδας. Ομοίως, οι ερωτηθέντες ηλικίας 15-24 ετών έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες από εκείνους της ηλικίας 55 ετών και άνω να θεωρήσουν τις διαθέσιμες δραστηριότητες στον προορισμό ως ένα από τους σημαντικούς παράγοντες κατά την επιλογή του προορισμού τους (40% έναντι 23%).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Σχέσεις Ελλάδας με την Υπόλοιπη Ευρώπη

Η Ελλάδα και η Ευρώπη διαθέτουν μακράιωνη παράδοση και οι σχέσεις που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ τους χρονολογούνται πάνω από 30 χρόνια. Μεταξύ τους μοιράζονται μια διαδρομή που αποτελείται από μια δημιουργική και γόνιμη πορεία, η οποία έχει συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην εξέλιξη και οικονομική άνθιση της ελληνικής οικονομίας. Παρόλα αυτά όπως κάθε σημαντική και μακροσκελής σχέση έτσι και η σχέση ανάμεσα στην Ελλάδα και την υπόλοιπη Ευρώπη έχει βρεθεί αντιμέτωπη με κρίσεις που δοκίμασαν την σταθερότητα της.

Αναλυτικότερα, η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 αποτέλεσε σταθμό για την εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας και περί το 2015, οι σχέσεις της Ελλάδας και της Ευρώπης ταλανίστηκαν, αφού τα πράγματα έφθασαν σε ένα οριακό σημείο καμψής. Αναλυτικότερα, η Ελλάδα βρέθηκε αντιμέτωπη με τον κίνδυνο να βρεθεί εκτός Ευρωπαϊκής ένωσης και γενικότερα ελλόχευε ο κίνδυνος να βρεθεί εκτός της ευρωπαϊκής οικογένειας και εκτός του ενιαίου νομίσματος. Η κατάσταση αυτή σαφώς και θα δημιουργούσε τεράστιο οικονομικό κλονισμό όχι μόνο στην ίδια την ελληνική οικονομία αλλά και σε ολόκληρη της ευρωπαϊκή κοινότητα εξαιτίας των αλληλένδετων κι αλληλεξαρτώμενων σχέσεων που είχαν δημιουργηθεί από την μακράιωνη πορεία της Ελλάδας με την υπόλοιπη Ευρώπη. Ένα τέτοιο γεγονός θα οδηγούσε σε ντόμινο εξελίξεων ακόμα και σε διεθνές επίπεδο κάτι που επιβεβαιώνεται από το γεγονός πως το 2015 η Ουάσιγκτον επικοινωνήσε με την Αθήνα όσο ποτέ άλλοτε στο παρελθόν, για την παραμονή της Ελλάδας στον κεντρικό ευρωπαϊκό κορμό.

Το 2015 ήταν μια σημαντική χρονιά γιατί σηματοδότησε λίγα χρόνια μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η οικονομία άρχισε να σταθεροποιείται σε ένα νέο σημείο ισορροπίας. Αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι, καθαρά από οικονομική άποψη, το κόστος για την Ελλάδα αυξήθηκε σε σύγκριση με δώδεκα μήνες πριν, συγκεκριμένα στο τέλος του 2014.

Αυτός ο αρχικός δεσμευτής είχε σημαντικές επιπτώσεις τόσο στην αγορά όσο και στα νοικοκυριά, καθώς είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση κερδοφορία και εισοδήματα, απώλεια αξίας και περιουσίας, αυξημένοι φόροι, χρέη και άλλα βάρη. Ωστόσο, δεν κατάφερε να δημιουργήσει τις απαραίτητες συνθήκες για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα, κάτι που αποτελεί θεμελιώδες κοινωνικό αίτημα.

Από πολιτική σκοπιά, οι σχέσεις βρέθηκαν αντιμέτωπες με την καχυποψία των πολιτών προς τον κρατικό μηχανισμό και παρατηρήθηκε σημαντική μείωση της εμπιστοσύνης τους. Στο πολιτικό σκηνικό, τις σχέσεις με την Ευρώπη επιβάρυνε επίσης και η έλλειψη καθαρής γραμμής αντιπολίτευσης και η ανυπαρξία ενός σοβαρού και φερέγγυου πολιτικού συστήματος γενικώς. Από το 2015 μέχρι το ξέσπασμα της υγειονομική κρίσης το 2020, δηλαδή πέντε χρόνια περίπου μετά, η Ελλάδα και η Ευρώπη είχαν να αντιμετωπίσουν πολλούς εξωγενείς παράγοντες όπως ήταν το μεταναστευτικό. Η πενταετία αυτή αποτέλεσε σημαντικό και κομβικό σημείο για την αφύπνιση των συνειδήσεων στην Ευρώπη σε θέματα που αφορούσαν την προοπτική των ελληνό-ευρωπαϊκών σχέσεων. Ειδικότερα με άξονα το μεταναστευτικό ζήτημα, αναδείχθηκε η σπουδαιότητα της γεωπολιτικής θέσης της Ελλάδας και το κέντρο βάρους μετατοπίστηκε στις Χώρες του Νότου, καθώς το κομβικό σημείο της Ελλάδας αποτελεί την είσοδο προς την Ευρώπη κι επομένως η μη φύλαξη της θα έφερνε αλυσιδωτές αντιδράσεις και συνέπειες στην υπόλοιπη Ευρώπη, τονίζοντας ότι το κέντρο βάρους θα πρέπει να μετατοπιστεί για να προασπίσει τις πιο αδύναμες χώρες, πόσο μάλλον την Ελλάδα που αποτελεί το ευρωπαϊκό σύνορο προς την Ανατολή. Με το ξέσπασμα της πανδημίας βέβαια του κορονοϊού, όλα τα παραπάνω ήρθαν σε δεύτερη μοίρα, αφού η Ελλάδα και η Ευρώπη προσπάθησε να επιβιώσει από έναν αόρατο εχθρό. Από το 2020 κι έπειτα μπήκαν νέες βάσεις στις σχέσεις της Ελλάδας με την Ευρώπη, οι οποίες έθεσαν ως στόχο την άμεση συνεργασία για την αντιμετώπιση κρίσεων που μπορεί να έρθουν μελλοντικά.

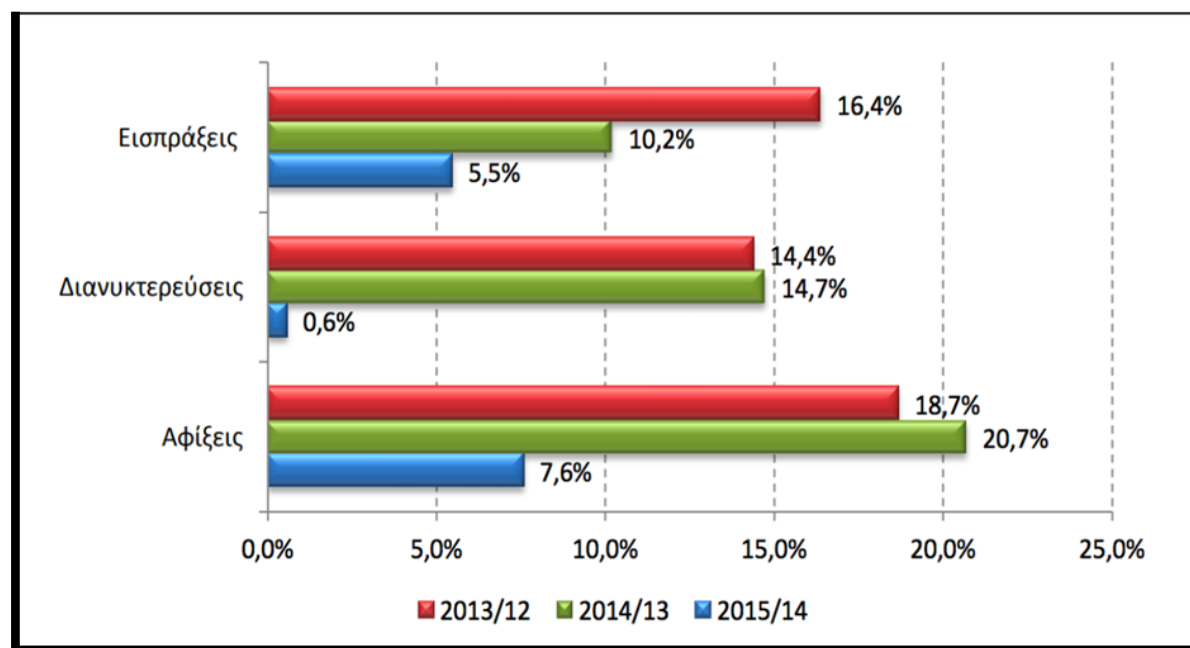
4.2 Διαχρονική Εξέλιξη Αφίξεων Ευρωπαίων Τουριστών στην Ελλάδα για το διάστημα 2010-2021

Ο ελληνικός τουρισμός φαίνεται να συνέρχεται από την χρηματοπιστωτική κρίση, καθώς το 2014 και το 2015 αποτέλεσαν σημαντικές τουριστικές χρονιές με πολλές σημαντικές θετικές επιδράσεις και οικονομικά έσοδα. Με βάση πάντα τα οικονομικά

στοιχεία της Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος για το 2015 βρέθηκαν τε παρακάτω ευρήματα όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα

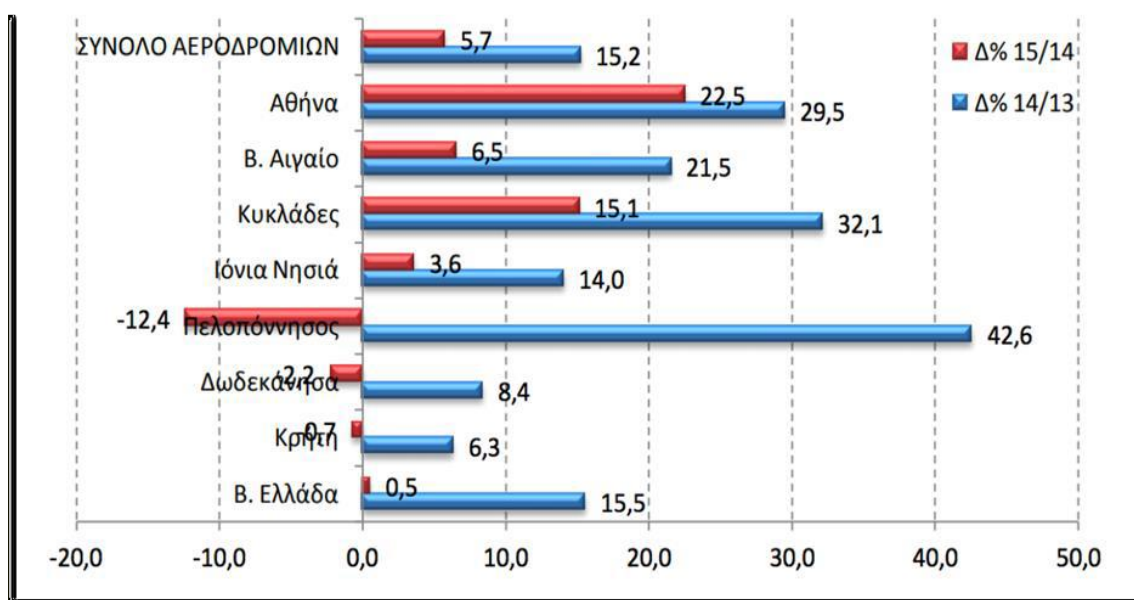
Πίνακας 12: Τουριστικά Στοιχεία για το 2015 (Πηγή: Τράπεζας της Ελλάδος, 2015)

η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση αυξήθηκε κατά 7,6% το 2015 σε σχέση με το 2014, και διαμορφώθηκε στις 26.114 χιλιάδες ταξιδιώτες, έναντι 24.272 χιλ. το 2014.
Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις αυξήθηκαν το 2015 κατά 5,5%, έναντι αύξησης 10,2% το 2014 και διαμορφώθηκαν στα 14.126 εκατ. €.
οι συνολικές διανυκτερεύσεις ταξιδιωτών στην Ελλάδα κατέγραψαν οριακή μόνο αύξηση το 2015 (+0,6%) και διαμορφώθηκαν στις 188.012 χιλιάδες.
η στασιμότητα των διανυκτερεύσεων και η μείωση της μέσης διάρκειας παραμονής κατά 6,5% (7,2διαν/σεις) είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση της δαπάνης ανά ταξίδι κατά 2,0% στα 541 €. Σημαντική αύξηση, τέλος, κατέγραψε η δαπάνη ανα διανυκτέρευση (+4,9%) που διαμορφώθηκε στα 75 €, από 72 € το 2014

Εικόνα 21: Εξέλιξη του Ελληνικού Τουρισμού 2014-2015 (Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ 2015)

Με βάση τα στοιχεία της παραπάνω εικόνας καθίσταται σαφές πως παρατηρείται μια σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης του ελληνικού τουρισμού κατά το 2015, παρόλο που μπορεί να υπήρχαν κάποιες θετικές κι ευόιωνες προβλέψεις για το αντίθετο, η κατάσταση αυτή οφείλεται σε σημαντικό βαθμό τόσο στο προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα όσο και στην έλλειψη ρευστότητας και οικονομικής αστάθειας, με αποτέλεσμα οι προβλέψεις των επίσημων τουριστικών φορέων της Ελλάδας να κρίνονται ανεπαρκείς και να πέφτουν στο κενό. Να σημειωθεί στο σημείο αυτό πως με βάση τα στοιχεία που δημοσιοποιούν τα περιφερειακά αεροδρόμια και η ΥΠΑ, οι αεροπορικές αφίξεις των αλλοδαπών τουριστών για το τουριστικό έτος 2015 φανέρωσαν σημαντική αύξηση το 2014 σε σύγκριση με το 2013 σε ένα ποσοστό λίγο μικρότερο του 6%.

Εικόνα 22: Αφίξεις Τουριστών στα Περιφερειακά Αεροδρόμια (Ποσοστιαία Μεταβολή %) (Πηγή : ΙΝΣΕΤΕ 2015)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΙΝΣΕΤΕ (2015), που δόθηκαν στη δημοσιότητα βρέθηκαν τα παρακάτω σημαντικά ευρήματα:

Πίνακας 13: Τουριστικά Στοιχεία για το 2014-2015 (Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 201)

<p>οι αφίξεις τουριστών που προέρχονται από την Ευρώπη αυξήθηκαν το 2015 κατά 6,4% σε σχέση με το 2014, όταν η αύξηση του 2014/13 ήταν 23,4%.</p>
<p>Η επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των αφίξεων από την Ευρώπη μπορεί να αποδοθεί σε μεγάλο βαθμό στην κατακόρυφη πτώση του αριθμού των τουριστών από τη Ρωσία που επισκέφτηκαν τη χώρας το 2015 (2015/14: -59,0%).</p>
<p>Οι αφίξεις τουριστών από χώρες της ΕΕ αυξήθηκαν κατά 13,0% το 2015, ποσοστό που είναι περίπου το μισό από το αντίστοιχο για το 2014 (25,9%).</p>
<p>Το υψηλότερο ποσοστό αύξησης το 2015 κατέγραψαν οι τουρίστες που προέρχονται από χώρες της Αφρικής (+25,8%), οφειλόμενο στο τριψήφιο ποσοστό αύξησης – και μάλιστα για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά – που κατέγραψαν οι αφίξεις τουριστών από Αίγυπτο-Σουδάν (2015/14: +187,7%, 2014/13: +124,4%).</p>
<p>Σημαντική είναι και η αύξηση των τουριστών από χώρες της Αμερικής (2015/14: 23,0%).</p>
<p>Οι αφίξεις από τις ΗΠΑ, τη Βραζιλία και τον Καναδά είναι αυτές που καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά αύξησης.</p>
<p>Διαφαίνεται μια δυναμική για τις αφίξεις από τη Βραζιλία (παρόλο που επιβραδύνθηκε ο ρυθμός αύξησής τους το 2015), ενώ θεαματικά ανακάμπτουν και οι αφίξεις από τον Καναδά (2015/14: +25,1%, 2014/13: -22,0%).</p>

Είναι σημαντικό να επισημανθεί πως η Γηραιά Ήπειρος όπως ονομάζεται η Ευρώπη αποτέλεσε σημαντικό πόλο έλξης για τις αφίξεις των τουριστών και σημείωσε μεγάλη απήχηση για τα έτη 2013-2015. Είναι σημαντικό να επισημανθεί αυτή η ανοδική πορεία δεδομένης της χρηματοπιστωτικής κρίσης, η οποία είχε οδηγήσει τα πρώτα χρόνια σε ένα οικονομικό τέλμα και σε απουσία οικονομικής σταθερότητας στον τουριστικό κλάδο με άμεσες επιπτώσεις στις εθνικές οικονομίες των χωρών που παραδοσιακά χρησιμοποιούν τον τουρισμό σαν βασική πηγή εισοδήματος, ανάμεσα τους και η Ελλάδα. Έτσι, παρατηρείται μια σημαντική ανάκαμψη και το ποσοστό των αφίξεων κυμαίνεται γύρω στο 88% κατά την 3ετία 2013-15.

4.3 Μέση Διάρκεια Παραμονές Ευρωπαίων Τουριστών Στην Ελλάδα και Τουριστική Δαπάνη

Η Τράπεζα της Ελλάδος παρουσίασε τα ακόλουθα ευρήματα από τα τελικά στοιχεία της Έρευνας Συνόρων για το 2015:

Το 2015, η μέση δαπάνη ανά ταξίδι στην Ελλάδα από μη κατοίκους μειώθηκε κατά 2,0% σε σύγκριση με το 2014, φτάνοντας συνολικά τα 541 ευρώ.

Η νυχτερινή δαπάνη αυξήθηκε κατά 4,9% και έφτασε τα 75 € από 72 € το 2014.

Για 4η συνεχή χρονιά, η μέση διάρκεια διαμονής μειώθηκε κατά 6,5% και περιορίστηκε στις 7,2 διανυκτερεύσεις.

Το φαινόμενο αυτό μπορεί να αποδοθεί στη σημαντική αύξηση του αριθμού των επισκεπτών από συγκεκριμένες χώρες εκτός ευρωζώνης, καθώς και από τις γύρω χώρες, που τείνουν να έχουν πολύ μικρότερη διάρκεια παραμονής σε σύγκριση με τον μέσο όρο.

Πίνακας 14: Ταξιδιωτική Δαπάνη Τουριστών στην Ελλάδα (Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδας)

Έτος	3μηνο	Δαπάνη ανά ταξίδι (€)	Δ% Δαπάνης κατά ταξίδι σε σχέση με το αντίστοιχο 3μηνο του προηγούμενου έτους	Δαπάνη ανά διανυκτέρευση (€)	Μέση διάρκεια παραμονής
2012		616,2		73,3	8,4
2013		604,2		74,6	8,1
2014		551,8		71,6	7,7
2015		540,9		75,0	7,2
2012	I	413,4	-1,8%	60,5	6,8
	II	593,6	-5,0%	73,2	8,1
	III	687,2	-1,8%	74,2	9,3
	IV	461,7	-13,4%	74,3	6,2
2013	I	368,3	-10,9%	60,0	6,1
	II	613,6	3,4%	74,8	8,2
	III	657,7	-4,3%	75,5	8,7
	IV	468,7	1,5%	74,9	6,3
2014	I	374,2	1,6%	60,7	6,2
	II	577,6	-5,9%	73,7	7,8
	III	598,9	-8,9%	72,4	7,9
	IV	391,5	-16,5%	67,2	5,8
2015	I	287,8	-23,1%	55,7	5,2
	II	555,9	-3,8%	77,2	7,2
	III	605,6	1,1%	76,0	8,0
	IV	380,3	-2,9%	74,5	5,1

Όσον αφορά το 2016, τα οικονομικά στοιχεία που απορρέουν από την Τράπεζα της Ελλάδος, φανερώνουν ένα αρνητικό αποτέλεσμα. Αναλυτικότερα, όσον αφορά τον ελληνικό τουρισμό, η περυσινή χρονιά έκλεισε με αρνητικό ρεκόρ της τελευταίας δεκαπενταετίας σε ό,τι αφορά τη μέση δαπάνη ανά ταξίδι των επισκεπτών από το εξωτερικό στη χώρα μας.

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιοποίησε η Τράπεζα της Ελλάδος,

Πίνακας 15: Τουριστικά Στοιχεία για το 2016 (Πηγή: Τράπεζας της Ελλάδος, 2015)

η μέση δαπάνη ανά ταξίδι μειώθηκε κατά 5%, φθάνοντας σε 514,3 ευρώ έναντι 541 ευρώ το 2015.
Κάμψη κατά 9,4% σημείωσε η μέση δαπάνη ανά ταξίδι και τον περασμένο Δεκέμβριο, φθάνοντας σε 338,5 ευρώ.
Η πτωτική τάση στη μέση δαπάνη καθ' όλη τη διάρκεια του 2016 αποτυπώνει τον φθινό τουρισμό που προσείλκυσε σε μεγαλύτερες μάζες επισκεπτών κατά τη περυσινή σεζόν η χώρα μας.
Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι η Ισπανία τον Δεκέμβριο κατέγραψε υπερτριπλάσια επίδοση στο μέγεθος της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι σε σχέση με την Ελλάδα. Ειδικότερα, η δαπάνη στην Ισπανία έφθασε σε 1.131 ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 5,3% σε σχέση με τον ίδιο μήνα του 2015» .
Τα τουριστικά έσοδα της χώρας μειώθηκαν κατά 6,4%, φθάνοντας σε 13,22 δισ. ευρώ.
Επίσης, το ταξιδιωτικό ισοζύγιο εμφάνισε πλεόνασμα 11,21 δισ. ευρώ, μειωμένο κατά 7,3% έναντι πλεονάσματος 12,09 δισ. ευρώ το 2015.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω ευρήματα που προέρχονται από τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, αξίζει να σημειωθεί η κατάσταση που επικρατεί ανάμεσα στους πολίτες των χωρών. Δηλαδή, ενώ οι Γάλλοι και οι Αμερικάνοι φαίνεται να αποδίδουν το μεγαλύτερο ποσοστό των εσόδων σε ποσοστά πάνω του 20% αμφότεροι, οι Γερμανοί και οι Βρετανοί σημειώνουν ποσοστό κάτω του 5% για το έτος 2016. Σημαντική είναι και η συμβολή των Ρώσων τουριστών, οι οποίοι αυξήθηκαν σε προσέλευση με άμεσο αντίκτυπο και στα έσοδα , τα οποία αυξήθηκαν κατά 3,4% ή κατά 14,5 εκατ. Ευρώ.

Αναφορικά με τη συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2022 τα κύρια της μελέτης έχουν ως εξής (Ικκος,2021) :

Πίνακας 16: Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2022 (Ικκος,2021)

<ul style="list-style-type: none"> • Η άμεση οικονομική συνεισφορά του τουρισμού το 2022 αντιστοιχεί στο 11,5% του ΑΕΠ της χώρας, ενώ αν συνυπολογιστεί και η έμμεση συνεισφορά του, αντιστοιχεί μεταξύ 25,3% έως 30,5%.
<ul style="list-style-type: none"> • Από κάθε € 1,0 τουριστικής δραστηριότητας δημιουργείται επιπλέον € 1,2 έως 1,65 πρόσθετης οικονομικής δραστηριότητας. Συνεπώς, για κάθε € 1,0 τουριστικού εσόδου, το ΑΕΠ της χώρας αυξάνεται κατά € 2,2 έως € 2,65 και ως εκ τούτου ο τουρισμός προκαλεί σημαντική σημαντική διάχυση ωφελειών στην οικονομία.
<ul style="list-style-type: none"> • Ο εισερχόμενος τουρισμός ανέκαμψε σχεδόν πλήρως στα προ πανδημίας επίπεδα: οι εισπράξεις από τον εισερχόμενο τουρισμό ήταν κατά μόλις -1,2% λιγότερες σε σχέση με το 2019 (€ 17,5 δισ. το 2022 έναντι € 17,7 δισ. το 2019).
<ul style="list-style-type: none"> • Από την άλλη πλευρά, η συνολική άμεση επίπτωση του τουρισμού στην ελληνική οικονομία (δηλαδή περιλαμβανομένων εσόδων αερομεταφορών, επενδύσεων και εγχώριου τουρισμού) το 2022 κατέγραψε αύξηση κατά +3,5% σε σχέση με το 2019 (€ 23,9 δισ. το 2022 έναντι € 23,1 δισ. το 2019).
<ul style="list-style-type: none"> • Η τουριστική δραστηριότητα παρέμεινε κατά κύριο λόγο εξαγωγική με το 84,2% των εισπράξεων του τουρισμού να προέρχονται από τον εισερχόμενο τουρισμό.
<ul style="list-style-type: none"> • Υπολογίζεται ότι ο τουριστική δραστηριότητα συνέβαλε στην κάλυψη του 45,7% του ελλείμματος του ισοζυγίου αγαθών, με τις ταξιδιωτικές εισπράξεις. Σημειώνεται ότι οι ταξιδιωτικές εισπράξεις ισούνται με το 49,9% των εισπράξεων από τις εξαγωγές όλων των άλλων προϊόντων που εξάγει η χώρα, εξαιρουμένων των εισπράξεων από εξαγωγή πλοίων και καυσίμων.
<ul style="list-style-type: none"> • Αν στις ταξιδιωτικές εισπράξεις συνυπολογισθούν και οι εισπράξεις από αερομεταφορές και θαλάσσιες μεταφορές από τον εισερχόμενο τουρισμό, τότε το σύνολο των ταξιδιωτικών εισπράξεων ισούται με το 56,3% των εισπράξεων από τις εξαγωγές όλων των άλλων προϊόντων πλην πλοίων και καυσίμων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΟΝΟΣΕΙΡΩΝ

5.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα χρησιμοποιήσουμε ανάλυση χρονοσειρών για να καθορίσουμε ένα κατάλληλο μοντέλο για την πρόβλεψη του αριθμού των Ιταλών τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα μεταξύ Ιουλίου 2016 και Ιουνίου 2017. Το σύνολο δεδομένων που θα χρησιμοποιήσουμε περιλαμβάνει μηνιαίες καταγραφές των αφίξεων Ιταλών τουριστών στην Ελλάδα, που προέρχονται από έρευνα διενεργείται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Το χρονικό εύρος αυτού του συνόλου δεδομένων είναι από τον Ιανουάριο του 2007 έως τον Ιούνιο του 2016. Θα εμβαθύνουμε στις διασυνδεδεμένες ιδέες στις υποενότητες 6.2 και 6.3. Οι προβλέψεις θα γίνουν χρησιμοποιώντας το πακέτο Statgraphics 18 X 64 εντός της εφαρμογής. Η ενότητα 6.4 θα προσφέρει μια διεξοδική αποσαφήνιση των μεθοδολογιών που χρησιμοποιούνται για τις προβλέψεις.

5.2 Ανάλυση χρονολογικών σειρών

5.2.1 Θεωρία της χρονολογικής σειράς γεγονότων

Τα δεδομένα χρονοσειρών αποτελούνται από μια ακολουθία τιμών που αντιπροσωπεύουν την κατάσταση ενός συστήματος σε διαφορετικά χρονικά σημεία. Το σύστημα βιώνει τυχαίες διακυμάνσεις με την πάροδο του χρόνου, ακολουθώντας ένα πιθανολογικό μοτίβο. Οι χρονικές σειρές μπορούν να περιλαμβάνουν είτε διακριτά είτε συνεχή μεγέθη, τα οποία μπορούν να μετρηθούν είτε σε διακριτά είτε σε συνεχή χρονικά διαστήματα. Μια χρονική σειρά είναι μια συλλογή τυχαίων μεταβλητών που αντιπροσωπεύονται από x_t , $t \in T$, όπου το T μπορεί να αναφέρεται σε μια χρονική περίοδο ή ένα υποσύνολο του χώρου. Εάν το T είναι συνεχές, η χρονική σειρά θεωρείται συνεχής. Από την άλλη πλευρά, εάν το T είναι μια διακριτή τιμή, η χρονοσειρά αναφέρεται ως διακριτή.

Η τρέχουσα μελέτη και το χαρτί επικεντρώνονται σε διακριτές χρονοσειρές, οι οποίες έχουν συγκεντρώσει σημαντική προσοχή. Τα δεδομένα χρονοσειρών τυπικά συμβολίζονται ως x_1, x_2, \dots, x_N , όπου N είναι ο συνολικός αριθμός διαδοχικών τιμών και το x_t αντιπροσωπεύει την παρατήρηση τη στιγμή t . Η κατανόηση της συμπεριφοράς ενός στοχαστικού συστήματος περιλαμβάνει την ανάλυση της χρονοσειράς του, η οποία αποτυπώνει την τυχαία φύση του. Από την άλλη πλευρά, ένα ντετερμινιστικό σύστημα περιγράφεται τυπικά χρησιμοποιώντας ένα σύνολο διαφορικών εξισώσεων για να εξηγήσει την εξέλιξή του. Τα στοχαστικά συστήματα μπορούν να αναπαρασταθούν πιθανολογικά μέσω της χρήσης μονοδιάστατης ή πολυδιάστατης στοχαστικής εξέλιξης. Αυτό περιλαμβάνει μια σειρά ή μια ομάδα τυχαίων μεταβλητών που χαρακτηρίζονται από τη συλλογή όλων των πιθανών αποτελεσμάτων και γεγονότων, μαζί με τις αντίστοιχες πιθανότητες. Αυτό είναι σύμφωνο με τη Θεωρία των Στοχαστικών Εξελίξεων, η οποία αναφέρει ότι η ανάπτυξη ενός στοχαστικού συστήματος μπορεί να απεικονιστεί με διάφορους τρόπους.

Η διεξαγωγή μιας διαχρονικής μελέτης μιας μεταβλητής εξυπηρετεί δύο βασικούς σκοπούς: την παροχή μιας λεπτομερούς περιγραφής της εξέλιξής της με την πάροδο του χρόνου και τη δημιουργία προβλέψεων για τη μελλοντική της συμπεριφορά. Παρόμοια με έναν ποσοτικό αναλυτή, μια χρονική σειρά είναι ένα σύνολο εμπειρικών δεδομένων ή τιμών μιας μεταβλητής Y , που συγκεντρώνονται σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα που μπορούν να είναι ομοιόμορφα ή διαδοχικά. Αυτές οι χρονικές αναφορές μπορούν επίσης να αφορούν συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα.

Αν και κάθε γραμμή χρόνου έχει μοναδικά χαρακτηριστικά, όλα παρουσιάζουν ορισμένα κοινά. Μια βασική διάκριση μεταξύ των διαφορετικών τύπων χρονοσειρών είναι αν εμφανίζουν γραμμικότητα ή μη γραμμικότητα. Για να είμαστε πιο ακριβείς, η γραμμικότητα του συστήματος υποδηλώνει ότι οι συνδέσεις μεταξύ των μεταβλητών του είναι γραμμικές. Με απλά λόγια, εάν το σύστημα εκφραζόταν αναλυτικά, όλοι οι όροι θα ήταν γραμμικοί ως προς τις μεταβλητές. Ωστόσο, η μη γραμμικότητα του συστήματος υποδηλώνει ότι οι συνδέσεις μεταξύ των μεταβλητών του συστήματος δεν τηρούν αυτό το μοτίβο. Η πρόοδος της χρονοσειράς μπορεί να εκφραστεί ως ένας γραμμικός συνδυασμός των προηγούμενων παρατηρήσεων της χρονοσειράς όταν εφαρμόζεται σε ένα γραμμικό σύστημα. Αυτό ισχύει για τα δεδομένα χρονοσειρών. Τα δεδομένα χρονοσειρών συχνά εμφανίζουν ένα κυκλικό μοτίβο που επαναλαμβάνεται σε διαδοχικά χρονικά διαστήματα ή εποχές. Αυτό είναι το δεύτερο μοναδικό

χαρακτηριστικό που ξεχωρίζει μια χρονοσειρά από άλλους τύπους δεδομένων. Συνήθως, ο μέσος όρος χρονοσειρών εμφανίζει ένα από τα δύο μοτίβα: είτε μια σταθερή ανοδική ή πτωτική τάση, είτε ένα κυκλικό μοτίβο με εναλλασσόμενες περιόδους ανάπτυξης και πτώσης σε επόμενες χρονικές περιόδους ή εποχές. Επιπλέον, μπορεί κανείς να εντοπίσει την ύπαρξη «ακραίων» τιμών εξετάζοντας την οπτική αναπαράσταση μιας χρονοσειράς. Δείχνει την ικανότητα αναγνώρισης τιμών που ξεχωρίζουν από τα υπόλοιπα δεδομένα της σειράς. Οι ασυνήθιστες τιμές, γνωστές ως ακραίες τιμές, μπορούν να προκαλέσουν σημαντικά προβλήματα κατά την προσπάθεια μοντελοποίησης μιας χρονοσειράς. Ως αποτέλεσμα, ορισμένες αξίες πρέπει να αντιμετωπίζονται διαφορετικά. Ωστόσο, είναι σημαντικό να προσδιορίσετε την υποκείμενη αιτία των αυξημένων μετρήσεων πριν εξαγάγετε συμπεράσματα. Δεδομένα χρόνου με διαδοχική σειρά. Η σταθερότητα χαρακτηρίζεται από τη σταθερή συμπεριφορά των διακυμάνσεων των τιμών σε μια χρονοσειρά με την πάροδο του χρόνου.

5.3 Στοιχεία χρονολογικής σειράς

Παρόμοια με τις χρονοσειρές γενικά, οι τιμές χρονοσειρών παρουσιάζουν ορισμένα χαρακτηριστικά. Τα χαρακτηριστικά τιμολόγησης που αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου σε μια χρονοσειρά αναφέρονται ως συστατικά στοιχεία της χρονοσειράς. Κατά την ανάλυση μιας χρονοσειράς, ο αρχικός παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη η καταμέτρηση είναι η τάση. Η τάση μιας χρονοσειράς αναφέρεται στην επίμονη και συνεχή κεντρική κίνηση που παραμένει συνεπής σε όλη τη διάρκεια της χρονικής περιόδου που περιλαμβάνει. Αυτή η κίνηση, που θεωρείται κρίσιμος παράγοντας, μπορεί να κατηγοριοποιηθεί είτε ως ανοδική (αναφέρεται ως "ανοδική τάση") ή ως καθοδική (γνωστή ως "πτωτική τάση"), ή μπορεί να είναι περίπλοκη.

Εάν η κίνηση της χρονοσειράς είναι γραμμική και παράλληλη προς τον άξονα του χρόνου, χωρίς ανοδική ή καθοδική τάση ή πολύπλοκο μοτίβο, τότε η τάση θεωρείται ανύπαρκτη ή μη κινούμενη. Προκειμένου να διαπιστωθεί επαρκώς η τάση, είναι απαραίτητη η συλλογή δεδομένων για σημαντικό χρονικό διάστημα, που γενικά υπερβαίνει τα 10 χρόνια, λόγω της παρατεταμένης διάρκειας του φαινομένου. Το δεύτερο στοιχείο της χρονοσειράς είναι η κυκλικότητα της χρονοσειράς. Η κυκλικότητα, στην ουσία, σχετίζεται με τη μεθοδική διακύμανση που εμφανίζεται

γύρω από ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο, το οποίο μπορεί να εκδηλωθεί ως μια μικρή, ουσιαστική ή εντελώς συνεπής διακύμανση σε χρονικές περιόδους που υπερβαίνουν το ένα έτος. Όταν υπάρχει απόλυτη ομοιομορφία και ισορροπία σε κάθε περίπτωση επανάληψης, ταξινομούμε την κίνηση ως γνήσια κυκλική. Μια τυπική κυκλική κίνηση θα έχει δύο χαμηλότερα σημεία καμπής και ένα ανώτερο σημείο καμπής. Το ανώτερο σημείο καμπής θα συμβεί σε μια χρονική στιγμή που βρίσκεται μεταξύ των χαμηλότερων σημείων καμπής. Με άλλα λόγια, η κανονική κυκλική κίνηση έχει τρία σημεία περιστροφής. Η περίοδος ή το μήκος κύκλου υποδηλώνει τη διάρκεια μεταξύ δύο διαδοχικών κατωφλιών ή κορυφών σε έναν καθορισμένο κύκλο. Η ανοδική εξέλιξη του κύματος που εμφανίζεται μεταξύ της κοιλότητας και της αιχμής είναι γνωστή ως η ανώτερη φάση, ενώ η επακόλουθη φθίνουσα εξέλιξη του κύματος μεταξύ της κορυφής και της κοιλότητας είναι γνωστή ως η κάτω φάση. Το τμήμα του κύματος που ξεκινά κάτω από το σημείο αντιστροφής είναι κοινώς γνωστό ως κάτω.

Στάδιο. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος, η συχνότητα ενός γεγονότος είναι αβέβαιη και η διάρκεια μπορεί να καλύπτει μια σημαντική περίοδο. Αυτό μπορεί να είναι μια εξαιρετικά επίπονη πτυχή.

Το τρίτο στοιχείο περιλαμβάνει εποχιακές διακυμάνσεις, γνωστές και ως εποχικότητα. Η εποχιακή διακύμανση αφορά τις επαναλαμβανόμενες και περιοδικές βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις που συμβαίνουν σε κάθε χρονική περίοδο μιας σειράς δεδομένων. Αυτή η κίνηση είναι παρούσα σε κάθε χρονική περίοδο της χρονοσειράς, ανεξάρτητα από την παρουσία εξαιρέσεων. Μια χρονοσειρά με ένα τρίτο στοιχείο δείχνει ότι η σειρά ακολουθεί ένα κανονικό μοντέλο. Οι προβλέψεις που προέρχονται από δεδομένα χρονοσειρών είναι εξαιρετικά πολύτιμες για μελλοντικό σχεδιασμό, καθώς βασίζονται σε μοτίβα και τάσεις (όπως η εποχικότητα των αφίξεων επισκεπτών σε μια χώρα). Το τέταρτο και τελευταίο συστατικό είναι το τυχαίο κύμα, που αναφέρεται επίσης ως ο αρρυθμικός παράγοντας λόγω της απρόβλεπτης συμπεριφοράς του.

Η τυχαία παραλλαγή, συχνά γνωστή ως αρρυθμικός παράγοντας, είναι μια συνιστώσα που υπάρχει σε κάθε χρονολογική σειρά. Η παρουσία λαθών μέτρησης και τυχαίων επιδράσεων στις τιμές αυτών των χρονοσειρών καθιστά ανέφικτη την πλήρη εξάλειψη των σφαλμάτων μέτρησης. Η μέτρηση του διαχωρισμού μεταξύ στοιχείων, όπως αυτά εντός μιας εταιρείας, προσδιορίζεται ενώ αντιμετωπίζονται απρόβλεπτες διακυμάνσεις.

Ο ακανόνιστος παράγοντας αποτελείται από στοιχεία που προέρχονται από γεγονότα που χαρακτηρίζονται από τυχαία ή απρόβλεπτα. Από μια πιο ολοκληρωμένη προοπτική, τα στοιχεία παρουσιάζουν ευδιάκριτες ανομοιότητες. Ο αριθμός των εξαρτημάτων μπορεί να κυμαίνεται από ένα (ο ακανόνιστος παράγοντας) έως τρία. Ωστόσο, οι πτυχές της κυκλικότητας και της εποχικότητας δεν ενσωματώνονται με κανέναν τρόπο. Το αρχικό στοιχείο (τάση) μετράται στις μονάδες μέτρησης των αρχικών δεδομένων, ενώ τα άλλα τρία στοιχεία χρησιμεύουν ως ενδείξεις.

5.4 Επιδράσεις πρόσθετων μεταβλητών στη συμπεριφορά των χρονοσειρών

Εκτός από τα προαναφερθέντα θεμέλια, υπάρχουν πρόσθετα στοιχεία που ενδέχεται να επηρεάσουν τη συμπεριφορά της χρονοσειράς.

1. Έκτακτα και επακόλουθα περιστατικά, όπως συγκρούσεις και αλλαγές σε χρηματοοικονομικά και οικονομικά πλαίσια.

Ο αριθμός 2. Τροποποιήσεις στις ημερομηνίες σημαντικών αργιών.

Ο αριθμός 3. Η συχνότητα των εορταζόμενων αργιών ανά μήνα και

Ο αριθμός 4. Ο συνολικός αριθμός ημερών κάθε μήνα.

5.5 Μέθοδοι πρόβλεψης μελλοντικών αποτελεσμάτων: Αξιολόγηση της επιλεγμένης μεθόδου

Η χρήση ιστορικών δεδομένων στη διαδικασία της πρόβλεψης διευκολύνει την επίτευξη μιας πιο ολοκληρωμένης κατανόησης του υποκείμενου πλαισίου του συμβάντος που προβλέπεται. Οι μέθοδοι ποσοτικής πρόβλεψης αποτελούνται από δύο κατηγορίες: τεχνικές πρόβλεψης ποσοτικών χρονοσειρών και προσεγγίσεις ποσοτικής αιτιολογικής πρόβλεψης μοντέλων.

Αυτό το έργο χρησιμοποιεί μια στρατηγική πρόβλεψης που βασίζεται σε ανάλυση χρονοσειρών. Η ανάλυση ξεκινά με ένα σύνολο δεδομένων που περιλαμβάνει παρατηρήσεις που γίνονται σε μια τυχαία μεταβλητή σε μια ακολουθία διαδοχικών χρονικών περιόδων που έχουν περίπου παρόμοια διάρκεια. Ο στόχος είναι να προβλεφθούν οι μελλοντικές τιμές της μεταβλητής χρησιμοποιώντας τόσο ιστορικά δεδομένα όσο και τις πιο ενημερωμένες παρατηρήσεις της μεταβλητής.

Ένας σημαντικός περιορισμός των μοντέλων αυτής της κατηγορίας είναι η εγγενής τάση τους να δημιουργούν με συνέπεια πανομοιότυπες προβλέψεις, ανεξάρτητα από τυχόν αλλαγές στο περιβάλλον περιβάλλον. Αυτό είναι ένα διακριτικό χαρακτηριστικό αυτής της κατηγορίας μοντέλων πρόβλεψης.

Η ακριβής πρόβλεψη του μέλλοντος είναι ανέφικτη χωρίς υποθέσεις ή κρίσεις για τις μελλοντικές συνθήκες. Κατά συνέπεια, είναι λογικό να προβλεφθεί ότι η πρόβλεψη θα περιλαμβάνει αναπόφευκτα κάποιο περιθώριο σφάλματος.

Αναπαραστάσεις σύνδεσης των πολλών στοιχείων που περιλαμβάνουν μια διαδοχική σειρά

Προκειμένου να δημιουργηθούν προβλέψεις, είναι σημαντικό να τηρούμε μια συγκεκριμένη μεθοδολογία, η οποία περιλαμβάνει τον εντοπισμό του υποκείμενου προτύπου συμπεριφοράς και την προέκτασή του στο μέλλον. Αυτό προϋποθέτει ότι το παρατηρούμενο πρότυπο συμπεριφοράς στην προηγούμενη χρονοσειρά θα συνεχίσει να ισχύει και στο μέλλον. Προκειμένου να παραχθούν προβλέψεις, είναι επιτακτική ανάγκη να τηρείτε αυτήν την τεχνική. Κατά συνέπεια, χρησιμοποιούνται δύο μοντέλα, τα οποία περιγράφονται παρακάτω:

Το αθροιστικό μοντέλο αντιπροσωπεύει την τιμή Y_t της χρονοσειράς ως το σύνολο των τεσσάρων συνιστωσών τη χρονική περίοδο t .

Κάθε ένα από αυτά είναι αυτόνομο και δεν επηρεάζεται από τους άλλους. Το Y_t ισούται με το άθροισμα των T_t , S_t , C_t και R_t .

Το πολλαπλασιαστικό μοντέλο αντιπροσωπεύει την τιμή Y_t της χρονοσειράς τη χρονική περίοδο/στιγμή t ως το γινόμενο τεσσάρων ανεξάρτητων συνιστωσών. Το Y_t είναι ίσο με το γινόμενο των T_t , S_t , C και R . Ακολουθεί μια εναλλακτική διατύπωση: το $\log Y_t$ είναι ίσο με το άθροισμα των $\log T_t$, $\log S_t$, $\log C_t$ και $\log R_t$. Σε αυτό το πλαίσιο, το Y_t αντιπροσωπεύει την τιμή της χρονοσειράς που αναλύεται στη χρονική περίοδο t και τα τέσσερα κύρια στοιχεία είναι ανεξάρτητα μεταξύ τους.

- Τέλος, έχουμε το Μικτό μοντέλο.

5.6 Συμβατικές μέθοδοι μελέτης μεθοδολογίας χρονοσειρών

Ο κύριος στόχος της «κλασικής ανάλυσης χρονοσειρών» είναι ο διαχωρισμός και στη συνέχεια η εξέταση των συνιστωσών που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Για να είμαστε πιο ακριβείς, η «κλασική ανάλυση χρονοσειρών» στοχεύει στην ποσοτικοποίηση και αξιολόγηση καθενός από τα αναφερόμενα συστατικά, χρησιμοποιώντας παράλληλα τις γνώσεις που προκύπτουν από την έρευνα. Η προσέγγιση που αναφέρεται ως «κλασική ανάλυση χρονοσειρών» βασίζεται στις αλληλεπιδράσεις που έχουν δημιουργηθεί μεταξύ των διαφορετικών συνιστωσών. Για τη διερεύνηση μιας χρονολογικής ακολουθίας χρησιμοποιώντας την προσέγγιση συμβατικών λέξεων, είναι απαραίτητο να τηρήσουμε μια συγκεκριμένη διαδικασία. Μόλις καθοριστεί η μακροπρόθεσμη τάση, το επόμενο καθήκον είναι να εξεταστεί η εποχικότητα των δεδομένων. Στη συνέχεια, εξαλείφονται οι επιπτώσεις των εποχιακών διακυμάνσεων και, τέλος, το συνολικό μακροπρόθεσμο πρότυπο. Η εξάλειψη των κυκλικών διακυμάνσεων είναι το τελικό στάδιο, που προκύπτει μετά τον εντοπισμό και τον προσδιορισμό τους.

Η χρονοσειρά θα υποστεί αποσύνθεση ως συνέπεια της προαναφερθείσας διαδικασίας. Συγκεκριμένα, το μοντέλο σύνδεσης θα περιλαμβάνει πληροφορίες για το ακριβές επίπεδο στο οποίο βρίσκεται κάθε εξάρτημα, καθώς και την ατομική συνεισφορά του στη συνολική αξία της χρονοσειράς. Το κείμενο που ακολουθεί παρέχει μια συνοπτική επισκόπηση των κύριων τεχνικών που χρησιμοποιούνται στην κλασική ανάλυση χρονοσειρών.

5.7 Μέθοδοι για τον προσδιορισμό της συνολικής τροχιάς του προτύπου εκτεταμένης διάρκειας

Προκειμένου να παρέχεται μεγαλύτερη σαφήνεια, το συνολικό μοτίβο μιας χρονοσειράς για μια εκτεταμένη περίοδο μπορεί να προσδιοριστεί, να χαρακτηριστεί και να εξεταστεί (με πρακτικό τρόπο) είτε προσαρμόζοντας μια κατάλληλη εξίσωση τάσης είτε υπολογίζοντας ορισμένα ποσοτικά μέτρα. Και οι δύο αυτές προσεγγίσεις είναι εφικτές εναλλακτικές.

5.8 Διάφορες μεθοδολογίες για την ανάπτυξη εποχιακού πλαισίου

Για μεγαλύτερη σαφήνεια, η εποχικότητα μιας χρονοσειράς μπορεί να προσδιοριστεί, να χαρακτηριστεί και να εξεταστεί πρακτικά μέσω τριών μεθόδων: της ποσοστιαίας μεθόδου σε σχέση με τον μηνιαίο μέσο όρο, της ποσοστιαίας μεθόδου σε σχέση με τη μηνιαία τάση ή της ποσοστιαίας μεθόδου που βασίζεται στη μηνιαία κίνηση μέσους όρους. Κάθε μία από αυτές τις στρατηγικές λαμβάνει υπόψη τον μηνιαίο μέσο όρο, τη μηνιαία τάση και τα μηνιαία μέσα για κινητά, αντίστοιχα.

Τεχνικές διαπίστωσης της παρουσίας κυκλικότητας.

Χρησιμοποιείται μια εξειδικευμένη μεθοδολογία για την εξακρίβωση, την οριοθέτηση και την εμπειρική εξέταση των κυκλικών προτύπων μιας χρονοσειράς. Αυτό επιτυγχάνεται με μεγαλύτερη ακρίβεια. Αρχικά εξαλείφεται η επίδραση της εποχικότητας και ακολουθεί η εξάλειψη της επίδρασης της μακροπρόθεσμης τάσης. Στη συνέχεια, εκτελείται ένας επόμενος υπολογισμός για τον προσδιορισμό των κινητών μέσων όρων. Μετά από αυτό, τα ακανόνιστα στοιχεία εξαλείφονται από την εξίσωση και τελικά υπολογίζονται οι δείκτες κυκλικότητας.

5.9 Στατιστική ανάλυση χρονοσειρών

Η στατιστική ανάλυση των χρονοσειρών επικεντρώνεται στην ποσοτική μέτρηση και τον διαχωρισμό των συστατικών τους. Για την κατανόηση της ιστορικής αλληλουχίας, είναι επιτακτική ανάγκη να διαχωριστούν τα στοιχεία, καθώς ορισμένα στοιχεία απαιτούν την αφαίρεση ή την ατομική εξέταση. Στο πεδίο της οικονομικής δραστηριότητας, η κυκλική συνιστώσα έχει σημαντική σημασία και συνήθως εξετάζεται ανεξάρτητα. Σκεφτείτε Η εποχικότητα, όπως οι μηνιαίες παρατηρήσεις, διευκολύνει σημαντικά τη σύγκριση τιμών μεταξύ πολλαπλών χρονοσειρών. Η εξέταση των συστατικών βοηθά τόσο στην εξερεύνηση μελλοντικών πιθανοτήτων όσο και στην ανάλυση των ιστορικών πτυχών των χρονοσειρών. Αυτό οφείλεται στο

γεγονός ότι τα εξαρτήματα αποτελούν το σύνολο. Επιπλέον, η εξέταση των ουσιών συμβάλλει

Εμβαθύνοντας σε μια αναδρομή, εξερευνούμε την διαφορούμενη ιστορία της χρονολογικής σειράς. Κατά συνέπεια, είναι πλέον εφικτό να δημιουργηθούν ακριβείς προβλέψεις σχετικά με τα μοτίβα μιας χρονοσειράς και τους μελλοντικούς αριθμούς που θα προκύψουν.

Συνιστάται η διεξαγωγή ανάλυσης χρονοσειρών όχι μόνο για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση κάθε στοιχείου της χρονοσειράς, αλλά και για την εφαρμογή των ευρημάτων που προκύπτουν από τη μελέτη αυτών των συνιστωσών. Η διαδικασία αποτελείται από έξι συνολικά βήματα. Η αρχική φάση περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του μακροπρόθεσμου προτύπου, που ακολουθείται από την ανάλυση των εποχιακών διακυμάνσεων στα δεδομένα. Το τρίτο βήμα περιλαμβάνει την εξάλειψη των εποχιακών επιπτώσεων, ενώ το τέταρτο βήμα εστιάζει στην εξάλειψη τυχόν υποκείμενων τάσεων. Το πέμπτο βήμα περιλαμβάνει την εξέταση των κυκλικών ανατροπών και το τελευταίο βήμα συνεπάγεται τη διαγραφή τυχόν κυκλικών διακυμάνσεων.

Τα ακόλουθα είναι τα πέντε βήματα που απαιτούνται για τη μελέτη μιας χρονοσειράς και τη δημιουργία μιας πρόβλεψης:

- Βήμα 1: Βεβαιωθείτε ότι δεν υπάρχει κίνηση ή αλλαγή στη θέση του αντικειμένου.
- Βήμα 2: Επαληθεύστε την απουσία περιοδικότητας
- Βήμα 3: Εφαρμόστε ένα μοντέλο που αντιπροσωπεύει με ακρίβεια τα δεδομένα
- Βήμα 4: Προσδιορίστε τον αριθμό των αναγνωστών και των παραμέτρων του μοντέλου
- Βήμα 5: Χρήση του μοντέλου για την πραγματοποίηση προβλέψεων

5.10 Το χρονικό εύρος της πρόβλεψης

Ο πρωταρχικός στόχος της διαχρονικής ανάλυσης μιας μεταβλητής είναι να παρέχει μια ολοκληρωμένη περιγραφή της χρονικής της εξέλιξης και να προβλέψει τα μελλοντικά της πρότυπα. Το χρονικό πλαίσιο μιας πρόβλεψης μπορεί να οριστεί ως η διάρκεια μεταξύ της στιγμής που γίνεται η πρόβλεψη και της συγκεκριμένης περιόδου στην οποία αναφέρεται. Καθώς η χρονική περίοδος επιμηκύνεται, η δυσκολία διατύπωσης ακριβών προβλέψεων μεγαλώνει. Τα χρονικά πλαίσια μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως άμεσα εάν διαρκούν λιγότερο από ένα μήνα, βραχυπρόθεσμα εάν διαρκούν μεταξύ ενός και τριών μηνών, μεσοπρόθεσμα εάν διαρκούν μεταξύ τριών μηνών και δύο ετών ή μακροπρόθεσμα εάν διαρκούν περισσότερο από δύο χρόνια. Αυτές οι ταξινομήσεις καθορίζονται από τη διάρκεια των χρονικών διαστημάτων. Οι τεχνικές ή οι προσεγγίσεις

Η πρόβλεψη χρονοσειρών είναι πιο ακριβής όταν οι συνθήκες παραμένουν συνεπείς, καθώς βασίζεται στην προϋπόθεση ότι το μέλλον θα μοιάζει με το παρελθόν. Κατά συνέπεια, οι τεχνικές πρόβλεψης χρονοσειρών χρησιμοποιούνται κυρίως για την πρόβλεψη βραχυπρόθεσμων αποτελεσμάτων.

Η συνάρτηση αυτοσυσχέτισης

Ο συντελεστής αυτοσυσχέτισης ενός στατιστικού δείκτη χρησιμοποιείται στην ανάλυση χρονοσειρών για να προσδιοριστεί εάν η χρονοσειρά είναι τυχαία ή όχι. Η συνάρτηση αυτοσυσχέτισης αφορά το γράφημα που παράγεται από την γραφική παράσταση των συντελεστών αυτοσυσχέτισης (ACF).

Ο συντελεστής αυτοσυσχέτισης, που συμβολίζεται ως r_k , αντιπροσωπεύει τη συσχέτιση μεταξύ μιας χρονοσειράς και των δικών της τιμών.

Ο συντελεστής αυτοσυσχέτισης αναφέρεται σε ένα στατιστικό μέτρο που ποσοτικοποιεί τον βαθμό ομοιότητας μεταξύ μιας χρονολογικής σειράς και μιας καθυστερημένης εκδοχής του εαυτού της.

Ο συντελεστής συσχέτισης, που συμβολίζεται ως σ_{r1} , ποσοτικοποιεί τον βαθμό συσχέτισης μεταξύ των δεδομένων χρονοσειρών που διαχωρίζονται από μια

συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ο συντελεστής αυτοσυσχέτισης r^2 υποδεικνύει τον βαθμό σύνδεσης μεταξύ παρατηρήσεων χρονοσειρών που χωρίζονται από δύο χρονικές περιόδους ή περισσότερες.

Κάποιος μπορεί να εκτιμήσει την τυχαιότητα των δεδομένων, να καθορίσει τη σταθερότητα της χρονοσειράς, να εντοπίσει την τάση (αν η σειρά δεν είναι σταθερή) και να ανιχνεύσει την εποχικότητα υπολογίζοντας τους συντελεστές αυτοσυσχέτισης σε διαφορετικές χρονικές υστερήσεις. Αυτοί οι έλεγχοι μπορούν να πραγματοποιηθούν εκτός από την επαλήθευση της εποχικότητας.

Η συνάρτηση που αναφέρεται ως μερική αυτοσυσχέτιση (Pacf)

Οι συντελεστές μερικής αυτοσυσχέτισης χρησιμοποιούνται για να ποσοτικοποιηθεί η έκταση της σχέσης μεταξύ y_t και y_{t-k} , αφού εξαιρεθούν τα αποτελέσματα όλων των προηγούμενων χρονικών υστερήσεων 1, 2, 3, ..., $k-1$. Πιο συγκεκριμένα, αυτό το μέτρο λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι το y_{t-k} αντιπροσωπεύει την πιο πρόσφατη χρονική καθυστέρηση. Ο μερικός συντελεστής αυτοσυσχέτισης της τάξης k αντιπροσωπεύεται από το σύμβολο ak . Μπορεί να υπολογιστεί χρησιμοποιώντας την τεχνική της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, όπου η μεταβλητή y_t είναι η εξαρτημένη μεταβλητή και οι μεταβλητές y_{t-1}, \dots, y_{t-k} είναι οι ανεξάρτητες μεταβλητές.

Ήχος που περιέχει ένα μείγμα όλων των ακουστικών συχνοτήτων, με ίση ένταση.

Μια χρονοσειρά θεωρείται ότι αποτελείται από ανεξάρτητες τυχαίες μεταβλητές που ακολουθούν την ίδια κατανομή. Αυτές οι τυχαίες μεταβλητές είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους και κατανέμονται πανομοιότυπα (iid). Η προηγούμενη δήλωση είναι ακριβής με την υπόθεση ότι το καθένα

Το επόμενο στοιχείο της χρονοσειράς θεωρείται ως στοχαστική μεταβλητή. Ο λευκός θόρυβος αναφέρεται σε μια χρονοσειρά που είναι τόσο ανεξάρτητη όσο και πανομοιότυπα κατανεμημένη, εμφανίζοντας πλήρη τυχαιότητα και στερείται συσχετισμών μεταξύ των στοιχείων του. Αυτό σημαίνει ότι δεν διαθέτει γραμμικούς ή μη γραμμικούς αυτοσυσχετισμούς. Εάν τα στοιχεία μιας χρονοσειράς τηρούν μια κανονική κατανομή, αναφέρονται ως "λευκός θόρυβος Gaussian".

5.11 Στοχαστική Διαδικασία

Ένας τυχαίος περίπατος είναι μια χρονοσειρά που αλλάζει συνεχώς, με κάθε στοιχείο να επηρεάζεται από το προηγούμενο και να ενσωματώνει μια τυχαία επιλεγμένη τιμή. Με πιο ακριβείς όρους, μια χρονοσειρά μπορεί να θεωρηθεί τυχαίος περίπατος εάν τηρεί την εξίσωση $x_t = x_{t-1} + \epsilon_t$, όπου το ϵ_t αντιπροσωπεύει μια χρονοσειρά που αποτελείται από λευκό θόρυβο. Ο "τυχαίος περίπατος" είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια χρονοσειρά που δημιουργείται από κάποιον που κινείται κατά μήκος μιας ευθείας γραμμής (στο υπέρυθρο φάσμα). Σε κάθε χρονικό σημείο, το άτομο κάνει μια τυχαία κίνηση είτε προς τα εμπρός είτε προς τα πίσω από την τρέχουσα θέση του (x_{t-1}) για να καθορίσει την επόμενη θέση του. Με απλά λόγια, η έννοια του "τυχαίου περιπάτου" υποδηλώνει ότι η χρονοσειρά δημιουργήθηκε από ένα άτομο που κινείται σε μια ευθεία διαδρομή (στο πεδίο της ανάκτησης πληροφοριών). Λαμβάνοντας υπόψη τις πρώτες διαφορές, μπορεί κανείς να αποκτήσει τη σταθερή χρονοσειρά λευκού θορύβου.

5.12 Η προσέγγιση Box-Jenkins

Η μέθοδος Box-Jenkins, που αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1960 και περιγράφεται λεπτομερώς στη δημοσίευση "Times series Analysis, Forecasting and Control" από τους Professors Box και Jenkins το 1970, εστιάζει στον εντοπισμό ενός συγκεκριμένου στατιστικού προτύπου που μπορεί να προσαρμοστεί σε μια δεδομένη χρονολογική σειρά. Ως απάντηση στην ανάγκη για εύκολα αναγνωρίσιμα γραφήματα αυτοσυσχέτισης, αναπτύχθηκαν τρεις σταθερές στοχαστικές διαδικασίες. Αυτές οι προσεγγίσεις είναι πολύ ωφέλιμες για την ανάλυση δεδομένων χρονοσειρών και αναπτύχθηκαν μέσω ενός συνδυασμού πραγματικής έρευνας και θεωρητικής ανάλυσης. Ακολουθούν οι διαδικασίες:

1. Το αυτοπαλινδρομικό (AR) μοντέλο

Ο αριθμός είναι 2. Η τεχνική του κινητού μέσου (MA) και

Ο αριθμός 3. Η διαδικασία είναι ένας συνδυασμός μοντέλων αυτοπαλίνδρομου και κινούμενου μέσου όρου (ARMA).

Η τεχνική Box-Jenkins ARIMA (Auto-Regressive Integrated Moving Average) χρησιμοποιείται για τη μοντελοποίηση μιας διακριτής χρονικής σειράς ως συνάρτηση.

Αυτοπαλινδρομικές, κινούμενος μέσος όρος και φράσεις σταθερής τιμής. Αυτό αντιπροσωπεύει την πιο καθολική εφαρμογή της προσέγγισης. Αυτό το μοντέλο ενσωματώνει και εποχιακό και μη εποχικό εξάρτημα. Ο παρακάτω τύπος εμφανίζει τη συνολική του δομή:

Το μοντέλο ARIMA ορίζεται από τις παραμέτρους (p, d, q) (P, D, Q) s , όπου:

Το p αντιπροσωπεύει την κατάταξη αυτοπαλίνδρομης του μη εποχιακού παράγοντα (AR), το d αντιπροσωπεύει την κατάταξη των προς τα πίσω διαφορών του μη εποχιακού παράγοντα, το q αντιπροσωπεύει την κατάταξη του κινούμενου μέσου όρου του μη εποχιακού παράγοντα (MA) και το P αντιπροσωπεύει την κατάταξη αυτοπαλίνδρομης του εποχιακού παράγοντα (SAR).

Το D αντιπροσωπεύει τη σειρά των προς τα πίσω διαφορών της εποχιακής συνιστώσας, ενώ το Q αντιπροσωπεύει τη σειρά του κινητού μέσου όρου (SMA) του εποχιακού παράγοντα.

Το s αντιπροσωπεύει το περιοδικό μοτίβο ή παραλλαγή στη χρονοσειρά.

Ένα μοντέλο Arima είναι ένα στατιστικό μοντέλο που χρησιμοποιείται για την ανάλυση και την πρόβλεψη δεδομένων χρονοσειρών. Χαρακτηρίζεται από τρεις παραμέτρους: P , D και Q . Αυτές οι παράμετροι αντιπροσωπεύουν την αυτοπαλινδρομική (AR), τη διαφορά (D),

Το μοντέλο μικτής διεργασίας, συγκεκριμένα το μοντέλο ARMA (p,q) , χρησιμοποιείται σε μια ολοκληρωμένη σειρά παραγγελιών που δεν είναι στάσιμη. Αυτό το μοντέλο μπορεί να χαρακτηριστεί ως αυτοπαλινδρομικό ολοκληρωμένο μοντέλο κινητού μέσου όρου.

Το ARIMA (p, d, q) είναι ένα στατιστικό μοντέλο που χρησιμοποιείται για την ανάλυση χρονοσειρών. Αποτελείται από τρεις παραμέτρους: p, d και q.

Το p αντιπροσωπεύει τις παραμέτρους της αυτοπαλινδρομικής διαδικασίας.

d είναι ο αριθμός των αποκλίσεων που απαιτούνται για την επίτευξη σταθερότητας στη σειρά.

Το q αντιπροσωπεύει τις παραμέτρους της διαδικασίας δυναμικού μέσου.

Τα μοντέλα ARIMA ενσωματώνουν τα χαρακτηριστικά τριών διακριτών υπομοντέλων/υποσυστημάτων.

- Η Autoregression (AR) αναφέρεται σε ένα στατιστικό μοντέλο που προβλέπει μελλοντικές τιμές με βάση τις προηγούμενες τιμές μιας μεταβλητής.
- Ολοκλήρωση (σημειώνεται ως I) και
- Εφαρμογή κινητού μέσου όρου (MA) για επίτευξη εξομάλυνσης.

5.13 Εποχιακό μοτίβο ARIMA (SARIMA)

Είναι σημαντικό να σημειωθεί μια ξεχωριστή κατηγορία μοντέλων ARIMA γνωστά ως εποχιακά μοντέλα SARIMA. Ένα εποχιακό μοντέλο SARIMA ενσωματώνει έναν παράγοντα MA, έναν παράγοντα AR και ίσως ένα διαφορετικό στοιχείο.

Το μοντέλο ARIMA (p, d, q) (P, D, Q) s ορίζεται ως εξής:

Το p αντιπροσωπεύει τις παραμέτρους της διαδικασίας αυτοπαλίνδρομης (AR).

d είναι ο αριθμός των αποκλίσεων που απαιτούνται για την επίτευξη σταθερότητας στη σειρά.

Η μεταβλητή q αντιπροσωπεύει τις παραμέτρους της διαδικασίας κινούμενου μέσου (MA).

Το P αντιπροσωπεύει την ποσότητα των εποχιακών αυτοπαλινδρομικών όρων (SAR), ενώ το D αντιπροσωπεύει την ποσότητα των εποχιακών διαφορών.

Το Q αντιπροσωπεύει την ποσότητα των εποχιακών κινητών μέσων όρων (SMA).

5.14 Μέθοδος Box-Jenkins για Ανάλυση χρονοσειρών

5.15 Τα διαδοχικά βήματα της μεθόδου BOX-JENKINS

Η τεχνική Box-Jenkins περιλαμβάνει τέσσερα διακριτά στάδια: αναγνώριση, εκτίμηση, διάγνωση και αξιολόγηση μοντέλου. Κατά το στάδιο της αναγνώρισης, ένα μοντέλο επιλέγεται με βάση την ικανότητά του να προσδιορίζει με ακρίβεια σημαντικά χαρακτηριστικά στις χρονοσειρές, όπως η εποχικότητα και η τάση. Κατά το στάδιο της αναγνώρισης, υπολογίζονται δύο συναρτήσεις συσχέτισης, δηλαδή η συνάρτηση αυτοσυσχέτισης (ACF) και η συνάρτηση μερικής αυτοσυσχέτισης (PACF). Χρησιμοποιώντας αυτές τις συναρτήσεις συσχέτισης, είναι δυνατό να προσδιοριστεί ένα κατάλληλο μοντέλο αυτοπαλινδρομικής (AR) ή κινούμενου μέσου όρου (MA). Στη δεύτερη φάση, γνωστή ως «Εκτίμηση», οι παράμετροι του μοντέλου καθορίζονται με την προσαρμογή τους στα υπάρχοντα δεδομένα. Τα χαρακτηριστικά αξιολογούνται ως προς τη σημασία τους και επιλέγεται ένα συγκεκριμένο τμήμα της χρονοσειράς για αυτόν τον στόχο. Τελικά, το μοντέλο είτε εγκρίνεται είτε απορρίπτεται ανάλογα με τα αποτελέσματα. Η τρίτη φάση, που αναφέρεται ως Διαγνωστική δοκιμή, αξιολογεί την ακρίβεια του μοντέλου. Ουσιαστικά, το διαγνωστικό στάδιο συνεπάγεται την αξιολόγηση της καταλληλότητας του μοντέλου, την αξιολόγηση της συμβατότητάς του με τα δεδομένα και τον προσδιορισμό του εάν θα πρέπει να γίνει αποδεκτό ή να απορριφθεί, με βάση τις συγκεκριμένες συνθήκες. Η τέταρτη και τελευταία φάση, που αναφέρεται ως «Αξιολόγηση Μοντέλου», αξιολογεί την ικανότητα του μοντέλου να παράγει ακριβείς προβλέψεις.

Αξιολόγηση του μοντέλου

Επί του παρόντος, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη συγκεκριμένα κριτήρια που είναι άμεσα διαθέσιμα προκειμένου να γίνει μια ακριβής αξιολόγηση. Το ριζικό μέσο τετραγωνικό σφάλμα (RMSE), το μέσο απόλυτο σφάλμα (MAE) και το μέσο απόλυτο ποσοστό σφάλματος (MAPE) είναι μετρήσεις που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της ακρίβειας ενός μοντέλου ή μιας πρόβλεψης.

Επιλογή του κατάλληλου μοντέλου προς χρήση

Όταν επιλέγετε το σωστό μοντέλο, είναι σημαντικό να αξιολογείτε προσεκτικά τα διάφορα χαρακτηριστικά, καθιστώντας το μια ζωτική ευθύνη. Το μέτρο πληροφοριών Akaike (AIC) είναι ένα στατιστικό μέτρο που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ενός στατιστικού μοντέλου. Η αρχή είναι να ελαχιστοποιηθεί η απώλεια πληροφοριών ενώ προσεγγίζεται ο μηχανισμός που δημιουργεί τα πραγματικά δεδομένα. Το AIC ποσοτικοποιεί τη συγκριτική αριστεία πολλών μοντέλων, με χαμηλότερες τιμές που υποδηλώνουν ανώτερη συμμόρφωση. Η στατιστική μοντελοποίηση και τα συμπεράσματα χρησιμοποιούν συνήθως αυτήν την τεχνική.

Η δεύτερη συνθήκη αξιολογείται. Και τα δύο αυτά κριτήρια χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των δεδομένων.

Ο βαθμός εμπιστοσύνης που διαθέτουμε για την πρόβλεψη

Το διάστημα εμπιστοσύνης είναι ένα αξιόπιστο μέτρο της ακρίβειας της πρόβλεψης, καθώς δείχνει την εγγύτητα των αναμενόμενων τιμών που προέρχονται από το εκτιμώμενο μοντέλο με τις πραγματικές τιμές. Το διάστημα εμπιστοσύνης χρησιμεύει ως δείκτης του βαθμού εγγύτητας.

Η διαχείριση αποβλήτων αναφέρεται στη διαδικασία χειρισμού, διάθεσης και ελέγχου των απορριμμάτων.

Όταν προσδιορίζεται ότι το εκτιμώμενο μοντέλο είναι το πιο κατάλληλο για τα τρέχοντα δεδομένα, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τα υπολείμματα δεν παρουσιάζουν αυτοσυσχέτιση.

Επαλήθευση της κατηγορίας μοντέλου

Αυτή η αξιολόγηση πραγματοποιείται με τη μέθοδο της υπερπροσαρμογής, όπου το εκτιμώμενο μοντέλο συγκρίνεται με ένα πιο περίπλοκο μοντέλο προκειμένου να αξιολογηθεί η καταλληλότητά του. Εάν το εκτιμώμενο μοντέλο κριθεί ότι είναι το καταλληλότερο για τα υπάρχοντα δεδομένα, τότε οι επιπλέον συντελεστές στα μεγαλύτερα μοντέλα θα πρέπει στατιστικά να μην διακρίνονται από το μηδέν. Εάν οι συντελεστές δεν είναι ίσοι με μηδέν, τότε είναι απίθανο το εκτιμώμενο μοντέλο να είναι η καταλληλότερη προσαρμογή για τα δεδομένα που είναι προσβάσιμα σήμερα και είναι πιθανό ότι ένα άλλο μοντέλο θα ήταν πιο κατάλληλο.

Αξιολόγηση της ακρίβειας και των λαθών σε προγνωστικά μοντέλα

Χρησιμοποιώντας το εκτιμώμενο μοντέλο και τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν μέχρι τη χρονική περίοδο T , μπορούμε να κάνουμε μια πρόβλεψη για την τιμή της μεταβλητής Y σε ένα μελλοντικό χρονικό σημείο, δηλαδή κατά τη χρονική περίοδο $T+h$. Ασφαλώς, είναι ζωτικής σημασίας να ληφθούν υπόψη οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για να κριθεί έγκυρη η πρόβλεψη. Οι προϋποθέσεις είναι όπως αναφέρονται παρακάτω:

Τα γεγονότα πρέπει να είναι πολλά και σε απόλυτη συμφωνία μεταξύ τους. • Το μοντέλο πρέπει να προσαρμόζεται στα δεδομένα και να δημιουργεί προβλέψεις που αντιστοιχούν πολύ στις πραγματικές τιμές.

Η συχνότητα συλλογής δεδομένων πρέπει να είναι παρόμοια με το διάστημα πρόβλεψης.

- Η αναμενόμενη κλιμάκωση των προβλεπόμενων δαπανών αναμένεται να οδηγήσει σε μείωση των ζημιών που προέρχονται από την αβεβαιότητα.

Η πρόβλεψη συνεπάγεται εγγενώς κίνδυνο και είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η συνοδευτική αβεβαιότητα κατά τη χρήση της πρόβλεψης. Η επόμενη παράγραφος παρουσιάζει έναν τύπο που περιγράφει την εννοιολογική συσχέτιση β μεταξύ της πραγματικής τιμής μιας μεταβλητής και της πρόβλεψης.

Η πραγματική τιμή είναι ίση με την προβλεπόμενη τιμή συν τη διαφορά μεταξύ της πρόβλεψης και της πραγματικής τιμής, με την προϋπόθεση ότι η πρόβλεψη είναι ακριβής (σφάλμα πρόβλεψης).

5.16 Η μέθοδος Box-Jenkins και οι περιορισμοί της

Η τεχνική Box-Jenkins είναι μια εξαιρετικά αποτελεσματική στρατηγική για την αντιμετώπιση προβλημάτων προκλήσεων. Παρέχει ακριβείς προβλέψεις για δεδομένα χρονοσειρών και ακολουθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στην ανάπτυξη μοντέλων.

Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένα μειονεκτήματα, μερικά από τα οποία μπορούν να επεξηγηθούν ως εξής:

Σε αντίθεση με άλλες μεθόδους, δεν υπάρχουν επί του παρόντος τεκμηριωμένες μεθοδολογίες για την επιτυχή καθοδήγηση της απόδοσης του μοντέλου και την προσαρμογή των τιμών των παραμέτρων ως απόκριση σε αλλαγές στην υποκείμενη διαδικασία.

Για να είναι ακριβής η προβολή, πρέπει να συλλεχθεί εκ των προτέρων μια σημαντική ποσότητα δεδομένων.

Τα μοντέλα πρόβλεψης που βασίζονται σε χρονοσειρές βασίζονται στην προϋπόθεση ότι το διαδοχικό μοτίβο των προηγούμενων παρατηρούμενων τιμών μιας μεταβλητής θα συνεχιστεί στο μέλλον, ανεπηρέαστο από τυχόν περιβαλλοντικές αλλαγές. Γίνεται κοινή χρήση του κειμένου του χρήστη. Αυτή η υπόθεση προκύπτει από το γεγονός ότι τα μοντέλα πρόβλεψης χρονοσειρών βασίζονται στην παρατήρηση μεταβλητών τιμών και οποιεσδήποτε πιθανές μεταβολές στις περιβάλλουσες συνθήκες.

Μελέτες που διερευνούν τη συγκριτική ακρίβεια των προβλέψεων που παρέχονται χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία Box-Jenkins και τις εναλλακτικές μεθόδους πρόβλεψης έχουν δείξει ότι τα μοντέλα Box-Jenkins παρουσιάζουν μεγαλύτερη ακρίβεια πρόβλεψης σε σύγκριση με μοντέλα που δημιουργούνται από άλλες μεθοδολογίες πρόβλεψης μονομεταβλητών ή/και πολυμεταβλητών. Το συμπέρασμα προέκυψε από τη σύγκριση της ακρίβειας πρόβλεψης των μοντέλων που κατασκευάστηκαν χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία Box-Jenkins με εναλλακτικές μεθόδους πρόβλεψης. Αυτές οι μελέτες αναλύουν την ακρίβεια των προβλέψεων που δημιουργούνται από διάφορες τεχνικές πρόβλεψης, συμπεριλαμβανομένης της μεθόδου Box-Jenkins.

Στόχος της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι να δημιουργήσει μια ακριβή προβολή των δαπανών που θα προκύψουν από άτομα που δεν είναι κάτοικοι Ελλάδας αλλά θα μετεγκατασταθούν στην Ελλάδα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης το επόμενο διάστημα. Το χρονικό πλαίσιο που εξετάζεται είναι 120 μήνες. Το τελικό συμπέρασμα κατέληξε χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο ARIMA, το οποίο υποθέτει ότι η ακριβέστερη πρόβλεψη των μελλοντικών δεδομένων μπορεί να ληφθεί από ένα παραμετρικό μοντέλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Αυτό το κεφάλαιο εξετάζει την εισροή ατόμων από την ΕΕ27, ξεκινώντας από το 1ο τρίμηνο του 2005 και εκτείνεται μέχρι το δεύτερο τρίμηνο του 2023. Για να διευκρινιστεί, τα στοιχεία που καταγράφονται από την Τράπεζα της Ελλάδος αφορούν την ποσότητα των ατόμων από την ΕΕ27 που εισήλθαν στη χώρα μας σε καθένα από τα τέσσερα τρίμηνα που εκτείνονται από τον Ιανουάριο του 2005 έως τον Ιούνιο του 2023. Το σύστημα πρόβλεψης Statgraphics Centurion μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτήν τη μεθοδολογία για να παρέχει μια προσέγγιση της ποσότητας των τουριστών που φτάνουν από τα 27 κράτη της ΕΕ σε καθένα από τα τέσσερα τρίμηνα του έτους 2023-2024.

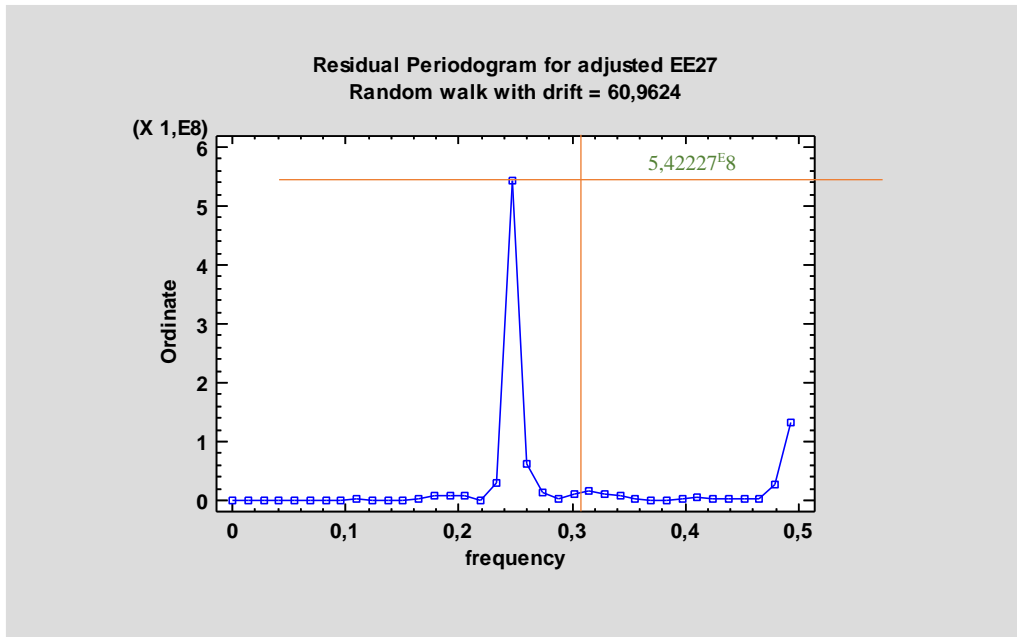
6.1 Βήματα

Προκειμένου να προσδιοριστεί ένα ικανοποιητικό μοντέλο, είναι σημαντικό να αναληφθεί μια σειρά από ακριβείς ενέργειες, οι οποίες θα εξεταστούν λεπτομερώς παρακάτω. Αρχικά, ο στατιστικός πίνακας αναθεωρήθηκε για να ενσωματωθούν τα τελευταία στοιχεία για την ποσότητα των τουριστών που ταξίδεψαν από την ΕΕ27 στην Ελλάδα. Τα ακριβή στοιχεία, που εκτείνονται από το 2005 έως το 2023, προέρχονται από τις εξειδικευμένες υπηρεσίες της Τράπεζας της Ελλάδος. Η στήλη που φέρει τον κατάλογο τιμών επισημαίνεται ως ΕΕ27. Η αρχική φάση ολοκληρώθηκε με την επιτυχή αντιστοίχιση της ετικέτας «ΕΕ27» στη στήλη.

Κατά το δεύτερο μέρος της διαδικασίας, επιλέγουμε τις ακόλουθες επιλογές στο σύστημα Statgraphics: 1. Πρόβλεψη, 2. Εκτίμηση, 3. Προσαρμοσμένο μοντέλο Μετά την ολοκλήρωση της προηγούμενης σειράς επιλογών, θα εμφανιστεί ένας πίνακας όπου οι επόμενες επιλογές μπορούν να γίνουν. 1. Κατηγορία: ΙΤΑΛΙΑ, 2. Σε τακτά χρονικά διαστήματα: Κάθε τρεις μήνες, 4. Έναρξη: 5 Ιανουαρίου, 5. Κατανοητό

Με την εκτέλεση των προαναφερθέντων μεθόδων, θα μπορείτε να εξακριβώσετε εάν η χρονοσειρά εμφανίζει εποχιακό μοτίβο. Είναι πλέον εφικτό να διαπιστωθεί η παρουσία ή η απουσία εποχικότητας στη χρονολογική σειρά. Για να επιτευχθεί αυτό, οι πίνακες Σύνοψης Ανάλυσης και Σύγκρισης Μοντέλων καταργούνται και, αντί αυτού, επιλέγονται τα διαγνωστικά διαγράμματα (Σχεδίαση χρονικής σειράς, Λειτουργία υπολειπόμενης αυτοσυσχέτισης, Λειτουργία υπολειπόμενης μερικής αυτοσυσχέτισης και υπολειπόμενο περιοδόγραμμα). Στη συνέχεια, κατά την πρόσβαση στο διαγνωστικό διάγραμμα Υπολειπόμενου Περιοδογραφήματος, η εργασία που γίνεται περιλαμβάνει τον προσδιορισμό της ακριβούς θέσης της αρχικής κορυφής στο διάγραμμα, κοινώς γνωστή ως "εντοπισμός" της κορυφής και στη συνέχεια διατήρηση αυτών των πληροφοριών.

Διάγραμμα 1. Residual Periodogram for Italia

Η εποχικότητα αυτής της χρονοσειράς είναι περίπου τέσσερις μήνες, καθώς είναι κοντά στο 0,25. Καθώς η χρονική σειρά εμφανίζει εποχικότητα, θα πρέπει να εισαγάγετε την τιμή των τεσσάρων (4) στη στήλη εποχικότητας του πίνακα πρόβλεψης. Στη συνέχεια, ο χρήστης επιλέγει τους πίνακες σύνοψης ανάλυσης και σύγκρισης μοντέλων και, στη συνέχεια, προχωρά στην επιλογή των Επιλογών ανάλυσης κάνοντας δεξί κλικ. Στα μοντέλα στον πίνακα επιλογών ανάλυσης εκχωρούνται γράμματα με τον ακόλουθο τρόπο: Η εξομάλυνση μπορεί να επιτευχθεί χρησιμοποιώντας διαφορετικές μεθόδους: Α) βασική εκθετική συνάρτηση, Β) γραμμική εκθετική συνάρτηση Brown, Γ) γραμμική εκθετική συνάρτηση Holt, Δ) τετραγωνική εκθετική συνάρτηση Brown, και Ε) το μοντέλο SARIMA.

Τέλος, η τροποποίηση που αναφέρθηκε προηγουμένως είχε ως αποτέλεσμα αλλαγές στους πίνακες και τα διαγνωστικά διαγράμματα. Κατά συνέπεια, ο αριθμός 1 έχει επανεισαχθεί στις Επιλογές Ανάλυσης, συγκεκριμένα στην Εποχιακή Παραγγελία, επειδή η χρονική σειρά εμφανίζει εποχικότητα.

6.2 Αποδεκτό Μοντέλο

Από την στιγμή που έχει ολοκληρωθεί η παραπάνω διαδικασία, ο σκοπός της μελέτης είναι να βρεθεί ένα αποδεκτό μοντέλο, αφού έχουν πραγματοποιηθεί όσες αλλαγές δεδομένων είναι απαραίτητες στο πίνακα Analysis Options). Ένα αποδεκτό μοντέλο τηρεί τους παρακάτω κανόνες:

- Τα P-value να είναι μικρότερα του 5%,
- Στους ελέγχους σφαλμάτων το μοντέλο να έχει τουλάχιστον 4 OK,
- Το RMSE του μοντέλου να είναι μικρότερο από τα RMSE των προκρινόμενων μοντέλων,
- Τα γραφήματα αυτοσχέτισεων να έχουν καλή συμπεριφορά (το πολύ μια μπάρα να ακουμπάει στην χροάνη).

Μετά από δοκιμές τιμών στην χρονοσειρά αποδείχτηκε σαν καλύτερο αποδεκτό μοντέλο το: ARIMA (2,0,1) x (1,0,2) 4 with constant, Math adjustment: Natural Log.

Πιο

συγκεκριμέ

να: **Model**

Compariso

n Data

variable:

EE27

Number of
observations = 74

Start index = 1/05

Sampling interval
= 3,0 month(s)

Length of
seasonality = 4

Models

(A) Brown's linear exp. smoothing with $\alpha = 0,2005$

(B) Holt's linear exp. smoothing with $\alpha = 0,5566$ and $\beta = 0,0267$

(C) Brown's quadratic exp. smoothing with $\alpha = 0,2005$

(D) Winters' exp. smoothing with $\alpha = 0,5953$, $\beta = 0,0717$, $\gamma = 0,2103$

(E) ARIMA (2,0,1) x (1,0,2) 4 with constant

Math adjustment: Natural Log

Πίνακας 17: Estimation Period

Model	RMS E	M AE		MAP E	ME	MPE
(A)	1119,05	543,17		36,6189	-60,2872	-19,1003
(B)	1092,47	565,382		37,4139	-115,606	-22,8217
(C)	1181,5	570,197		36,9638	-90,4176	-18,9845
(D)	1073,58	544,656		42,6913	-101,324	-29,0157
(E)	716,697	383,433		35,3105	86,1091	-18,9314
Model	RMS E	RUNS	RUNM	AUTO	MEAN	VAR
(A)	1119,05	*	OK	OK	OK	***
(B)	1092,47	OK	OK	OK	OK	***
(C)	1181,5	*	OK	OK	OK	***
(D)	1073,58	*	*	OK	OK	***
(E)	716,697	OK	OK	OK	OK	***

Όπου:

RMSE = Root Mean Squared Error,

RUNS = Test for excessive runs up and down,

RUNM = Test for excessive runs above and

below median, AUTO = Ljung-Box test for excessive autocorrelation, MEAN = Test for difference in mean 1st half to 2nd half, VAR = Test for difference in variance 1st half to 2nd half
OK = not significant ($p \geq 0,05$),

* = marginally significant ($0,01 < p \leq 0,05$),

** = significant ($0,001 < p \leq 0,01$),

*** = highly significant ($p \leq 0,001$)

Forecasting – EE27

Data variable:

EE27,

Number of
observations = 74,

Start index =
1/05,

Sampling interval =
3,0 month(s), Length
of seasonality = 4

Forecast Summary

Math adjustment: Natural Log,

Seasonal differencing of order: 1,

Forecast model selected: ARIMA (2,0,1) x (1,0,2) 4 with
constant, Number of forecasts generated: 4,

Number of periods withheld for validation: 0

	<i>Estimation</i>	<i>Validation</i>
<i>Statistic</i>	<i>Period</i>	<i>Period</i>
R	716,6	
MSE	97	
M	383,4	
AE	33	
M	35,31	
APE	05	
M	86,10	
E	91	

M PE	- 18,9314	
-----------------	--------------	--

Παραπάνω, παρουσιάζεται η αξιολόγηση του μοντέλου βάσει στατιστικών μέτρων (RMSE), (MAE), (MAPE), (ME) και (MPE). Τα τρία πρώτα στατιστικά μέτρα υπολογίζουν το μέγεθος των τυχαίων σφαλμάτων, ενώ τα δύο τελευταία το μέγεθος των συστηματικών σφαλμάτων.

Πίνακας 18: ARIMA Model Summary

<i>Parameter</i>	<i>Estimate</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t</i>	<i>P-value</i>
AR(1)	- 0,377165	0,120833	- 3,12137	0,002657
AR(2)	0,39548 7	0,132213	2,9912 8	0,003885
MA(1)	- 0,992205	0,035543 4	- 27,9153	0,000000
SAR(1)	1,01881	0,011407	89,314 6	0,000000
SMA(1)	0,56744 5	0,132153	4,2938 6	0,000058
SMA(2)	0,21002 4	0,126841	1,6558 1	0,102438
Mean	6,57182	1,06001	6,1997 5	0,000000
Constant	- 0,121345			

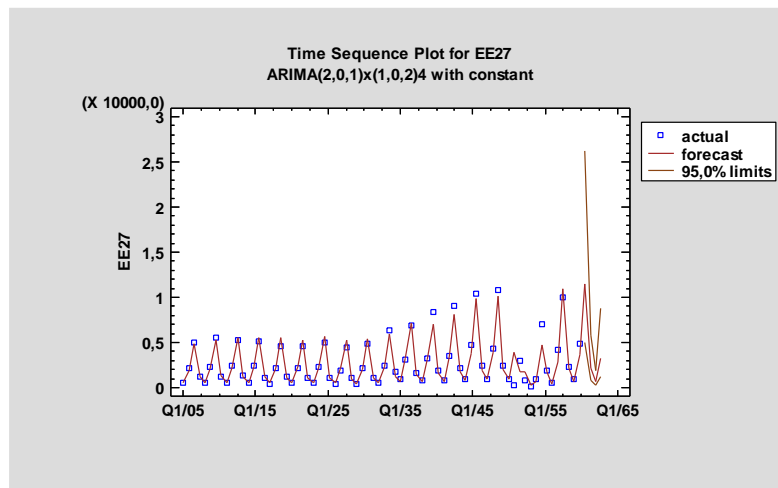
Backforecasting: yes

Estimated white noise variance = 0,171655 with 67 degrees of freedom

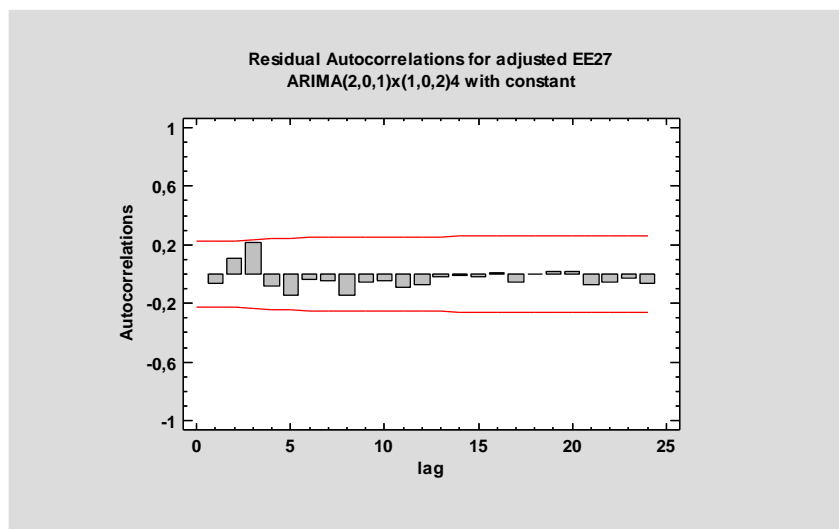
Estimated white noise standard deviation = 0,414325

Number of iterations: 14

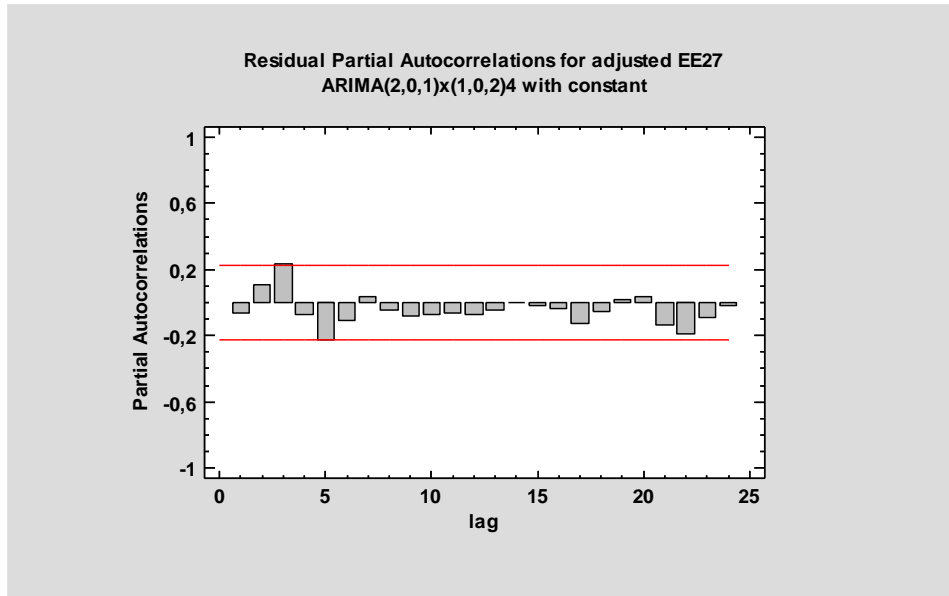
Διάγραμμα 2: Time Sequence Plot for EE27

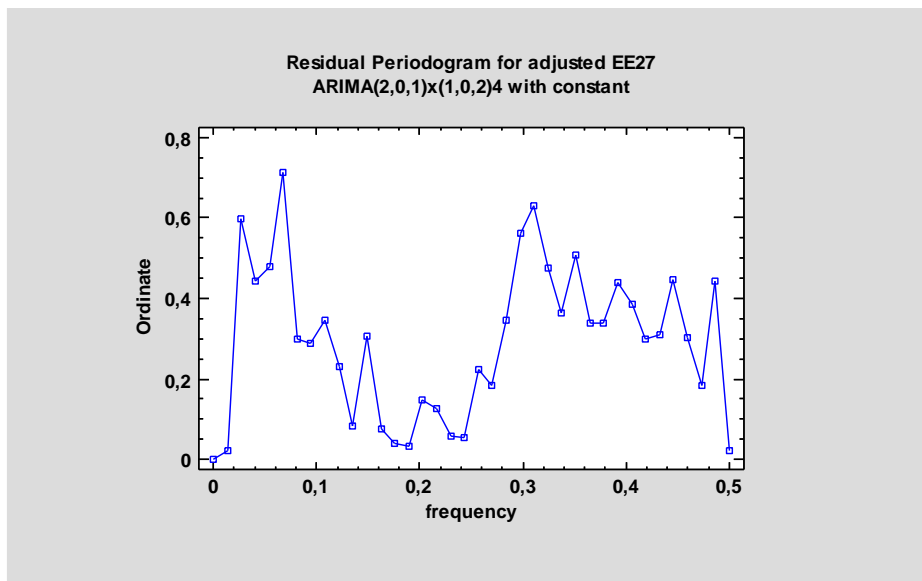
Διάγραμμα 3: Residual Autocorrelations for adjusted EE27

Διάγραμμα 4: Residual Partial Autocorrelations for adjusted EE27

Διάγραμμα 5: Residual Periodogram for adjusted EE27

Από την στιγμή που έχει βρεθεί κάποιο αποδεκτό μοντέλο είναι απαραίτητη η επιλογή του πίνακα «Forecast Table» και του διαγνωστικού γραφήματος «Forecast Plot», για να είναι δυνατή η ερμηνεία του μοντέλου και των προβλέψεων.

6.3 Πίνακας προβλέψεων

Στον πρώτο πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται οι αφίξεις των μη κατοίκων της Ελλάδας από την ΕΕ27 προς την Ελλάδα. Η περίοδος στον πίνακα Forecast Table for ΕΕ27 αρχίζει με το πρώτο τρίμηνο του 2005 και καταλήγει μέχρι το δεύτερο τρίμηνο του 2023.

Πίνακας 19: Forecast Table for EE27

Model: ARIMA (2,0,1) x (1,0,2) 4 with constant

Math adjustment: Natural Log

Period	Data	Forecast	Residual
2005q1	487,556		
2005q2	2148,16		
2005q3	5019,22		
2005q4	1279,37		
2006q1	520,797	494,213	26,5835
2006q2	2309,98	2202,29	107,693
2006q3	5499,59	5134,33	365,261
2006q4	1204,78	1321,82	-117,043
2007q1	562,209	498,361	63,8473
2007q2	2455,21	2446,1	9,11067
2007q3	5298,48	5509,31	-210,831
2007q4	1310,24	1182,66	127,581
2008q1	570,782	590,24	-19,4585
2008q2	2397,76	2416,43	-18,6653
2008q3	5145,61	5279	-133,392
2008q4	1119,84	1294,41	-174,569
2009q1	477,47	532,829	-55,3593

2009q2	2226,91	2276,03	-49,1216
2009q3	4659,9	5092,56	-432,661
2009q4	1198,56	1073,6	124,964
2010q1	538,497	503,104	35,3929
2010q2	2110,6	2299,99	-189,387
2010q3	4625,06	4473,54	151,522
2010q4	1136,31	1217,67	-81,363
2011q1	523,359	521,097	2,26185
2011q2	2352,5	2114,95	237,553
2011q3	4998,33	4864,91	133,42
2011q4	1094,46	1151,01	-56,5493
2012q1	451,872	510,985	-59,1131
2012q2	1946,51	2219,07	-272,56
2012q3	4455,63	4696,71	-241,073
2012q4	1028,48	1067,41	-38,9293
2013q1	460,163	443,968	16,1946
2013q2	2165,92	1979,92	186,006
2013q3	4908,43	4649,76	258,672
2013q4	1146,31	1055,27	91,0465
2014q1	525,193	478,61	46,5828
2014q2	2480,15	2263,61	216,543
2014q3	6392,69	5126,1	1266,59
2014q4	1761,91	1273,06	488,847
2015q1	919,838	612,845	306,993

2015q2	3159,21	3007,74	151,469
2015q3	6917,79	6543,62	374,165
2015q4	1580,2	1809,06	-228,855
2016q1	818,626	862,607	-43,9808
2016q2	3195,13	3081,66	113,47
2016q3	8368,82	7037,62	1331,2
2016q4	1939,62	1715,72	223,898
2017q1	864,79	867,733	-2,94281
2017q2	3508,67	3189,97	318,691
2017q3	9049,47	8756	293,472
2017q4	2158,04	1970,23	187,811
2018q1	969,67	903,008	66,6622
2018q2	4697,69	3629,39	1068,3
2018q3	10351,5	10229,2	122,282
2018q4	2435,91	2170,26	265,658
2019q1	929,251	1024,34	-95,0867
2019q2	4345,73	4485,27	-139,541
2019q3	10816,9	10197,3	619,613
2019q4	2461,91	2505,12	-43,2147
2020q1	901,255	921,603	-20,3477
2020q2	230,031	4299,89	-4069,86
2020q3	2956,9	2692,28	264,614
2020q4	801,245	2574,01	-1772,76
2021q1	159,192	517,752	-358,56

2021q2	1023,53	131,376	892,155
2021q3	7052,2	7839,61	-787,416
2021q4	1888,13	761,959	1126,17
2022q1	592,255	244,962	347,293
2022q2	4200,31	1556,69	2643,62
2022q3	9949,13	11299,7	-1350,54
2022q4	2253,2	1777,36	475,834
2023q1	898,672	662,887	235,785
2023q2	4937,81	4853,46	84,3566

Οι εκτιμώμενες τιμές για την περίοδο 7/20 (Τρίτο Τρίμηνο του 2023) – 4/24 (Δεύτερο τρίμηνο του 2020) παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 20: Προβλεπόμενες Αφίξεις τουριστών από ΕΕ27

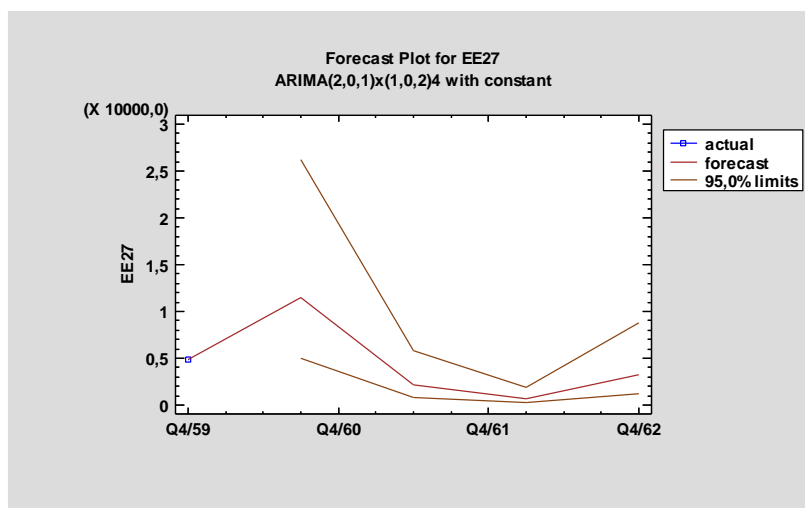
		Lower 95%	Upper 95%
<i>Period</i>	<i>Forecast</i>	<i>Limit</i>	<i>Limit</i>
7/23	10030,9	3518,2	28599,5
10/23	2253,2	706,426	7186,75
1/24	898,672	281,753	2866,38
4/24	4937,81	1548,11	15749,5

Για να αξιολογηθεί ο αριθμός των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα από την ΕΕ των 27, είναι σημαντικό να συγκριθούν οι προβλεπόμενες τιμές με τις τιμές που

τεκμηριώθηκαν τους τελευταίους δώδεκα μήνες, δηλαδή τα τέσσερα προηγούμενα τρίμηνα. Αυτή η ανάλυση θα πρέπει να πραγματοποιηθεί για να προσδιοριστεί ο αριθμός των επισκεπτών που ταξίδεψαν από την ΕΕ27 στην Ελλάδα. Για να γίνετε πιο συγκεκριμένοι, θα πρέπει να συγκρίνετε τις ημερομηνίες 23/7 και 22/7, 23/10 και 22/10, 24/1 και 23/1 και 24/4 και 23/4.

Ο προγνωστικός πίνακας και το διάγραμμα υποδηλώνουν ότι η αναμενόμενη εισροή τουριστών από την ΕΕ27 στην Ελλάδα το 2023 αναμένεται να αυξηθεί σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Διάγραμμα 6: Forecast Plot for EE27

Η σύγκριση δεδομένων απεικονίζεται στον πίνακα και το γράφημα "Σύγκριση δεδομένων" που παρέχονται παρακάτω. Ο πίνακας Σύγκριση δεδομένων εμφανίζει επίσης την % απόκλιση στα δεδομένα. Με βάση αυτές τις τροποποιήσεις, είναι προφανές ότι το έτος 2023-4, με την προϋπόθεση ότι όλοι οι άλλοι παράγοντες παραμένουν σταθεροί («Ceteris Paribus»), θα υπάρξει σωρευτική αύξηση του αριθμού των τουριστών που θα επισκέπτονται, που θα ανέρχεται σε 0,45% αύξηση.

Πίνακας 21: Σύγκριση Δεδομένων

Τρίμηνο	2022-3	2023-4	Ποσοστιαία Μεταβολή
Τρίτο (7/Y*)	9949,13	10030,9	+0,82%

Τέταρτο (10/Y*)	2253,2	2253,2	0%
Πρώτο (1/Y*)	898,672	898,672	0%
Δεύτερο (4/Y*)	4937,81	4937,81	0%
Σύνολο	18038,812	18120,582	+0,45%

*Όπου Y=έτος

Ερμηνεία του Αποδεκτού Μοντέλου

Το βέλτιστο αποδεκτό μοντέλο που παρουσιάζεται για να εκτιμηθούν οι αφίξεις των τουριστών στην Ελλάδα είναι το **S ARIMA (2,0,1) x (1,0,2) 4** with constant, Math adjustment: Natural Log.

Το προκρινόμενο μοντέλο **ARIMA (2,0,1) x (1,0,2) 4** που είναι της μορφής ARIMA (p,d,q) x (P,D,Q) s ερμηνεύεται ως εξής:

- $p=2$, = πρόβλεψη επηρεάζεται από την τιμή των αμέσως προηγούμενων παρατηρήσεων τάξεως 2 χρονικών υστερήσεων (lag=2) δηλαδή 1/22 και 4/22,
- $d=0$, = η χρονοσειρά δεν παρουσιάζει τάση,
- $q=1$, = η πρόβλεψη επηρεάζεται από το σφάλμα στην εκτίμηση της αμέσως προηγούμενης παρατήρησης, δηλαδή της 4/23 (δεύτερο τρίμηνο του 2023),
- $P= 1$, = η πρόβλεψη επηρεάζεται από την προηγούμενη τιμή της παρατήρησης 4/22 (δεύτερο τρίμηνο του 2022),

- $D=0$, = η εποχική χρονοσειρά δεν παρουσιάζει τάση,
- $Q=2$, = η πρόβλεψη επηρεάζεται από τα σφάλματα στην εκτίμηση των παρατηρήσεων 1/22 και 4/22 (πρώτο και τρίτο τρίμηνο του 2022),
- $s=4$, = ο βαθμός της εποχικότητας της χρονοσειράς είναι 4 τρίμηνα.

Συμπερασματικά, η πρόβλεψη επηρεάζεται από την τιμή των παρατηρήσεων 1/22 και 4/22 και από τα σφάλματα στην εκτίμηση των παρατηρήσεων 4/23, 1/22, και 4/22. Τέλος, η χρονοσειρά είναι εποχική και ο βαθμός της εποχικότητας της είναι 4 τρίμηνα.

Ο εξωτερικός παράγοντας COVID-19

Πρέπει τώρα να συζητήσουμε ένα πρόσφατο περιστατικό ενός ασυνήθιστου αλλά απίστευτα σημαντικό περιστατικού που είχε αντίκτυπο στην ανθρωπότητα. Στις αρχές του 2020, η Ελλάδα, όπως και ο υπόλοιπος κόσμος, αντιμετώπισε έναν εξωτερικό παράγοντα που ονομάζεται κορονοϊός. Η Grecia απέφυγε να κάνει οποιοσδήποτε προβλέψεις ή προσπάθειες να ποσοτικοποιήσει τις επιπτώσεις αυτού του θέματος (νόσος κορωνοϊού 2019, COVID-19). Στα τέλη του 2019, ο κοροναϊός SARS-CoV-2, γνωστός και ως οξεία αναπνευστική νόσος 2019-nCoV ή COVID-19, εντοπίστηκε αρχικά στην Κίνα. Το COVID-19 είναι μια μολυσματική ασθένεια που σχετίζεται με τον κορωνοϊό. Εναλλακτικά γνωστή ως οξεία αναπνευστική νόσος 2019-nCoV, αυτή η κατάσταση αναφέρεται επίσης ως COVID-19.

Ακολούθησε μια πανδημία ως αποτέλεσμα της εκτεταμένης μετάδοσης του ιού SARS-CoV-2, αποκαλύπτοντας μια πρωτόγνωρη και τρομερή κατάσταση για την ανθρωπότητα μετά από έναν αιώνα. Στόχος αυτού του άρθρου είναι να διερευνήσει τους παράγοντες που συμβάλλουν στον εισερχόμενο τουρισμό στην Ελλάδα μέσω μιας έρευνας τουριστών από χώρες της ΕΕ27. Αυτή η μελέτη θα εξετάσει ρητά τα δημογραφικά στοιχεία των επισκεπτών από τις χώρες της ΕΕ27 που επισκέπτονται την Ελλάδα.

Οι πληροφορίες σχετικά με το θέμα της παρούσας έρευνας περιλαμβάνουν το συνολικό αριθμό επισκεπτών ανά τρίμηνο που ταξιδεύουν στην Ελλάδα από χώρες της ΕΕ27. Οι επισκέπτες κατάγονται από τα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το σύνολο δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε για την πρόβλεψη του όγκου των αφίξεων επισκεπτών από τη χώρα αυτή στην Ελλάδα κατά τους επόμενους δώδεκα μήνες (Ιούλιος 2023 έως Απρίλιος 2024) περιελάμβανε τα προαναφερθέντα περιστατικά. Αυτή η πρόβλεψη έγινε με τη χρήση του στατιστικού λογισμικού STATGRAPHIS. Οι παρατηρήσεις που ενημέρωσαν την εκτίμηση του αριθμού των ταξιδιωτών που ταξίδεψαν από αυτό το έθνος στην Ελλάδα περιλήφθηκαν σε αυτό το σύνολο δεδομένων. Αντίθετα, αξιοσημείωτες παρατηρήσεις έχουν γίνει και για τον τουριστικό τομέα στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων, ως αποτέλεσμα της πανδημίας και των επιπτώσεών της. Αυτό μπορεί να αποδοθεί στην ευρεία ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού για την πανδημία.

Η λατινική φράση «Ceteris paribus», που μεταφράζεται σε «όλα τα άλλα είναι ίσα», χρησιμεύει ως η θεμελιώδης προϋπόθεση για την κατασκευή ενός ακριβούς μοντέλου πρόβλεψης. Η μη συμμόρφωση με αυτά τα καθορισμένα κριτήρια θα έχει ως αποτέλεσμα το μοντέλο να μην μπορεί να παράγει ακριβή αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της καθορισμένης χρονικής περιόδου, τα υπόλοιπα στοιχεία και δεδομένα που λειτουργούν τη στιγμή της λήψης των παρατηρήσεων πρέπει να παραμένουν αναλλοίωτα και σταθερά. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα δεδομένα, και συγκεκριμένα οι παρατηρήσεις, συλλέγονται την ίδια χρονική περίοδο που διασφαλίζει την ακρίβεια των υπόλοιπων δεδομένων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η αξιολόγηση της ακρίβειας και της αξιοπιστίας των δεδομένων και των παρατηρήσεων γίνεται ταυτόχρονα με τη χρονική περίοδο κατά την οποία συλλέχθηκαν. Οι σχετικές εξωτερικές συνθήκες κατά τη φάση του προβλήματος είναι διαφορετικές από εκείνες που είναι σημαντικές κατά τη φάση συλλογής δεδομένων σε ένα πλασματικό σενάριο. Η έλλειψη του κορωνοϊού ως δυνητικά διασπαστικού παράγοντα σε προηγούμενες περιόδους είναι ο λόγος για αυτό. Όσον αφορά τον επηρεασμό της συμπεριφοράς μιας χρονοσειράς, η ύπαρξη ενός εξαιρετικού αλλά σημαντικού περιστατικού είναι τελικά κρίσιμη.

Συμπεράσματα

Η Ελλάδα ανήκει στους κορυφαίους παγκόσμιους τουριστικούς προορισμούς ανάμεσα σε μεγαλύτερες χώρες με περισσότερες παροχές. Αυτό που την διαφοροποιεί είναι η απλότητα των νησιών της, τα οποία συνδυάζουν και την πολυτέλεια αλλά χωρίς να χάνουν την πρωτόγονη ομορφιά τους. τα πολυάριθμα νησιά και η εκτεταμένη ακτογραμμή της χώρας έχουν βοηθήσει στην ανάπτυξη της (Smith, Valene & William, 1992). Για την Ελλάδα η πλειονότητα των τουριστών της προέρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης χωρίς ωστόσο να περιορίζεται μόνο εκεί, καθώς πολλοί τουρίστες προέρχονται και από τις ΗΠΑ και την Κίνα.

Τα τελευταία χρόνια φαίνεται ότι ο τουρισμός, σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι περισσότερο ανθεκτικός σε όλα όσα ξέραμε ότι είναι ευάλωτος (Smith, 2011). Όμως ανεξάρτητα από τις αλλεπάλληλες κρίσεις που έχουν πλήξει την ανθρωπότητα κυρίως σε οικονομικό επίπεδο, τα ταξίδια και ο τουρισμός συνεχίζουν να παρατηρούν άνθιση και αυτό ενδεχομένως να αποδίδεται σε ένα γενικότερο κλίμα αισιοδοξίας. να σημειωθεί τέλος πως, λόγω της αναβάθμισης των αεροδρομίων σε πολλές ελληνικές πόλεις, αναμένεται να αυξηθούν οι πτήσεις σε προορισμούς που μέχρι πριν από λίγο καιρό υποεξυπηρετούνται, γεγονός που θα προσφέρει ευκαιρίες για βιώσιμη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

Καταλήγοντας, όσον αφορά τον τουρισμό της Ελλάδας, το μέλλον φαίνεται θετικό και αισιόδοξο. Θα πρέπει, όμως και η Ελλάδα, να δώσει έμφαση στην ανάπτυξη των τουριστικών προϊόντων της, καθώς επίσης, θα πρέπει να μειώσει τα φαινόμενα έντονης εποχικότητας που χαρακτηρίζουν τους θερινούς μήνες. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει να δημιουργήσει μια τουριστική εικόνα που θα αποτελεί πόλο έλξης τουριστών καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς και όχι μόνο το καλοκαίρι.

Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε μια περίοδο κατά την οποία αναπτύσσει με ταχείς ρυθμούς τον τουρισμό της και βάσει αυτού, αναμένεται να σημειώσει πολλά σημαντικά ρεκόρ αφίξεων στο κοντινό μέλλον. Θα ήταν κλείνοντας καλό να σημειωθεί πως δεδομένης της παγκοσμιοποίησης και της ταχείας εξέλιξης θα ήταν καλό τέτοιου είδους έρευνες να επαναλαμβάνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ώστε να μπορεί να αναδεικνύεται η όποια διαφορά που προκαλείται.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

- Ανδριώτης Κ. (2005), Τουριστική ανάπτυξη και Σχεδιασμός, Αθήνα: Σταμούλη Α.Ε
- Βαρβαρέσος Σ., Σωτηριάδης Μ.,(2002) Τουριστική Επιστημονική Επιθεώρηση, τεύχος Ν. 2. Κρήτη
- Βαρβαρέσος Σ. (2000), Τουρισμός, έννοιες, μεγέθη, δομές, η ελληνική πραγματικότητα, Αθήνα: Προπομπός
- Ζιγκιρίδης Ε. (2008), *Οικονομία- Επιχειρήσεις, Μάρκετινγκ*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα
- Ηγουμενάκης Ν., Κραβαρίτης Ν.(2004), *Τουρισμός βασικές έννοιες*, Αθήνα: Interbook
- Ίγκος Α. & Σεραφείμ Κ. (2021), Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2021 (ΙΝΣΕΤΕ),. Ετήσια Έρευνα για τον Ξενοδοχειακό Κλάδο, 2022. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2023/07/23_06_Tourism_and_Greek_Economy_2021-2022_v1.pdf
- ΙΝΣΕΤΕ (2015), *Μελέτη – Εμπειρογνωμοσύνη με τίτλο: Υφιστάμενη κατάσταση και προοπτικές του ναυτικού τουρισμού – Προτάσεις πολιτικής*, ΙΝΣΕΤΕ, 2015, Αθήνα.
- ΙΝΣΕΤΕ (2021), Στατιστικό Δελτίο Φεβρουάριος 2021, Ειδική έκδοση – Απολογισμός 2020, Νο 66.
- Κοκκώσης Χ., Τσάρτας Π., Γκρίμπα Ε. (2011), Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού ζήτηση και προσφορά νέων προϊόντων τουρισμού, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική
- ΣΕΤΕ (2016), Βασικά μεγέθη του ελληνικού τουρισμού.
- ΣΕΤΕ (2017), Η συμβολή του τουρισμού στην Ελληνική Οικονομία το 2017.
- Σκανδαλάκης Ν. (2017). Εξέλιξη Του Ευρωπαϊκού Τουρισμού Στην Ελλάδα Και Μελλοντικές Προβλέψεις.Αθήνα: Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διεθνής

Lickorish, L. and Jenkins, C. (1999): «An Introduction to Tourism», Oxford: Buitenworth Heinemann

Flash Eurobarometer 499 – Attitudes of Europeans towards tourism – October 2021 Report , doi:10.2873/035869

Kizielewicz, J. (2013), *The Mediterranean Sea region – The leader in the cruise ship tourism in Europe*, Scientific journals, Maritime University of Szczecin, 2013, 36(108) z. 2 pp. 80–88.

Navarro Jurado, E., Tejada Tejada, M., Almeida García, F., Cabello González, J., Cortés Macías, R., Delgado Peña, J., ... Solís Becerra, F. (2012). Carrying capacity assessment for tourist destinations. Methodology for the creation of synthetic indicators applied in a coastal area. *Tourism Management*, 33(6), 1337–1346.

Smith, Valene L., & William, R. Eadington, eds. (1992). *Tourism Alternatives: Potentials and Problems In The Development Of Tourism*. New York: John Wiley.

Smith, A. (2011) ‘Obstacles to the Growth of Alternative Tourism in Greece’. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure* Vol. 1 (3), pp. 1-8.

Varvaressos, S. & Sotiriadis, M. (2015), *A strategic analysis of the Greek Leisure Tourism: Competitive position, Issues and Challenges*, *Mediterranean journal of social sciences*, Vol 6 No1 S1.

World Economic Forum, (WEF) (2015), *The Travel & Tourism Competitiveness Report*.

World Travel and Tourism Council (WTTC), (2020) *Economic Impact Reports*
<https://wtcc.org/Research/Economic-Impact>